

6

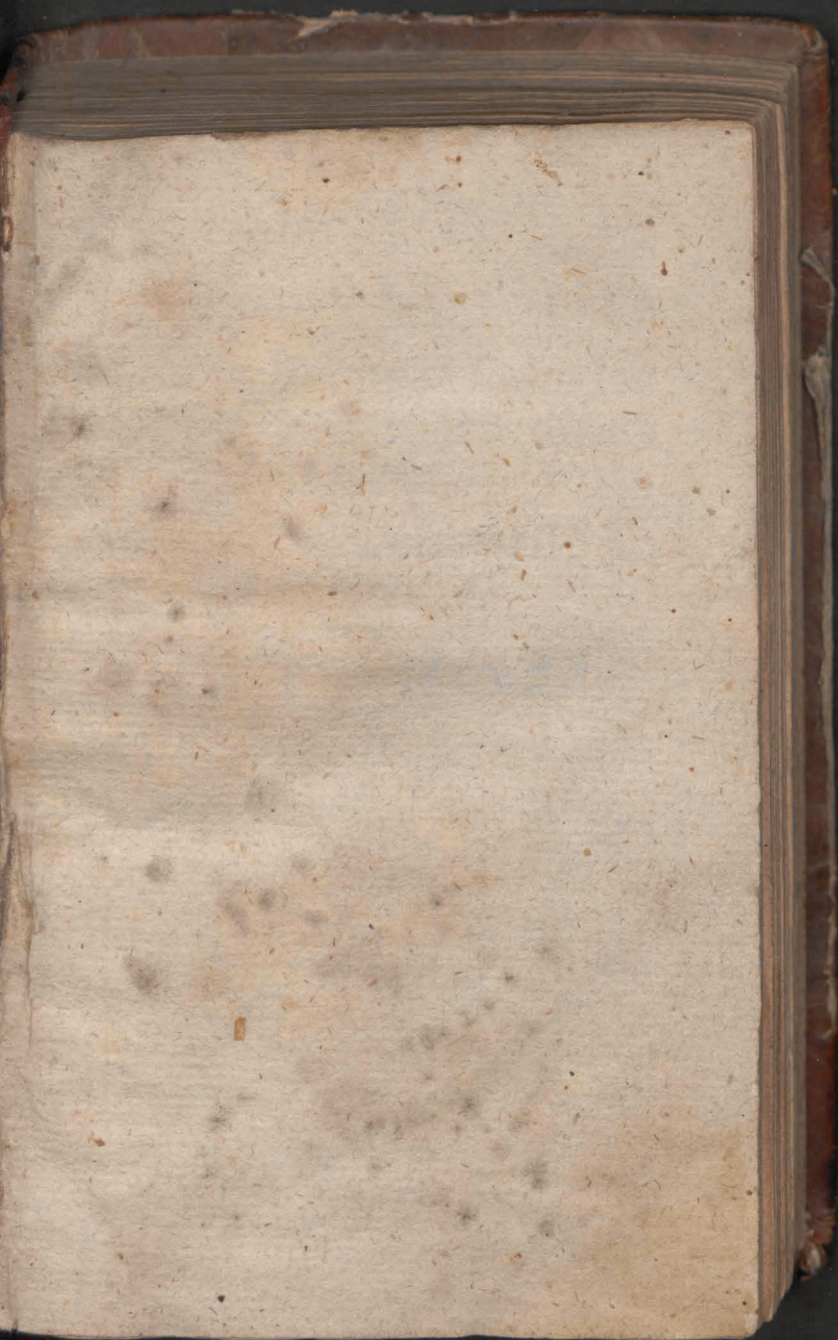
70

10

82

18

200

RUDIMENTA HISTORICA,

SIVE

Brevis, facilisque Methodus
Juventutem Orthodoxam notitiâ
Historicâ imbuendi,

Pro

Gymnasiis Societatis JESU:

AUTHORE

Ejusdem Societatis Sacerdotis.

OPUSCULUM QUINTUM,

Epitomen Historiæ Ecclesiasticæ
complectens.

Juxtâ Exemplar Vratisl: & Brunsbergẽse
cum auctuario.

CALISSII,

Typis S.R.M. Coll: Soc: JESU, A. Domini 1745.

LAUDETUR
JESUS
CHRISTUS.

PRÆFATIO.

PRæfens hoc Opusculum nonnisi Epitomen
quandam Historiæ Ecclesiasticæ continet,
unde Juventus Catholica dirigatur, anime-
turq; ad pleniorẽ historiæ hujus notitiam
subopte ingenio, atque industriâ ex idoneis sub-
inde auctoribus hauriendam. Nemo proin-
vitiõ nobis verterit, si non pauca memoratu
digna strictim duntaxat attigerimus, aut omni-
no prætermiserimus. Cùm enim & hoc, &
priora opuscula omnia nonnisi Juventutis no-
stræ scholasticæ usui sint destinata, hanc, ut-
pote aliis insuper occupationibûs scholasticis
disientam, nimia rerum mole gravandam ha-
ud esse censuimus. Sufficere nihilominus hæc
videntur, tum ad singularem Catholicæ, &
Apostolicæ Ecclesiæ amorem, & existimatio-
nem teneris adolescentium animis instillandam,
tum ad eosdem in Religione orthodoxa corro-
borandos. DEUS Opr: Max: opellam hanc
ad suum suæque Ecclesiæ honorem feliciter
evenire jubeat; lector verò benevolus hunc li-
terariæ Juventutis commodo impensum labo-
rem æqui bonique consulat.

Partitio Opusculi.

Complectitur hoc septemdecem,
quæ præteriêre, & duodevicesimū,
quod nunc vivimus sæculum. In
quovis horum summatim
percenſebimus.

1. Successionem continuam Summo-
rum Pontificum.
2. Eorundem vivendi regendique ra-
tionem.
3. Ecclesiæ statum quôvis sæculô.
4. Eiusdem incrementa.
5. Hæreses potiores.
6. Concilia.
7. Sacros quosdam ritus inductos, vel
antiquatos.
8. Ordines Religiosos recens institu-
tos.
9. Homines sanctitate, & doctrina ce-
lebriores.
10. Unum alterumque miraculum.

IN-

INTRODUCTIO

Ad Historiam Ecclesiasticam.

1. *Quid est Historia Ecclesiastica?*

Est rerum ad Ecclesiam Religionemque pertinentium noticia, & commemoratio.

2. *Quotuplex est hæc Historia?*

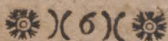
Duplex: veteris nempe, & novæ Legis. De illa egimus in primo; de hac in quinto hoc Opusculo agendum erit.

3. *Quid porrò est Ecclesia?*

Est omnium, Christi fidem atque doctrinam profitentium Congregatio, quæ ab uno supremo Præsidente, Christi nempe in terris Vicario, gubernatur.

4. *An non plures existunt Ecclesia?*

Tametsi Ecclesiam pro locorum linguarumque diversitate appellemus Latinam, Græcam, Gallicam, Indicam, Americanam, &c. hæc tamen omnes Ecclesiæ singulares non nisi unam Catholicam, & Apostolicam constituent Ecclesiam, omnes omnium locorum, ac temporum orthodoxos complectentem. Unum igitur Christi ovile, & unus Pastor est, is nempe, cui Christus dixit: *Pasce oves meas.* Quicumque ergo Pastori huic subesse renuunt, Christi oves non sunt, ac proinde nec membra Ecclesiæ DEI.

5. *Quis Ecclesiam fundavit?*

JESUS Christus, æternus DEI Filius, summusque noster Sacerdos, qui antequam in cœlum ascenderet, suum in terris Vicarium constituit Petrum, eique Ecclesiam summa plenaque potestate regendam commisit.

6. *Undenam igitur suprema Pontificum Romanorum potestas?*

A Christo ipso, qui non Petro solum, sed omnibus ejus Successoribus dixit: *Tibi dabo claves regni cœlorum. Pasce agnos meos; pasce oves meas. Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.*

7. *Quæ, quantaque hæc summi Pontificis potestas?*

1. Remittendo, vel retinendo peccata, cœlum aperire potest, & claudere. 2. Refractorios à piorum societate, & communione excludere. 3. Ex Ecclesiæ thesauro poenas peccatorum temporarias remittere. 4. Eiusdem, tanquam supremi Pastoris est, veram sanamque doctrinam à falsa, & perversa discernere, & dijudicare, &c.

8. *Num Pontifices Romani temporali quoque potestate, & jurisdictione sunt præditi?*

Potestatem hanc invictis dudum argumentis demonstrârunt Doctores Catholici contra hæreticos, aliósque Ecclesiæ, & Sacerdotii hostes, ad quorum vim iniquissimis præsertim hisce temporibus cœrcendam temporali quoque potentia, censúque opus esse supremo gregis Dominici Pastori nemo prudens

dens inficiās iverit. Hinc Divinò planè con-
filiò factum, ut Constantinus M. Pipinus Rex,
ejusque filius Carolus M. Ludovicus Pius,
Ortho M. Henricus Sanctus, Mathildis he-
roina illa incomparabilis, aliique possessio-
nes amplissimas Ecclesiæ donârint, quas Ter-
ritorium Pontificium, ubi Papa temporalem
quoque dominatum tenet, nominamus.

9. *Quibâs porrò titullis, nominibusque Roma-
nus Pontifex appellari solet?*

1. Papæ nomen, quo Patrem significamus,
omnibus olim Episcopis commune, soli de-
in Romano Episcopo, tanquam Patri Patrum,
& Episcopo Episcoporum, per antonomasi-
am fuit attributum. 2. *Beatissimus, & Sanctis-
simus* idcirco nuncupatur, quia Christi vices
gerit. 3. *Romanus* vocatur non eò duntaxat,
quòd Romanus sit Episcopus, sed quòd urbs
hæc ex DEI dispositione sit quasi centrum
Religionis Catholicæ, sedesq; stabilis ac pro-
pria Vicarii Christi. 4. Dicitur quoque
*Pontifex Maximus, Caput Ecclesiæ, Doctor omni-
um Fidelium, &c.* 5. S. Gregorius M. *Ser-
vum Servorum DEI* se appellavit, cujus exem-
plum reliqui exinde Romani Pontifices sunt
imirati.

10. *Quid rei ac nominis Hierarchia Ecclesiastica?*

Est sacer Principatus, sive regimen Eccle-
siasticum ex pluribus constans membris, ità
inter se ordinatis, ac dispositis, ut alia ab ali-
is pendeant, quæ, cum uni omnia subsint
capiti, Romano nempe Pontifici, regimen
hoc planè Monarchicum est.

11. *Qui-*

11. *Quibusnam ex verbis constat Hierarchia Ecclesiastica?*

1. Caput est Romanus Pontifex. 2. Cardinales sunt Administri, & Consiliarii Papæ. 3. Hos sequuntur Patriarchæ. 4. Primates. 5. Archi-Episcopi. 6. Episcopi. 7. Sacerdotes, Diaconi, &c. Inter omnes hos Papa non tantum principatum, sed supremam quoque potestatem solus obtinet, quam certos intrâ limites Episcopis, hique suis iterum terminis circumscriptam communicant Sacerdotibus.

12. *Quid de Cardinalibus memorandum?*

Horum officium, non item nomen, indè ab Ecclesiæ exortu inclaruit; constat enim, ipsum S. Petrum pastoralis sui muneris adiutores, quod proprium Cardinalium munus est, adscivisse Linum, Cletum, Clementem, &c. S. Evaristus Romæ septem Diaconos, sive Administros delegit, quos S. Silvester *Cardinales* cœpit appellare. Horum numerus sæculis sequentibus modò auctus, modò imminutus est, donec Sixtus V. edito diplomate haud plures septuagenis esse voluit, nempe Cardinales Episcopos sex, Presbyteros quinquaginta, Diaconos quatuordecem. Hi omnes unum cum Papa corpus, & *Consistorium* efficiunt, ac proinde proximum dignitatis locum post illum obtinent.

13. *Quid de Patriarchis, Primatibus, Archi-Episcopis, & Episcopis commemorandum?*

Sacra hæc munia, & dignitates indè ab Apo-

Apostolorum temporibus, atque ex ipsius S. Petri institutione in Ecclesia semper extitēre, quod ad rem ipsam attinet. Patriarchæ, hoc est, *Patrum Principes* præfunt Archi-Episcopis, & Episcopis non unius tantum Provincie, sed totius regni, aut etiam partis mundi. Horum alii dicuntur *Majores* nempe Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus; quibus tamen, licet olim perampla fuerit potestas, hodie in Ecclesia Catholica ferè nil nisi titulus superest, postquam quatuor illas sedes Patriarchales occuparunt Schismatici. Alii *minores*, uti Aquilejensis, Venetus, Indiarum, & antehac Æthiopiæ, quibus nuper Olyssiponenſis accessit. Verum hi non nisi nomine, & titulo à Primatibus discrepant.

Primates sunt primi inter regni, aut regionis cujusdam Archi-Episcopos, & Episcopos, in quos, nisi alias sint exempti, etiam jurisdictionem exercent. Germaniæ Primas est Archi-Episcopus Salisburgensis, qua Primatus dignitate olim S. Norbertus Archi-Episcopus Magdeburgensis ab Innocentio II. Papa, & Lothario II. Imperatore est auctus. Hispaniæ Primas est Archi-Episcopus Toletanus; Galliæ Lugdunensis, Bituricensis, &c. Poloniæ Gnesnensis; Hungariæ Strigoniensis; Bohemiæ Pragenſis; Belgii Mechliniensis, &c.

Archi-Episcopi (qui & Metropolitanæ sive *Metropolitani* à Metropoli, aliarum urbium, & dioc-

& diœcesium quasi matre dicuntur) præsent
 Provinciæ cujusdam Episcopis, qui eorum-
 dem *Suffraganei* vocantur. Insigne Archi-
 Episcoporum *Pallium* est, quod ex candida
 agnorum lana contextum, & 4. crucibus di-
 stinctum, torquis instar circumiens hume-
 ros, vestibus Pontificalibus superinduitur.
 Utitur hoc in primis Romanus Pontifex,
 qui illud Patriarchis, Primatibus, & Archi-
 Episcopis omnibus, & quibusdam etiam Epi-
 scopis confert.

Episcopi à Græco *Episcopo* sive *inspicio, invi-
 so*, sic appellati, Clero, & Populo Christiano
 in sua quisque Diœcesi præsent.

14. *Quid est Concilium generale, sive
 OEcumenicum?*

Est conventus omnium, vel potiorum to-
 tius orbis Episcoporum, cui vel Papa ipse,
 vel ejus Legati præsent, ubi quæstiones de
 religione potissimum controversæ decidun-
 tur. Concilium hujusmodi universam re-
 fert Ecclesiam, neque in definiendis fidei
 dogmatis errare unquam potest. Contrà:
 Concilium sinè Papa acephalum est, neque
 de ullo potest dogmate decisionem facere.

15. *Quid est Concilium particulare?*

Quod ab Archi-Episcopis, & Episcopis na-
 tionis cujusdam sub Patriarcha, vel Primatè;
 vel à Provinciæ alicujus Episcopis cum, &
 sub suo Archi-Episcopo, rebûs singularium
 quarundam Ecclesiarum, ità exigentibûs ce-
 lebratur. Illud vocatur *Concilium Nationale*,
 istud

istud *Provinciale*; neutrum tamen, quod ad fidei dogmata attinet, certæ, & indubitatae est auctoritatis; multo minùs Synodus Diocesana, à Diocesis cujusdam Clero cum, & sub suo Episcopo celebrari solita.

Historia Ecclesiastica.

Sæculum I.

1. *Quinam Pontifices sæculò primò Christi Ecclesiam rexère?*

1. S. Petrus ad An: Ch: 65		4. S. Cletus ad 83
2. S. Linus 67		5. S. Anacletus 95
3. S. Clemens 77		6. S. Evaristus 108

2. *Quid de primis his Pontificibus quàm brevissimè dicendum.*

S. Petrus, primus Christi in terris Vicarius, sedem, quam Antiochiæ priùs fixerat, Romam exinde transtulit, ubi doctrinâ, & miraculis complures ad Ecclesiam Christianam aggregavit, & Simonem magum, à dæmone in aëra sublatum, fusis ad DEUM precibus, ex alto præcipitem egit, Neronis dein jussu cruci corpore inverso fixus. De ejus Romam adventu, & obitùs anno, deque ordine successionis primorum Pontificum variant Scriptores, dum alii cum Baronio Eusebii chronicum, sæpiùs aberrans; alii contra Damasi potiùs chronicum, veteresque Romanorum Pontificum catalogos cum Papebrochio, Antonio Pagi, &c. sequuntur, quorum vestigiis & nos inhærebimus. S. Clemens

mens septem Urbis Regiones totidem Notariis distribuit, qui Martyrum præcipuè res gestas litteris consignarent. Huic quidam in Pontificum serie præponunt Cletum, quem non pauci unum eundemque cum Anacleto esse autumant.

Ex horum proinde sententia Linò gloriofa morte sublato A. 57. suffectus est Cletus, qui A. 73. cum Philosophis Urbe excedere iussus, Pontificatu se abdicavit, quem dein Clemens susceptū gessit usque ad A. 83. quando ad necem aliā, quā fidei causā inferendam, quæsitus, Pontificatum Cleto cessit, quem exinde Christiani Anacletum, id est; *Revocatum*, appellare cœperunt. Verū in re incerta à communi opinione haud recedendum esse arbitror. S. Clemens porro, quòd sacro Virginitatis velamine S. Domitillam consecravit, iterum Urbe pulsus, tandem Anno 107. imperante Trojano, Martyr occubuit.

3. *Quis Ecclesie status sæculò primò?*

Puillus etiamnum Christi grex per ipsas persecutiones, quibus tum à perfida Judæorum gente, tum ab Imperatoribus ethnicis atrocissimè exagitabatur, mirificè crevit. Ingens prorsus fervor erat Christianorum illorum, qui terrenorum curā omnī abjectā, rebus duntaxat Divinis operam dabant. Unde Ecclesia tot propè Sanctos, quot membra numeraverat. Nero omnium primus, & post hunc Domitianus in Christianos crudelissimè sævire cœpit.

4. *Qua ratione Ecclesia primò sæculò propagata est?*

Apostoli ad Christi Evangelium iuvis gentium promulgandum per orbem univèrsū dividebantur. Horum Principes Petrus, & Paulus, post varias regiones Christianæ fidei dogmatûs imbutas, Romam commigrârunt. Iacobus major Hispaniam, Joannes Asiam minorem, Andreas Scythiam, & Achajam, Philippus Asiam superiorem, Thomas Parthos & Indos, Bartholomæus Indiam citeriorem, & majorem Armeniam, Matthæus, & Matthias Æthiopiam, Simon Mesopotamiam, & Persidem, Judas Thadæus Arabiam, & Idumæam, &c. lustrârunt.

5. *Quæ potissimùm hæreses primò statim sæculò sunt exortæ?*

Agmen ducit Simon magus, qui oblatâ pecuniâ Spiritûs Sancti gratiam licitari est ausus. Unde sacrorum nundinatio *Simonia* dicitur. Docebat præterea hominem carere liberò arbitriò, bona opera haud esse necessaria, &c.

Cerinthus, & Ebion Christo divinitatem abrogabant; quorum errores ut refutaret S. Joannes An: Chr: 96. suum conscripsit Evangelium, ubi Christi Divinitatem præcipuè vindicat. Nefandæ Nicolaitarum hæresis auctor fueritne Nicolaus, unus ex septem Diaconis, an alius quispiam? incertum est.

6. *Quæ Concilia celebrata fuère sæculò primò?*

Primum Concilium celebrârunt Apostoli post

post Christi Ascensionem Hierosolymis, ubi Matthias cœlesti sorte electus, ac Judæ pro-
 ditori surrogatus est. In altera Synodo Hiero-
 solymitana septem Diaconi delecti, & ini-
 tiati fuêre, qui egenorum curam gererent,
 atque ad aram ministrarent. In tertio Con-
 cilio ibidem coacto circumcisio, aliique le-
 gis Mosaicæ ritus aboliti fuêre. In hac Sy-
 nodo S. Petrus tanquam Ecclesiæ caput, ju-
 dexque supremus sententiam pronuntiavit.

7. *Qui ritus sacri introducti sũt in hoc sæculò?*

1. Antiochiæ Christi affectæ Christiani ap-
 pellari cœpêre. 2. Dies Dominica, solemni-
 tas Natalis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, si-
 ve *Resurrectionis*, & Ascensionis Christi, ac
 Pentecostes instituitur. 3. Quadraginta die-
 rum, & quatuor temporum jejunium ex tra-
 ditione Apostolica observatur. 4. Aqua
 lustralis adhibetur. 5. Signum crucis Chri-
 stianis omnibus frequentissimo in usu est. 6.
 Preces Canonice in templis alternante cho-
 ro statis horis decantantur. 7. Stationes,
 seu comprecationes ad Sanctorum Marty-
 rum sepulchra frequentantur. 8. Nomina
 Christianorum, præsertim Episcoporum, vi-
 rorumque illustrium in duplici tabella (Græ-
 ci *Diphrychon* vocant) libri in morem clausa,
 hinc vivorum, illinc mortuorum describun-
 tur, atque ad Missæ *memento* recitantur. 9.
 Diaconissæ viduæ erant vitæ probatissimæ,
 annos amplius sexaginta natæ, quæ Ecclesiæ
 januam, per quam sæminæ ingrediebantur,
 & lo-

& locum, ubi hæ separatim à viris orabant, custodiebant; persecutionum tempore mulieres ad constantiam animabant, eleemosynis juvabant, ad Baptismum, & extremam Unctionem recipiendam parabant, mortuas vestiebāt, &c. 10. Agape ex Græco, (sive charitas) epulum erat in mutui amoris signum post sacram Synaxin, rēmq; Divinam peractam in Ecclesia celebrari solitum, divitibus æquē ac pauperibus eidem mensæ acumbentibus, quæ dein convivia ob varios abusus abrogata fuere. 11. S. Anacletus Clericis comam alere prohibuit, sanxitque, ut Episcopus à tribus Episcopis consecraretur. 12. S. Evaristus Urbem in septem Parochias, quas Regiones vocabant, distribuit. His seque præfecit Diaconos, qui Christianis animæ corporisque subsidia subministrarent.

8. *Quid de Religiosis Ordinibus primò hęc s^{ec}l^o memorandum?*

1. Ordo Religiosus haud dubiè à Christo ipso, & Apostolis originem ducit. 2. S. Johannes Baptista vitæ solitariæ, sive Anachoreticæ Antesignanus meritò dici potest. 3. S. Dionysius Areopagita, æqualis temporum istorum, vitæ monasticæ mentionem facit.

9. *Quinam Sancti primò præcipuè s^{ec}l^o inclaruere?*

Sanctissima DEI Genitrix, & Virgo MARIA, Sanctorum Omnium Regina, quæ annum agens 72. à Virgineo suo partu 57. in coelum translata est. S. Joseph, Christi educator,

ator, ac DEI paræ Sponsus. S. Joannes Baptista. S. Stephanus Protomartyr. S. Apostoli, è quibus solus Joannes nonagenario major mortem obiit incruentam. S. Thecla prima Martyr, &c.

Post S. Apostolos, & Evangelistas primò sæculò scripsêre S. Hermas, Presbyteri, & Diaconi Achajæ, qui S. Andreæ martyrium literis mandârunt. S. Clemens Papa, S. Polycarpus, S. Ignatius, S. Dionysius, &c. Quibus S. Hieronymus Senecam quoque, Neronis Magistrum, Philonem itèm & Josephum Judæos annumerat.

10. *Quenam miracula hóc sæculò patrata?*

Maxima, & innumera, quorum aliqua in actis Apostolorum percensentur. Id verò omnî miraculò mirabilius fuit: Apostolos, homines in speciem abjectos, rudes, & ignobiles, Religionem, naturæ corruptæ tantopere adversantem, cujus auctor Christus, latronis instar in cruce mortuus, tanquã æternus DEI Filius adorandus proponeretur, tot regnis, ac provinciis persuadere potuisse, tamen Imperatores, Reges, ac Principes omnibûs viribûs obniterentur.

Sæculum II.

1. *Quinam Pontifices hóc sæculò Ecclesiam gubernârunt?*

7. S. Alexander	ad 116	12. S. Anicetus	ad 161
8. S. Sixtus	126	13. S. Soter	170
9. S. Telesphorus	137	14. S. Eleutherius	185
10. S. Hyginus	141	15. S. Victor	197
11. S. Pius	151	16. S. Zephirinus	217

2. *Qua laude hi Pontifices præfuerunt Ecclesie?*

Vitæ erant inculpatæ prorsus; utque externo cultûs Divini decore, & majestate, pietatem cultûmque Christianorum interiorem foverent, varios ritus, cæremoniasque instituerunt. Cæterùm temporibûs hîsce dignitas Pontificia indè quoque summum adeptam est splendorem, quòd gradum sterneret ad gloriosam martyrii lauream, quâ Pontifices hi omnes decorati fuère.

3. *Quis sæculò II. Ecclesie status erat?*

Ecclesie ager multiplici persecutione velut aratro subactus, tótque Martyrum sanguine irrigatus, uberiores identidem fructus protulit. Quin ipse hic sanguis Martyrum, semen erat Christianorum, qui heroicis suis virtutibus, vitæ innocentia, morûmque integritate omnibus exemplo erant, & admirationi. Persecutio tertia cœpta est imperante Trajano, quarta sub Imperatoribus Marco Aurelio, & Lucio Vero.

4. *Quanta hóc sæculò incrementa capit Ecclesia?*

S. Barfimæus Episcopus Edessenus in Syria, quàm plurimos ad veram fidem adduxit. In Anglia S. Lucius Regum omnium primus Christo nomen dedit, regnòque postmodû, ac patriâ relicta, Christianæ fidei lucẽ Rhætiæ Alpinae, locisque finitimis intulit, adversa plurima perpeffus. In Gallia, & Sabaudia S. Irenæo Evægeliû annūciavit. Donaldus Scotiæ Rex à S. Victore Põtifice aliquot fidei Christianæ præcones petiit, & impetravit.

5. *Quæ hæreses II. sæculi?*

Amplius triginta percerentur, è quibus
 1. Gnostici, etli vitam plùs quàm belluinam
 ducebant, *Intelligentes* tamen sive *Sapientes* ap-
 pellari volebant. 2. Chiliastæ sive *Millenarii*
 somniabant, electos omnes post universalem
 illum corporū ad vitā reditū cum Christo in
 terra hac mille annis regnatos, corporiq;
 voluptatibùs fructuros. 3. Encratitæ, Tati-
 ni discipuli, execrabantur Matrimonium, pri-
 mósque Parentes, Adamum & Evam, sem-
 piternis addictos suppliciis affirmabant. 4.
 Montanistæ sive Cataphryges ad Montani
 Patriarchæ sui exemplum hypocrisi pleni vi-
 tæ rationem in speciem oppidò austeram
 profitebantur. Nam præter alias austerita-
 tes ter quotannis quadraginta dierum ine-
 diâ corpus macerabant. Qua virtutis simu-
 latione ipse adeò Tertullianus in errorem
 ac hæresin est inductus. 5. Marcionitæ Mar-
 cionis affectæ negabant corporum ad vitam
 reditum, ac duo rerum principia statuebant,
 bonum unum, alterum malum. Hæresis
 hæc, uti aliæ plurimæ, ope potissimùm at-
 que operâ fæminarum propagata est.

6. *Quæ Concilia convocata?*

i. In Conciliis, Romæ, Cæsareæ Palæsti-
 næ, in Gallia, & alibi coactis contra *Quarta-*
decimanos decretum est, ut ex institutione
 Apostolica Páscha semper die Dominica,
 nec unquam cum Judæis celebraretur. 2.
 Contra Montanistas pluribus in Conciliis
 defi-

definitum est, relapsos post Baptismum, uti & Religionis desertores ad agendam poenitentiam admitti posse, ac debere. Damnata quoque triplex Montanistarum *Quadragesima*, fucatusq; illorū rigor, & affectatæ austeritates.

7. *Qui ritus sacri introducti?*

1. S. Alexander decrevit, ut aqua consecrata sale admixto perpetuò in templis asseruaretur, & in cubiculis adhiberetur adversus dæmonum insectationes, aliaque corporis, & animæ malâ. Missæ addidit Epistolam, & Evangelium, ejusdemque Canoni hæc verba: *Qui pridie, quàm pateretur, &c.* & post Consecrationem: *Unde & memores, &c.* usque ad *Memento* defunctorum. 2. S. Xystus sive Sixtus vasa sacra à Laicis tangi vetuit, & in Missâ trifagion, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, jam antea usu receptum, decreto stabilivit. 3. S. Telesphorus solenne quadraginta dierum jejunium, ab Apostolis inductum, nova lege confirmavit, hymnūque Angelicum *Gloria in Excelsis* in Missâ cantandum curavit. 4. S. Hyginus Presbyterorum, & Diaconorum, de quibus in Actis Apostolorum fit mentio; Subdiaconorum item, Ordinumque minorum gradus distinctiùs secrevit. 5. S. Soter in nuptiis solemnes à Sacerdote preces adhiberi jussit. 6. Die Domini Natali ter à singulis Sacerdotibus Missæ sacrificium iterabatur, &c.

8. *Quid de Religiosis Ordinibus dicendum?*

Apostolos ipsos vitæ Religiosæ, & cœnō-
 B 2 biticæ

biticæ fundamenta jecisse, compertum habemus; quamvis quod ad certos ritus, vestimenta, habitationem, solemnem Professionem, &c. attinet, post sæculum III, quando horribilis illa universalium persecutionum tempestas sedata est, Ordines Religiosi suam primum maturitatem sint assecuti. S. Pius Papa certos præscripsit ritus, quibûs DEO sacratæ Virgines velarentur.

9. *Quinam doctrina, & sanctitate seculô II. claruere.*

Inter Scriptores Ecclesiasticos eminuerunt S. Justinus Philosophus, & Martyr, S. Melito Episcopus Sardensis; Athenagoras Philosophus Christianus; S. Theophilus Episcopus Antiochenus; S. Irenæus Episcopus Lugdunensis, &c. Inter cõplures alios Sanctos conspicui erant S. Simeon Episcopus Hierosolymitanus; SS. Titus, Timotheus, Onesimus discipuli S. Pauli; S. Eustachius cum sociis; S. Gerulius cum S. Symphorosa conjugē, & septem filiis; SS. Gervasius, & Protasius; S. Felicitas cum septem filiis, &c.

10. *Quæ miracula celebratiora?*

1. Recurrente annua S. Clementis memoria mare longius recedens Christianis viam aperuit ad ejusdem Martyris sepulchrum, sub undis divinitus exstructum. 2. In expeditione contra Marcomannos suscepta, Christiani milites exercitui Romano, in maximas angustias compulso, atrocique insuper siti vexato pluviam peropportunam; hosti-

stibus verò fulmina, & grandinem cœlò evocârunt: unde legio illa *Fulminatrix* dicta. Miraculi hujus vel ethnici Scriptores meminêre.

Sæculum III.

1. *Quinam Pontifices Ecclesia præsuêre?*

17. S. Callistus ad 222	24. S. Stephanus ad 257
18. S. Urbanus 230	25. S. Sixtus II. 258
19. S. Pontianus 235	26. S. Dionysius 269
20. S. Anterus 236	27. S. Felix 274
21. S. Fabianus 250	28. S. Eutychianus 283
22. S. Cornelius 252	29. S. Cajus 296
23. S. Lucius 253	30. S. Marcellinus 304

2. *Quid de Sanctis hisce Pontificibus summam dicendum?*

S. Zephyrinus Montanistas, cumque his Tertullianum ab Ecclesiæ Communionem repulit. S. Stephanus inter Missarum solemniam ab Imperatoris satellitibus trucidatus est. S. Dionysius Græcus, primùm Monachus, magna dein virtutis, & sapientiæ laude Pontificatum gessit. S. Marcellinum timore perterritum Deorum simulacris thus adolevisse, negant hodie eruditores; qui & Concilium Sinuessanum, & ejus acta ab hæreticis Donatistis conficta esse censent.

3. *Quis tunc Ecclesiæ status?*

Crescente persecutionum atrocitate Christianorū pariter & animus crevit, & numerus. Nō deerāt tamē, qui ad declināda tormenta ab ethnicis magistratibus libellos (unde *Libellatici* dicti sunt) emerent, quibus testatum fieret,

fieret, ipsos idolis sacrificâsse. Quintæ persecutionis concitator fuit Imperator Severus; sextæ Maximinus; septimæ Decius; octavæ Valerianus, & Gallienus; nonæ Aurelianus.

4. *Quæ Christianæ Reipublicæ incrementa?*

1. Tota ferè Gallia Severi Imperatoris temporibus Christiana sacra suscepit. 2. Ipsæ adè barbarorum in Romanum Imperium incursiones ansam iisdem præbuère ad Religionem orthodoxam, cognita perspectaque Christianorum virtute morumque integritate, amplectendam. 3. Sub tertii sæculi finem Religio Christiana per omnes orbis cogniti regiones propagata est, Romanique Imperii tunc amplissimi dimidia certè pars eidem adhæserat.

5. *Quæ hæreses, & schismata exorta hóc sæculò?*

1. Origenes, qui prius Ecclesiam eximia eruditionis virtutisque splendore illustraverat, ex Platonis dein libris multos hausit errores, hæresumque variarum sparsit semina. 2. Novatiani omnia peccata æqualia esse dicebant. Damnabant secundas nuptias, & cum Montanistis negabant, pœnitentiam esse Sacramentum. 3. Sabelliani Divinarum personarum trinitatem inficiabantur. 4. Paulus Samosatenus Christum merum esse hominem affirmabat. 5. Manes Manichæorum coryphæus liberum hominis negabat arbitrium, & cum Marcionitis duplex rerum omnium statuebat principium, bonum unum, alterum malum, à quo omnes cibi, resque cor-

poreæ essent productæ. Docebant itèM Manichæi, fas non esse invocare Sanctos, aut eorum Lipsana in honore habere ac veneratione. Eodè hõc sæculò Episcopi quidam sanctitatis laude celebrati, Baptismò ab hæreticis initiatos, sacro iterum fonte ablucendos esse contendebant. Alii Chiliaftis accessere, donec utraque hæc sententia à Sede Apostolica erroris fuit damnata.

6. *Quæ Concilia celebratà?*

Annò 252. In Concilio Romæ contra Novatianum coacto, decretum est, ut, qui suppliciorum metu idolis sacrificassent, actâ rite pœnitentiâ, in Fidelium numerum reciperentur. A. 257. in Concilio itidem Romæ celebrato hæreticorum Baptismus ratus habebatur. A. 265. in Concilio Antiocheno Pauli Samosatani hæresis est damnata, &c.

7. *Qui ritus sacri introducti?*

i. S. Zephyrinus SS: Eucharistiæ sumptionem tempore Paschali imperat. 2. S. Callistus quatuor temporum jejunium ex Apostolica traditione celebrari solitum, confirmat. 4. S. Urbanus sacra vasa ex argento fieri mandat. 3. Christianorum sepulchreta consecrantur. 5. Litaniarum usus in Orientis Ecclesia frequentatur. 6. S. Felix pios quosdam ritus in templorum dedicatione præscribit. 7. Eulogiæ sive panes sacri ad finem Missæ in templis distribuuntur. 8. S. Anterus Martyrum res gestas accuratè conscribendas curat, 9. Publicæ,

cæ, pluriùmque annorum pœnæ hõc, & superiore sæculò pœnitentibus irrogatæ. 10. Missæ Sacrificio, quod brevioris temporis spatio peractum primò fuerat, à diversis deinde SS. Pontificibus variæ preces ac cæremonia adjectæ.

8. *Quinam Ordines Religiosi instituti?*

1. Vita Eremitica non tam inchoata, quàm illustrata, & propagata est à S. Paulo Eremita. 2. S. Cyprianus Episcopus Carthaginensis, qui de disciplina, & habitu Virginum librum scripsit, Regularium Sacerdotum Congregationem instituit.

9. *Quinam sæculum hoc doctrina, & sanctitate potissimùm illustrârunt?*

Præter Tertullianum, & Origenem, quî post insignes prorsus ingenii partus, Ecclesiæ bono editos, in varios tandem rapti sunt errores, scripsere Clemens Alexandrinus, Minutius Felix; S. Cyprianus Episcopus Carthaginensis; S. Gregorius Thaumaturgus Episcopus Neocæsarensis. Inter Sanctos Martyres excellere. Laurentius; Mauritius cum Sociis; Sebastianus, Georgius, Barbara, Cæcilia, Apollonia, Agatha, &c.

10. *Quæ miracula à variis Sanctis patrata?*

1. S. Gregorius Thaumaturgus precibus suis montem, templi ædificationi obstâtem, locò movit. 2. S. Cypriano Sacris operante, mulier ad mensam Eucharisticam ausa indignè accedere, subita morte plectitur. S. Felix Nolanus, S. Agatha, S. Christina, &c. multis miraculis claruere.

Sæcu-

Sæculum IV.

1. *Quinam Christi Vicarii Petri cathedram tenuere?*

31. S. Marcellus ad	310		36. S. Julius ad	352
32. S. Eusebius	310		37. S. Liberius	366
33. S. Melchiades	314		38. S. Damasus	384
34. S. Silvester	335		39. S. Siricius	398
35. S. Marcus	336		40. S. Anastasius	401

2. *Qua commendatione supremo munere pastore
ritio sunt perfuncti?*

Omni ope atque operâ connitendum iis fuit, ut grassantibus tunc hæresibus obsisterent, luposque, Christi ovile quaquaversus infestantes, arcerent: id quod & vitæ sanctitate, & doctrina Apostolica egregiè præstitere. S. Liberius Athanasii defensor, Arianæque hæresis oppugnator acerrimus, ab Imperatore Constantio ejicitur in exilium, ubi bienniô post, propter atrocissima crimina, ab hæreticis Athanasio afficta, hujus damnationi, & ipse tandem subscripsit, & cum Arianis quibusdam Episcopis, Catholicos sese astutè simulantibus, communicavit. In expulsi porrò Liberii locum Felix Diaconus Catholicus Arianorum operâ intruditur primum, dein nuntiata Liberii cum Arianis communicatione, & subscripta ab eodem Athanasii damnatione à Catholicis quoque recipitur. Reposcentibus postea Romanis Liberius à Constantio restituitur, pulso Felice, qui Arianis, & Constantio, tamen illorum operâ ad Pontificatum sit evehctus, fortiter

titer se opposuit. S. Liberius porrò, omnium cum Arianis communicatione abrupta, Religionem Catholicam, à qua nunquam re ipsa desciverat, quoad vixit, strenuè propugnavit; S. Felix II. verò, quem alii nobiscum, quòd ab Arianis intrusus erat, è Pontificum catalogo expungunt, ab Ecclesiæ gubernaculis, quæ trienniò tenuerat, dejectus, vitam deinceps privatam, & quietam egit, Martyribus à quibusdam annumeratus.

3. *Quis Ecclesiæ status?*

Postquã horribilis illa tot persecutionum procella, imperante Constantino M. tandem desæviit, Cæsarque hic religiosissimus Ecclesiam ipse tutandam suscepit, hæc variis hæresibus, ex orco emergentibus, vehementer exagitata est. At enim tam parùm adversus petram illam inexpugnabilem prævalere hæ poterant, atque ethnicorum antea Imperatorum furor. Quin potius Ecclesiæ splendor, & disciplina per solennes ritus ac cæremonias à SS. Pontificibus ad excitandam Fidelium pietatem introductas, promotam plurimum fuit. Et verò vix unquam tot Episcopis sanctissimis, Doctoribusq; præstantissimis abundavit Ecclesia, atque hoc sæculò. Sapor Persarum Rex, scelestique Imperatores Julianus Apostata, Constantius, & Valens, rei Catholicæ plurimum incommodabant.

4. *Quæ Ecclesiæ incrementa?*

Postquam Constantinus M. An: 312. non solum amplissimã Christianæ Religionis ample-

plectendæ potestati omnib9 fecit, sed Christo nomen ipse dedit, Fidelium numerus mirum quantum est auctus. Longobardi cum Rege suo Agelmundo hoc sæculò veræ fidei luce collustrati fuere. Hunnos Theotimus Scytha, Iberos, Asiæ populum, cum Rege Bacurio ancilla Catholica ad Christū adduxit.

5. *Quæ potissimum hæses seculò IV. grassabantur?*

1. Donatistæ præter alios errores docuere, Ecclesiam ubique terrarum extinctam esse, præterquam in suo cætu, solosque justos, non item peccatores, Ecclesiæ membra esse. Sacrum chrisma conspuebant, & pedib9 proterebant. Donatus Hæresiarcha, Episcopus Africanus à S Melchiade Papa, aliisque Episcopis damnatus, ad Imperatorem appellabat. 2. Arius Presbyter Alexandrinus Filium Divinum Patre minorem esse, nihilque extra sacras literas fide divina credendum esse docuit, rejectis Ecclesiæ Traditionibus, Decretisque Concilii Nicæni Oecumenici, cujus, ac proinde universæ Ecclesiæ judicio suum hæresiarcha hic præferre non dubitavit. 3. Macedonii Episcopi Constantinopolitani præcipuus error fuit, Spiritum Sanctum non esse DEUM. 4. Eunomius tradidit, fidem solam sinè operibus ad salutem sufficere, ac credenti nullum prorsus peccatum, quantumcunque enorme fuerit, à DEO imputatum iri. 5. Eustachius jejunia, ab Ecclesia præstituta, repudiabat. 6. Aérius non solum

solùm jejunia, & festa ab Ecclesia indicta, sed preces insuper, & Sacrificia pro defunctis abrogata volebat, nullūque Episcopos inter & Presbyteros statuebat discrimen. 7. Helvidius Virginitatis hostis infensissimus, hanc DEI paræ abjudicabat, nec majoris esse meriti aiebat, quàm conjugium. 8. Id ipsum docuit Jovinianus Monachus Romanus, qui insuper cibos omnes omnibus omni tempore permittendos esse contendebat: ad hæc peccata omnia esse æqualia, gratiam in Baptismo acceptam non posse amitti, æqualem omnium in cœlo fore mercedem, &c. 9. Priscillianistæ ut sordes suas ex Manichæorum, Arianorum, & Gnosticorū lacunis hauistas obtegerēt, hęc veluti symbolo utebātur.

Jura, perjura, secretum prodere noli.

6. Quæ celebrata Concilia?

An: 325. in primo Concilio Oecumenico, Nicææ Bithyniæ habito, hæresis Ariana à trecentis decem & octo Patribus damnata, & vox *Omousios*, seu *consubstantialis* Fidei symbolo inserta est ad eandem omnino Filii cum Patre Divino naturam, & Divinitatem vindicandam: dirempta quoque controversia de Paschate celebrando. An: 381. Constantinopoli Concilium Oecumenicum secundum indictum est, ubi Macedonii præcipuè hæresis, Spiritui Sancto Divinitatem abrogare ausi, à centum quinquaginta Patribus condemnata est, ac verba quædam Nicæno symbolo adjecta. Quæ omnia occidentalis quoque

que Ecclesia rata habuit, nisi quòd Patriarchæ Constantinopolitano proximum à Papa locum Roma concedendum haud esse censuerit usque ad Innocentii III. tempora. Damnatæ insuper pluribus in Conciliis particularibus hæreses Donati, Priscilliani, & Joviniani. In Synodo An: 359. Arimini coacta, Fidei formulæ, ab Arianis vafre simulateque concinnatæ, & in speciem Catholicæ, Patres subscripsêre quidê; sed comperta dein fraude subscriptionem resciderunt. In Synodo Carthaginensi cælibatus, sive perpetua Clericorum continentia, quam, eodem Concilio teste. docuerunt Apostoli, & ipsa servavit antiquitas, novis sanctionibus est confirmata.

7. *Qui ritus industi, aut abrogati?*

1. S. Silvester altaria ex lapide, Corporalia verò, sive lintea sacra, quibus Christi corpus Missæ tempore imponitur, non nisi ex lino confici jussit. 2. Catechumenis Missæ Sacrificio ab *Introitu* ad Offertorium duntaxat interesse licebat; indè enim Diaconi voce dimittebantur. 3. Sacrò epulò Christiani pluribus in locis quotidie; alicubi dieb; duntaxat Dominicis reficiebantur. 4. Hòc & præcedentibus sæculis Christi corpus modò sub duplici, modò sub una duntaxat specie pro temporis locive ratione sumi consueverat. Nec Eremitæ solùm, sed & alii quoque Fideles, præsertim persecutionum tempore vel diurnæ navigationis, quin & aliàs penam Eucharisticum domum secum deportabant,

bant, urgente necessitate eundem sibi fracturi. Ipsi quoque infantibus, suscepto Baptismi, & Confirmationis Sacramento, gutta sacra-
 crati sanguinis instillabatur. 5. Catechumeni Sabbato Sancto, & pridie Pentecostes so-
 lennibus cæremoniis Baptismum, moxque Confirmationis, & Eucharistiæ Sacramentum accepere. Quidam etiam Baptismum ad finem usque vitæ distulerant, in quem tamen abusus SS. Patres acriter sunt invecti. 6. Constituti quoque à Synodo Nicæna Decretis limitibus. 7. Episcopi, qui in urbibus duntaxat commorabantur, concionibus populum, & catechismum pueros instituebant ipsi, bonaque Ecclesiæ administrabant, Sacerdotibus, & egenis pro cuiusque indigentia distribuenda. 8. Chorepiscopi Presbyteri erant, non Episcopi, qui in villis, & pagis commissas sibi Ecclesias gubernabant, Ordinesque minores conferre poterant. His tamen, quod in Episcoporum subinde jura invocabant, surrogati postmodum sunt *Decani rurales*. 9. Sacris initiandi Ordinum interstitia accuratè observabant. 10. Tempora non munda solum, sed pretiosa quoque suppellectili erant instructa. 11. S. Damasus Papa ad cuiuslibet Psalmi finem addi iussit: *Gloria Patri, &c.* 12. S. Paulus Eremita preces lapillis, uti hodie globulis precatoriis solemus, dicebat. 13. SS. Martyrum festi dies iis præcipuè in locis, ubi aut affecti martyrio, aut tumulati fuere, magna quotannis solemnita-

mnitate celebrabantur. 14. Pridie majorum
 solennitatum Christiani in æde sacra congregati noctem totam sacros Hymnos, precesque alternando pervigilabant. 15. In Oriente Christiani singulis feriis quartis, & sextis; Romæ verò, & alibi feriis sextis, & Sabbatò jejunabant. 16. Sacræ peregrinationes frequenti in usu erant, nec sinè abusu tamen, quem S. Gregorius Nissenus reprehendit. 17. S. Anastasius sanxit, ut in Missæ Sacrificio ad Evangelium omnes starent. 18. Quatuor hæc, pluribusque sæculis sequentibus, graviorum criminum v.g. adulterii reis, pœnæ publicæ septem, decem, imò & quindecim annos ipsos subeundæ erant, & quidem quadruplici in statione, donec ad sacram Synaxin admitterentur. Prima statio erat *flentium*, qui sacco induti admissa crimina deshebant in templi vestibulo, & ingredientium preces implorabant. Secunda erat *audientium*, qui in postremam templi partem admissi, audito Evangelio, sermoneque post illud habito, cum catechumenis discedere jubebantur. Tertia erat *prostratorum*, quibus in genua prostratis Sacerdotes varias inter preces manus imponebant, pœnasque diversas injungebant. Quo ritu peracto. ante *Offertorium*, & ipsi foras mittebantur. Quarta erat *Consistentium*, quibus Missæ quidem totum interesse licebat, non item mensæ Eucharisticæ accumbere. Toto præterea hoc tempore pane sæpe, & aqua victitare, ac jejunare,

re, frequenti oratione, crebris vigiliis, cha-
meuniis, sive *humi dormitionibus*, omniumque
deliciarum abdicatione, & aliis corporis af-
flictationibus se perpetim exercere, nuptiis,
conviviis, balneis, hominum congressibus,
armis item, & militiâ abstinere omnino de-
buerant. Cumque alii diebus Dominicis,
ac tempore Paschali stantes orarent, flexis il-
li genibus preces fundebant, &c. Hic ta-
men poenarum rigor per varias potissimum
Indulgentias sive Ecclesiæ condonationes ma-
gis semper magisque mitigatus est postero-
ribus sæculis. 19. Quòd si Clericorum quis-
piam majoribus initiatus Ordinibus deliquis-
set, dignitatis suæ gradu dejectus cum Laicis
ad sacrâ debebat Synaxin accedere, quæ Cle-
ricis aliis distribuebatur inter *Presbyterium*, si-
ve septa altaris, quò divinorum Officiorum
tempore nulli Laicorum ingredi licebat.

8. *Qui Ordines Religiosi instituti?*

Aurè hoc Constantini M. sæculò Mona-
chi, qui prius dispersi ut plurimum habita-
bant, maximo jam numero unâ degere cœ-
père. S. Antonius in Armenia, Scythia, Ni-
tria, & Thebaide: S. Pachomius in Ægypto:
S. Hilarion in Palæstina: S. Basilii in Græ-
cia multa frequentiaque asceteria condidère.
Basilii certè institutum longè lateque per to-
tum Orientem propagatum est. Plurima
quoque in Italia, Insulisque adjacentibus asce-
teria visabantur. Quin & in urbe orbis Do-
mina crebra Virginum monasteria, & Mona-
cho-

chorum multitudinem innumerabilem floruisse auctor est S. Hieronymus, quem doctrinâ, institutione, & exemplo suo haud parùm ad id contulisse constat. S. Ambrosius Mediolani, S. Eusebius Vercellis, S. Martinus Pictavii, & Turonibus monasteria cœnobarũ, & numero, & pietate florentissima condidit. In Africa quoque S. Augustinus Religiosas utriusque sexûs familias instituit, atque ad Apostolicæ vitæ, doctrinæque disciplinam diligentissimè erudit.

9. Quinam doctrinâ, & sanctitate eminuere?

S. Hilarius Episcopus Pictaviensis, S. Optatus Episcopus Milevitanus, S. Athanasius Patriarcha Alexandrinus, S. Ephrem Diaconus Edessenus, S. Epiphanius Salaminæ Cypri Episcopus, S. Basilus M. Episcopus Cætarensis, S. Gregorius Episcopus Nyssenus S. Basilii frater, S. Gregorius Nazianzenus ob eximiam divinarum literarum scientiam *Theologus* dictus, S. Ambrosius Episcopus Mediolanensis, S. Joannes ob aureum eloquentiæ flumen Chrysostronus cognominatus. Floruere quoque exeunte hoc sæculo S. Hieronymus, & S. Augustinus, quorum prior Jo-
vinianum, Helvidium, & Vigilantium hæresiarchas, posterior Donatistas, Manichæos, Pelagianos, Nestorianos, & Eutychianos ore, & calamo doctissimè confutavit. Sanctitatis laude, ut plurimos alios taceam, claruere S. Nicolaus Episcopus Myrensis, S. Martinus Episcopus Turonensis, SS. Agnes, Lucia,

Dorothea, Catharina, Ursula cū Sociabus, &c.

10. *Quæ miracula patrata?*

Complura horum SS. Athanasius, Ambrosius, Gregorius Nyssenus, & Nazianzenus, Theodoretus, aliique literis consignârunt. Prodigiosa erat crux à Constantino M. in aère conspecta, uti & ignis è fundamentis magna vi erumpens, cū Judæi Templum Hierosolymitanum, favente Juliano Apostata, instaurare tentarent.

Sæculum V.

1. *Quo ordine supremi Ecclesiæ Pastores sibi successere?*

41. S. Innocēti9	ad 417	47. S. Hilarus	ad 468
42. S. Zosimus	418	48. S. Simplicius	487
43. S. Bonifacius	422	49. S. Felix II.	493
44. S. Coelestinus	432	50. S. Gelasius	496
45. S. Sixtus III.	440	51. S. Anastasius II.	498
46. S. Leo M.	461	52. S. Symmachus	514

2. *Quæ verò supremo hoc munere sunt perfuncti?*

Insigni omnes sanctitatis juxtâ, & doctrinæ laude rexere Ecclesiam, & contra exortas hæreses fortissimè propugnârunt. S. Leo M. Divinæ suæ eloquentiæ vi, & sanctitatis famâ Attilæ Hunnorum, & Genserici Vandalorum Regis furorem mirificè cohibuit, avertitque.

3. *Quis Ecclesiæ tunc status?*

Tametsi sub ea tempora Anastasius Imperator Eutylianam, Reges Africæ, Italiæ, & Hispaniæ Arianam hæresim acerrimè propugnâ-

gnabant; Angliæ verò, Burgundiæ, & Germaniæ Reges à Religione Christiana alienum prorsus animum gerebant; Ecclesia tamen ex Christi promissione stetit semper immota, stabitque, dum orbis stabit, nullis inferiorum machinîs expugnanda. In Persia ab An: 420. ad An: 450. Isdegerdes, & Varanes; in Africa, & Sicilia ab An: 437. ad An: 499. Gensericus ejusque filius Hunnericus sævissimas in Christianos quæstiones exercuere. Famosū porrò illud *enotikon* Græca voce sive decretum *Unitivum*, quod Zeno Imperator Acacii Episcopi Constantinopolitani instinctu ad Eutychanos Ecclesiæ cōciliandos edendum curavit, licet nullam disertè hæresim contineret, meritò tamen ab Orthodoxis rejectum est, tum quod Principes Laici decernere de fidei dogmatis nil possint; tum quòd jam tunc experiētia, eventusque docuerit, hæreticos cessione, & indulgentia non meliores, sed deteriores potiùs, audacioresque fieri.

4. *Quanta Ecclesia incrementa?*

Franci, qui nuper è Germania in Galliam commigrârūt, Clodovæi Regis exemplò nomen Christo dedere. Burgundiones à S. Domitiano Episcopo Genevensi, Scoti à S. Palladio, Hiberni à S. Patritio, Norici à S. Severino Abbate, Christo initiati fuere.

5. *Quæ potiores seculi hujus hæreses?*

1. Vigilantius Presbyter invocationem, cultumque Sanctorum, & sacrarum Reliquiarū, Virginitatē item, & cœlibatum Sacerdotum

acerrimè impugnabat. 2. Pelagius Monachus ex Anglia oriundus, præter alios errores docuit, hominem sinè gratiæ Divinæ adjutorio remissionem peccatorum obtinere, mandata DEI omnia observare, vitamque æternā consequi posse. 3. Semipelagiani, sic dicti, quòd partim cū Pelagianis, partim contra Pelagianos sentiebant, necessitatem quiddam gratiæ admittebant, non tamen ad initium fidei, & salutis. Præterea perseverantiam; & electionem ad gloriam naturali hominum conatu, & merito adscribebant: quibus & infantes alios ante, alios post Baptismum extingui aiebant ob prævisa mala, vel bonorum opera, si supervicturi fuissent. 4. Nestorius ex Monacho Alexandrino Episcopus Constantinopolitanus, duas in Christo personas admisit, divinam unam, alteram humanam; atque hinc negavit, MARIAM DEI Matrem esse, dicique posse. 5. Eutyches Archimandrita, & Dioscorus Patriarcha Alexandrinus Christum nonnisi ex unica consistare natura dicebant. 6. Prædestinatiarii nec opera bona prædestinatis prodesse, nec mala reprobatis obesse contendebant.

6. *Quæ Concilia celebrata?*

1. Ephesi An: 431 Concilium Oecumenicum tertium, ducentorum & amplius Episcoporum contra Nestorium. 2. Chalcedone An: 451. Concilium Oecumenicum quartum, sexcentorum & triginta Patrum contra Eutychetem, & Dioscorum. 3. Carthaginenses plures

plures Synodi contra Donatistas. 4. Ibidem An: 416. Synodus trecentorum Episcoporum contra Pelagium, ejusque sectatores; Romæ verò & alibi alia Concilia celebrata fuere.

7. *Qui ritus inducti, aut mutati?*

1. S. Zosimus Papa concessit, ut, quod antea in majoribus dumtaxat Ecclesiis fieri consuevit, cereus Paganus singulis in parœciis consecraretur. 2. S. Simplicius bona Ecclesiastica dividi voluit quatuor in partes, quarum una Episcopo, altera Clero, tertia templi fabricæ, quarta pauperibus cederet. 3. S. Felix templa recens ædificata nonnisi ab Episcopis consecranda esse statuit. 4. Nestorii, & Vigilantii hæresiarcharum impietate velut rapido quodam vento accensa magisque, inflammata est Catholicorum in Virginem DEI param pietas, cujus honoribus complura dedicata sunt templa, Angelicæq; idcirco salutationi additum: *Sancta MARIA, Mater DEI, ora pro nobis, &c.* 5. Nocturnæ Vigiliæ, & comprecationes ad SS. Martyrum sepulchra ob varios abusos abrogatæ quidem; retentum tamen *Vigilia* nomen, ac jejunium Sanctorum pervigiliis ad hoc usque tempus continuatum. 6. Mamertus Episcopus Viennensis in Gallia triduanas ante Christi Ascensionem Litanias, & supplicationes in Diœcesi sua instituit, vel potius majore solemnitate continuandas curavit; quem dein ritum universalis Ecclesia recepit. 7. S. Martinus Episcopus Sanctos inter Confessores

omnium primus fuit, quem Ecclesia publicè
 cō solemnique cultū devenerata est. 8. No-
 mina eorum, qui ad Hæreticorum, vel Pa-
 ganorum castra transfugere, è sacris Dipty-
 chis omnino eradebantur. 9. Quoniam pri-
 oribus sæculis Eucharistia modò sub una
 modò sub duplici specie sumi solebat, Gele-
 sius Papa ad Manichæos, qui vinum à ma-
 dæmone productum esse tradebant, hac ra-
 tione dignoscendos, utramque iussit species
 sumi. Extincta dein hac hæresi, Laici su-
 una duntaxat panis specie Eucharistiam sum-
 psere, præsertim postquam Ecclesia multi-
 gravibusq; de causis ita faciendū esse decrevit.

8. *Quæ Religiose Congregationes institutæ?*

1. In Africa nova identidem cū viro furi-
 tum mulierum condita sunt monasteria.
 In Gallia S. Cassianus plura Massiliæ, S. Ho-
 noratus Abbas primū, dein Episcopus Ape-
 latensis Lirinense, alii alia instituere Cœno-
 bia. 3. Constantinopoli Monachi, Accem-
 tæ (non dormientes à Græca voce *Akoimetai*
 dicti) in Ecclesia DEI laudes, diu noctuque
 alternatis vicibus sinè intermissione conc-
 nebant. 4. Celebre quoque Monasterium
 Agaunense in Vallesia perennem psalmodi-
 am induxit. Cœnobitæ porrò ad Episcopatu-
 tus aliasque dignitates translati, instituti
 leges, & vestes retinebant.

9. *Quinam doctrina, & sanctitate Ecclesiam
 præcipuè illustrarunt?*

S. Augustinus, cujus priore sæculo memi-
 nimus, S. Maximus Episcopus Taurinensis

S. Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, S. Petrus Chryſologus Ravennatum Episcopus, S. Hilarius Episcopus Arelatensis, S. Prosper S. Augustini discipulus, Vincentius Lirinensis, Salvianus Presbyter Massiliensis, &c.

Sanctitate fulgebant S. Alexius, S. Jacobus Intercifus, aliique Martyres innumeri in Perside, & Africa, S. Severinus Noricorū Apostolus, S. Remigius, S. Pulcheria Augusta, Virginitatē cū matrimonio jūgēs, S. Genovefa, &c.

10: Num desuere miracula?

Haudquaquam; nam longè plurima à S. Augustino, Victore Uticēsi Episcopo, aliisq; fide dignissimis, & oculatis testib; recēsētur. De puero illo Cōstātinopoli, imperāte Theodosio II. in aëra sublato, auditoq; trifagio expresso his græcis vocib; *Agiōs o Theos, Agiōs Ischyros, Agiōs Athanatos, eleyson emas*: Latine idē significātibus ac S. Deus, S. fortis, S. immortalis, miserere nobis: ad suos reverso, de quo infra in Opusculo VI. Grande quoq; orbis miraculum erat Simon ille *Stylites* ultra annos octoginta columnæ perpetuò insistens, & qui eidem successit, Daniel Stylita.

Sæculum VI.

1. Qui seculi hujus Pontifices summi?

53. S. Hormisdas ad 523	60. S. Vigilius ad 555
54. S. Joannes 526	61. S. Pelagius 560
55. S. Felix III. 530	62. S. Joannes III. 573
56. S. Bonifacius II. 532	63. S. Benedictus 578
57. S. Joannes II. 535	64. S. Pelagius II. 590
58. S. Agapetus 536	65. S. Gregorius M. 604
59. S. Silverius 538	

2. *Qua laude supremi hi Pastores suas pascebant oviculas?*

Muneri quisque suo strenuè intenti eranti inter omnes tamen eminuit S. Gregorius M., qui sanctitatis, doctrinæ, rerumque gestarum famâ totum latè orbem implevit. Vigilus in Pontificiam primùm sedem se ipse intravit. Verùm ubi legitimis dein comitiis Pontifex renunciatus est, in alium mox virum mutatur, ex lupo pastor ovilis Christi vigilantissimus.

3. *Quis Ecclesie status?*

Disciplina Ecclesiastica pariter, ac monastica magnopere viguit. Ac licèt augescente nimium quantum Christianorum numero, primus ille ardor sensim defervesceret; plurimi tamen omnis ordinis, conditionis, ac sexûs sublimem sanctitatis gradû attigère.

4. *Quæ Ecclesie incrementa?*

Quò majora Ecclesia in Oriente ob grassantes ibidem hæreses, ac schismata incrementa, eò ampliora in Occidente cepit incrementa. Ac primò quidem regnante Recaredo, S. Hermenegildi fratre, Hispania universa, abjurata hæresi Ariana, Catholica sacra suscepit. 2. Theodelinda Bavarix Dux piencissima Agilulphum conjugem, Longobardorum Regem cum subjectis populis ab Ariana impietate, ad religionem orthodoxam revocavit. 3. S. Augustinus ejusque focii ex S. Benedicti familia à S. Gregorio M. missi, Anglos è Saxonia illuc priore sæculò trajectos ad Christum adjunxère. 5. *Quæ*

5. *Quæ hæresum tolia pullârunt?*

Potiores temporis hujus hæretici erant Eutychiani, in sectas propè innumeras, Chalcædonensi omnes Concilio adversantes, divisi, qui & Acephali *sive capite dicti*, quòd superiorib9 Ecclesiasticis subesse detrectarent. Ex his erant Agnòetæ, Aphthartodocetæ, Tritheitæ, Theopaschitæ, &c. Primi docebant, Christum ignorare extremum judicii diem, &c. Secundi, Christi corpus ante Resurrectionem nec corruptioni, nec perfectioni fuisse subjectum. Tertii, SS. Trinitatem in tribus constare naturis. Quarti (quorù auctor priore sæculò erat Petrus *Knapbeys* ex græco sive Fullo) Divinitatē ipsā cruci fuisse affixam, qui error ansam dedit diuturnæ illi controversiæ: *Unus è Trinitate in carne passus est*. Quam quæstionem, licèt Catholicæ fidei haud adversantem, Hormisdas ad novas & inutiles tricas præcavendas, decidere noluit.

6. *Quæ Concilia coacta sunt?*

1. In quinto Concilio Oecumenico Constantinopoli An: 553. præsentibus trib9 Patriarchis, & centum sexaginta quinque Episcopis celebrato, damnatus Origenes, & *scilicet Capitula*, hoc est: scripta Theodori Episcopi Mopsuesteni, & Theodoret Episcopi Cyrensis, atque Epistola Ibæ Episcopi Edefseni. 2. In Synodo Aurasicana II. condemnati sunt Semipelagiani, sive *Massilienses*, sic dicti, quòd hæresis hujus architecti non pauci Massiliæ sedem fixerint.

7. *Qui ritus, aliaque ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentia introduci cæpta?*

1. S. Gregorius M. cantum Ecclesiasticum, precesque horarias, in eam ferme, quâ Ecclesia hodie utitur, formam redegit; Missæ ritus quosdam precesque adjecit: quadraginta dierum jejunio sacrorum cinerum asperisionem præmittendam esse statuit. 2. Episcopis ob graves subinde causas permillum, ut *Coadjutorem* cum jure successionis sibi possent asciscere. 3. Idem Ecclesiæ suæ, nisi aliud fortè hujus aut utilitas, aut necessitas posceret, coram semper & in promptu adesse debuerant; Episcopatu verò cedendi copia nemini, nisi ex causis gravissimis, facta est. 4. Episcoporum causæ in Conciliis *particularibus*, quibus Archi-Episcopi præerant, dijudicari solebant; indè tamen ad Papam dabatur provocatio. 5. Nec Presbyteri ante annum tricesimum, nec Diaconi ante vicesimum quintum initiabantur. Non rarò tamen pueri, qui ad munia Ecclesiastica idonei videbantur, Clericali habitu induti, in Seminariis instituebantur: cæteri verò Clerici cum Episcopo suo iisdem in ædibus passim habitabant, erantque tam hi, quàm illi exempti prorsus à Laici Magistratûs jurisdictione. 6. S. Pelagius I. legem tulit, ut Clerici omnes, qui sacræ psalmodiæ non interessent, preces Canonicas jam indè ab Apostolorum temporibus statis diei noctisque horis decantari solitas, privatim persolverent;

rent; qua de re in Conciliorum æquè & Pontificum ordinationibus crebra fit mentio. 7. Diaconissarum & nomen, & officium hęc sæculò abrogatum est.

8. *Quibus Ordinibus Religiosis Ecclesia decorata simul, & firmata est?*

1. S. Patriarcha Benedictus in monte Casino celeberrimi sui Ordinis fundamenta jecit, quem toto latè Occidente mirificè propagavit, sanctissimè legibùs præscriptis. 2. In Hispania S. Isidorus Episcopus, & S. Fructuosus Abbas: in Gallia S. Cæsarius, Aurelianus, Ferreolus, Donatus Episcopi, & S. Abbas Columbanus peculiaribùs vivendi legibùs conscriptis, institutum magnopere promoverunt.

9. *Quinam doctrina, & sanctitate celebriores?*

Præter jam memoratos Severinus Bòetius Consul Romanus, omnium disciplinarum, virtutumque Christianarum laude præfulgens, S. Fulgentius, S. Gregorius Turonensis, S. Leander Hispalensis Episcopus, &c.

S. Maurus Abbas, S. Medardus, S. Patritius Hiberniæ Apostolus, S. Clotildis, & S. Radegundis Franciæ utraque Regina, S. Maria Ægyptiaca, &c.

10. *Num DEUS miraculis quoque Ecclesiam suam illustravit?*

Ex innumeris unum alterumque affero. 1. Sacrificante S. Gregorio M. panis Eucharisticus, quem mulieri de Sacramenti hujus veritate ambigenti porrecturus erat, in carnem versus

versus est. 2. Episcopi Orthodoxi, quibus Vandali linguas usque ab radicibus rescuerant, disertè, ut prius, loqui perrexere. Multis ad hæc, magnisque miraculis claruere SS. Benedictus, Severinus, Leonardus, Medardus, Brigida, &c. Plura percensent S. Gregorius M., S. Gregorius Turonensis, aliique.

Sæculum VII.

1. *Quæ Romanorum Pontificum successio?*

66. Sabinianus ad 606	76. S. Eugenius ad 657
67. S. Bonifacii III. 607	77. S. Vitalianus 672
68. S. Bonifacii IV. 615	78. Adeodatus 676
69. S. Deusdedit 618	79. Donus 678
70. S. Bonifacii V. 625	80. S. Agatho 682
71. S. Honorius 638	81. S. Leo II. 683
72. S. Severinus 640	82. S. Benedictus II. 685
73. Joannes IV. 642	83. Joannes V. 686
74. S. Theodorus 649	84. Conon 687
75. S. Martinus 655	85. S. Sergius 701

2. *Quid de sæculi hujus Pontificibus generatim dicendum?*

M

Magna omnes laude Ecclesiæ gubernacula tenuere. Honorio Pontifici cætera laudatissimo id vitio jure vertitur, quod Sergii Patriarchæ Constantinopolitani, Hæretici Monothelicæ artibus inductus, ejusdem errorem mox atque innotuit, palam ac manifestè damnare neglexerit, ratus, nascentem hanc hæresim indictò utrinquè silentiò compesci posse; cùm tamen experientia teste, sectarii silentium, quod à Catholicis servatum

tum

tum cupiunt, ipsi minimè teneant, tantoque tunc nocentiùs, quantò rectiùs virus suum spargant, quasi ipsiusmet Apostolicæ sedis tolerantia tantum non approbatum id sit. Bonifacio III. Ecclesiæ præsidente, nomen Episcopi Oecumenici, seu universalis, quod Patriarcha Constantinopolitanus contra jus fasque sibi arrogaverat, solemni ipsius quoque Imperatoris Phocæ edictò vindicatum est, soli Pontifici Romano, tanquam Episcoporum Episcopo, omniumque Ecclesiæ Pastorum Pastori, cui Christus ipse oves suas omnes, & agnos pascendos tradidit. S. Bonifacius IV. magnificentum delubrum, Pantheon dictum, ejectis commentitiorum Deorum simulacris, DEIPARÆ, omniumque Martyrum honoribus dedicavit. S. Martinus Papa ab Imperatore Constante crudelissimè vexatus est, quòd Monothelitarum hæresi fortissimè se opposuerit.

3. *Quis status Ecclesiæ?*

Huic Chosroës Persarum Rex magnas clades intulit, imò & Heraclius, postquam Monothelitarum hæresi implicatus, rotus à se ipso degeneravit. Ejus nepos Constans Imperator, dum memoratam modò hæresim totis viribus propagare nititur, se, remque Christianam pessumdedit. Quidam etiam Orientis Imperatores per vim jus sibi arrogaverant Papæ electionem assensu suo ratam habendi; sed Constantinus Pogonatus pristinam Ecclesiæ libertatem restituit; tamen
Exar-

Exarchi, etiam contra Imperatoris mentem, jus illud prætenſum aliquamdiu perſequi ſint auſi.

4. *In quaſnam regiones miſſi Evangelii præcones?*

Tametsi in Africa, quam Saraceni occupaverant, Fidei lumen exſtinctum eſt, id ipſum tamen in multis aliis Provinciis exoriri cœpit. In Flandria S. Eligius, in Franconia S. Chilianus verbi Divini ſementem ſparſit. Batavos, & Friſios cum Saxoniarum parte SS: Suitbertus, & Wulfrannus ad Chriſtum adduxêre, &c. Judæi in Oriente, Hiſpania, & Gallia exilium, vel Baptiſmum eligere jubentur. Exeunte hoc ſæculo S. Rupertus, Wormatiensis antea Episcopuſ à Theodone III. Bavariarum Duce invitatus, ſacro hunc fonte abluit. Idem ſacram Oettingarum ædiculam, non in Germania tantum, ſed apud exterarum quoque nationes ob innumera maximaque miracula ad hoc uſque tempus ibidem fieri ſolita celebrem, DEI paræ honoribus dedicâſſe traditur.

5. *Quæ hæreſes exorta?*

1. An: 622. Mahometes, Judæo quodam & Sergio Monacho adjutoribus, ex omnibus ferme ſectis, ut omnes ad ſe pelliceret, ſuam conſtituit ſectam. Nam cum Sabellio negavit SS: Triados myſterium; Chriſto, quem Prophetam ſanctum ex MARIA Virgine natum affirmavit, Divinitatem abrogabat cum Carpocrate; cum Judæis, & Ebionitis circum-

cumcisionem; crebras corporis lavationes, aliaque id genus ad salutem necessaria esse docuit: cum Anthropomorphitis DEUM finxit corporeum, cum Tatianistis vini usum suis prohibuit, &c. Atque hīs aliisque innumeris erroribūs, fabulis, ineptiis Alcoranus totus, quantus est, scatet. Execranda porrò hæc secta per totum ferme Orientem, & Africam celerrimè propagari cœpit. Neque id mirum; quippe veterator ille nequissimus reluctantes vi armorum; cæteros verò escā voluptatum, in quibus cum Epicuri de grege porcis supremam hominis felicitatem posuit, catervatim in suas pertraxit partes.

2. Monothelitæ, quorum duces erant Cyrus, & Sergius Patriarchæ, ille Alexandrinus, hic Constantinopolitanus, quibus postea etiam Macarius Patriarcha Antiochenus accessit, nonnisi unicam in Christo voluntatem admittebant.

6. *Quæ habita Concilia?*

1. An: 680. Constantinopoli in Concilio Oecumenico VI. Monothelitæ damnati fuerunt. 2. An: 649. à S. Martino Papa centum, & quinque Episcoporum Conciliò Romæ coactò Monothelitarum hæresis condemnata: proscriptaque *Ecthesis* Heraclii, & *Typus* Constantis Imperatorum. *Ecthesis* sive expositio à Sergio, *Typus* sive credendi *formula* quædam à Paulo Patriarchis Constantinopolitanis dictorum Imperatorum nomine vulgabantur, quibus ad conciliandam seu potius

tius turbendam Ecclesiæ pacem Catholici æquè ac Monothelitæ silere deinceps iussi sunt de una, aut gemina in Christo voluntate. Alia insuper Concilia alibi cum ad profligandas hæreses, tum ad morum disciplinam restituendam celebrata fuere.

7. *Qui ritus inducti?*

1. Sabinianus campanarum pulsus. 2. S. Vitalianus Organa, aliaque instrumenta musica in templis adhibenda curavit. 3. Die Purificatæ Virgini sacra cerei consecrati, distributique: unde Festum seu *Missa Luminum*. 4. An: 680. Romæ Divino monitu Ara S. Sebastiani honoribus est erecta, sacraque ejus ipsa illuc trāsata ad propulsandam horribilem luem, quæ exinde mox cessavit. 5. Exaltationis S. Crucis solemnitas post insignem illam Heraclii victoriam de Chosròe reportatam multò illustrior haberi cœpit.

8. *Quo statu fuerat disciplina monastica?*

Etsi novus hōc sæculò Ordo Religiosus fundatus non est, prius tamen instituti magis semper magisque propagari cœpère, præcipuè S. Benedicti familia, cui Principes quoque non pauci nomen dedere.

9. *Qui sæculi hujus Scriptores aliique Sancti nominatiores?*

S Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus, & S. Maximus Abbas Martyr, gloriosi ambo Monothelitarum debellatores, S. Isidorus Episcopus Hispalensis, S. Ildephonsus Archi-Episcopus Toletanus, &c.

S. Oswal-

S. Oswaldus Angliæ, S. Sigebertus Austriæ Rex, S. Emmeramus, S. Gertrudis Abbatissa Nivellensis, &c.

10. *Quæ miracula celebrantur?*

Heraclius Imperator Christi crucem ex hoste receptam non nisi superbissimis vestibus humili cum habitu mutatis pristinum in locum reportare potuit. Multa porro magnaque miracula SS: Amandus, Columbanus, Gallus, Joannes Eleemosynarius, &c. edidere, quæ in eorundem Sanctorum actis fusè recensentur. Nec pauca collegit Moschus, ævi hujus Scriptor percelebris, qui in *Prælo Spirituali*, à Synodo VII. laudato memorat, Panem Eucharisticum Seleuciæ ab Catholico heri hæretici famulo domi in armario repositum culmos postea, & spicas emisisse, qui palàm dein ostensus est Episcopo, & populo, rei novitate prorsus attonitis.

Sæculum VIII.

1. *Quinam Pontifices in Petri cathedra sedere?*

86. Joannes VI. ad 705	93. Stephanus II. ad 752
87. Joannes VII. 707	94. Stephanus III 752
88. Sifinnius 708	95. S. Paulus I. 767
89. Cōstantinus ad 715	96. Stephanus IV. 772
90. S. Gregorius II. 731	97. Hadrianus I. 795
91. S. Gregorius III. 741	98. S. Leo III. 816
92. S. Zacharias 752	

2. *Ecquod borum Pontificum regimen?*

Magnâ omnes curâ, & sollicitudine rem Ecclesiæ administrabant. Gregorio II. Gregorio

Hist: Opusc: 5.

D

gorio

gorio III. Zachariæ, Stephano III., & Adriano I. Exarchi, & Longobardorum Reges plurimum negotii facessivère. Contra quorum iniquas violentasque machinationes Carolus Martellus, Pipinus, & Carolus M. eos strenuè defendebant.

3. *Qui erat Ecclesiæ status?*

Sicut fidei doctrina à Christo, & Apostolis tradita indè ab Ecclesiæ exortu eadem semper sinè ulla prorsus immutatione perstiterat; ità è contrario morum disciplina magnas identidem vicissitudines subit. Atque hòc quidem sæculò primus ille Christianorum fervor, ac pietas haud parùm remisit, Regentùm maximè vitiò. Nam Græci Imperatores plerique vel hæresi erant infecti, vel hæreticorum fautores. In Gallia Reges ad Pipinum usque otio ut plurimum, & voluptatibùs disfluebant. Hispaniam universam, Witiza Regè ejusq; successore in omnia se vitia effundentibus; Mauri inundârunt. In Italia Pontifices quò fortiùs constantiùsque pro DEO, & Ecclesia stabant, eò acerbius indigniusque accipiebantur. Germania magnam partem densis idololatriæ tenebris immersa jacuerat. Clerus ipse à primæva illa morum integritate, & sanctitate magnopere desciverat, populo eorum, qui sacris æquè ac profanis præerant, exemplum, ut sit, imitante. At verò in Anglia, Scotiaque, Religio Catholica tantopere floruit, ut Sanctorum patria haud immeritò nominari potuerit.

4. *Quae gentes ad verae fidei notitiam adductae?*

S. Bonifacius natione Anglus, à S. Gregorio II. missus, Germanos Christiana fide imbuivit, qui dein à S. Zacharia Papa primus Moguntinensium Archi-Episcopus An: 745. creatus, plures Germaniæ Episcopatus, quos inter Ratisbonensis, Eustadianus, & Herbipolensis, &c. annuente & confirmante Pontifice instituit, remque Christianam insigniter promovit, *Germaniæ Apostolus* meritò nuncupatus. S. Ludgerus porrò in Westphalia, S. Wilibrordus in Frisia, S. Rupertus, & Corbinianus in Germania superiore, S. Humbertus in Brabantia quàm plurimos Ecclesiæ adjunxit. Carolus M. Saxones victricibus armis suavi Christi jugo subjecit.

5. *Quae haereses exortae?*

A: 726. Leo Isauricus Imperator, ejusque filius Copronymus, Imperii juxtà ac paternæ impietatis hæres cum Leone IV. impio pariter Copronymi filio bellum, quod jam olim Marcionitæ, Manichæi, alique hæretici sacris imaginibus indixere, totis viribus instaurarunt. An: 785. Felix Episcopus Urgellitanus, & Elipandus Archi-Episcopus Toletanus Nestorii hæresim ab inferis revocarunt, dum Christum secundum naturam humanam non nisi adoptione Filium DEI esse asseverabant, ac proinde geminas ei personas, seu hypostasas affingebant.

6. *Quibusnam in Conciliis memorata hæreses
condemnata fuere?*

An: 787. Concilium Nicænum secundum, inter Oecumenica septimum, à trecentis quinquaginta Patribus contra Iconomachos celebratum est, ubi Iconoclastarum hæresis damnata, sacrarumque imaginum cultus vindicatus. Felicis porrò atque Elipandi hæresis An: 792. in Ratisbonensi, ac biennio post in Francofordiensi Synodo damnata est. Complura alia Concilia alibi ad restituendam morum disciplinam instituta fuere.

7. *Quid de sacris ritibus memorandum?*

1. Lege cautum est, nequis, nisi jejunus, Divinæ mensæ accumberet. 2. In defunctorum solamen, ac subsidium perpetua sacra anniversaria, sodalitatesque institutæ. 3. *Officium parvum*, ut vocant, B. MARIÆ introductum. 4. Caroli M temporibus Sacerdotibus eadem die iteratò sacris operari licebat. 5. Mos distribuendi Eucharistiam pueris, qui Divino intererant Sacrificio antiquatus est.

8. *Quis vite monastica progressus?*

Piorum liberalitate, & munificencia plura in dies Monasteria condebantur, eò quòd res ibi Divina singulari pietatis studio, exemplo atque ædificatione peragebatur. S. Bonifacius Germaniæ Apostolus An: 744. Fuldæ; S. Hildegardis verò Caroli M. Augusta conjunx. An: 777. Campiduni celeberrimum Ord: S. Benedicti Cœnobium, quod dein
utrum-

utrumque principis Abbatiae dignitate condecoratum est, candidere, &c. Nec pauci principali etiam, regioque orti stemmate in monasteria se abdidere, perpetuam ibidem servitute[m] DEO servituri. Contra passim Monachi e[st] cenobiis ad infulas, gravissimaque Ecclesiae negotia, ac munia evocabantur. Mulieribus non patebat aditus ad templa Monachorum, qui alias quoque ab exteriorum alloquio, & consuetudine magnopere abhorrebant. Unde S. Hidulphus Abbas Medanensis S. Spinulum jam vita functum a patrandis deinceps miraculis abstinere iussit, ut hac ratione *externis* omnis via praeccluderetur Monachoru[m] sollicitudinē obturbandi.

9. *Quinam doctrinā, & miraculis claruere?*

S. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, Venerabilis Beda, S. Joannes Damascenus cultus sacrarum imaginum propugnator acerrimus, S. Bonifacius Archi-Episcopus Moguntinus, qui in Frisia martyrii laurea decoratus est.

S. Richardus Anglorum Rex, S. Wilibaldi Episcopi Eustettensis, & S. Wunibaldi Abbat[is], ac S. Walburgae sacrarum Virginum Antistitiae parens, &c. S. Rupertum, Bojorum Apostolum, nonnisi sub annum saeculi hujus vicesimum e[st] vita migrasse accuratiores tradunt historici.

10. *Quibus praecipue miraculis Religio Christiana confirmata est?*

1. Crucifixi imago Beryti a Judaeis per-

fossa, largo sanguine manavit. 2. S. Joanni Damasceno manus dextra amputata restituitur à Virgine DELpara. 3. Concilium Nicænum II. miracula à S. Platone M. in liberandis captivis patrata suò confirmat testimoniò. 4. S. Suibertus Episcopus, & S. Winocus Abbas multis inclaruere miraculis. 5. S. Ludgerus Episcopus Monasteriensis, & Ven: Beda ævi sui miracula literis cõsignârunt.

Sæculum IX.

1. *Quinam hõc sæculò Pontificatum gessere?*

99. Stephanus V. ad 817	109. Joan: VIII. ad 882
100. S. Paschalis 824	110. Marinus 884
101. Eugenius II. 827	111. Hadrianus III. 885
102. Valentinus 827	112. Stephanus VI. 891
103. Gregor: IV. 844	113. Formosus 896
104. Sergius II. 847	114. Stephan: VII. 897
105. S. Leo IV. 855	115. Romanus 898
106. Benedict: III. 858	116. Theodor: II. 898
107. S. Nicolaus 867	117. Joan: IX. 900
108. Hadrian: II. 872	

2. *Qua laude Pontifices isti rexere Ecclesiam?*

Perinsigni, si Stephanum VII. excipias, qui, postquam in sedem Pontificiam se intruserat, instigante potissimum Sergio Antipapa, Formosi cadaver effossum, ac Pontificis extum insignibus, in Tiberim projici jussit. Hic dein à sede, quam invaserat, deturbatus, & in carcere strangulatus est. Joannes VIII. quòd impiis Photii, sedem Constantinopolitanam occupantis molitionibus constantiaminùs

minùs virili se opposuerit, ansam fors dedit fabellæ illi de Papa fæmina: quod ineptissimum absurdissimumque commentū evidentibus pridem argumentis, ipsòque adedō fidentio Scriptorum omnium, maximè Græcorum, Romanæ Sedi id temporis summopere adversantium, satis superque confutatum est. Quidam Formosum inter & Stephanum VII. interferunt Bonifacium VI., qui post Formosi obitum A. 896. Romanam Sedem invasit, tenuitque diebus quindecim.

3. *Quis Ecclesiæ status nonò hóc sæculò?*

Quàm studiosus tuendæ amplificandæque Ecclesiæ fuerat Carolus M. in Occidente, tam remissi erant in Oriente Imperatores Græci, qui proinde dignitate Imperatoria prorsus exciderunt. Cæterùm tametsi fidei doctrina nè minimum quidem detrimentum unquam ceperit, capereve potuerit; morum tamen disciplina, & eximius ille virtutum splendor, quo in primo Ecclesiæ exortu puillus Christi grex tantopere inclaruit, crescente in dies Christianorum numero haud parùm defecerat.

4. *Quibusnam in regionibus promulgatum est Evangelium?*

S. Ansharius Episcopus Hamburgensis Suecos, & Danos; S. Cyrillus verò cum S. Methodio fratre suo germano Bulgaros, Moravos, & Bohemos, &c. Fidei Christianæ notitiã imbuerunt.

5. *Quinam hæretici Ecclesiam oppugnârunt?*

1. Gotteschalcus Monachus vagus, & exlex affirmaverat, DEUM, sicut quosdam ad vitam, ità alios ad mortem æternam destinâsse, hominesque ad peccandum impellere; nec velle omnes salvos fieri, sed eos duntaxat, qui salvantur. Christum pro electorum duntaxat salute mortem oppetisse, &c. Quas hæreses Lutherus, Calvinus, & Jansenius multis post sæculis resuscitârunt. 2. Photius nobilitate, opibus, aulæ favore, profanaque maximè eruditione turgidus, & ad quidlibet audendum projectus, postquã An. 858. in Sedem Constantinopolitanam involverat, fundamenta jecit luctuoso illi Græcorum schismati. Urque veterator hic verusitissimus nequitix suæ rationem obtenderet, Ecclesiam Romanam variorum errorum insimulare est ausus, atque inter alia eidem exprobrabat, quòd illis Symboli verbis: *qui ex Patre procedit*, interseruerit *Filioque*: quòd non feriã quartã, uti Ecclesia Græca, sed Sabbatò suis jejunium imperet: quòd Matrimonii Sacramentum vilipendat. Clericos à nuptiis arcendo, &c. Ajebat insuper, per ipsam Imperii Romani Constantinopolim translationem urbis illius Patriarchæ præ Episcopo Romano primas datas, & adjudicatas fuisse, &c. Ac licet schisma hoc, ab impio Photio excitatum, haud multò post sopitum fuerit; sæculo tamen XI. à Michæele Cerulario, instauratum in hanc usque diem perdurat.

6. *Quæ Concilia celebrata?*

1. In Synodo Oecumenica VIII. Constantinopoli A. 869. coacta, S. Ignatius Sedi Constantinopolitanae, quæ per summum nefas ab impio Photio deturbatus erat, restituitur, sacrarumque imaginum cultus concordibus denuo suffragiis approbatur. 2. Gotteschalculus à pluribus Conciliis hæreseos damnatus, scriptisque igni datis, in perpetuam custodiam, nè porro nocere posset, traditus est.

7. *Quid de sacris ritibus dicendum?*

1. Dies Omnium Sanctorum honoribus sacer Gregorii IV. jussu ab universa Ecclesia solemniter celebrari cœpit. 2. Gravi morbo oppressi *Confessione Sacramentali* peccata primum expiabant, tum *extremae Unctionis Sacramentò* muniebantur, morboque ingravescente sacro demum Viaticò reficiebantur. 3. Jus viros ad Ecclesiastica munia idoneos nominandi Laicis quoque fuit concessum.

8. *Quis disciplina monastica progressus?*

Regula S. Benedicti in Occidēte magis semper magisque propagata est: nec viri solum & matronæ in Oriente æquè ac Occidente, in Monasteria sese abdidēre, sed pueri quoque, puellæque suave disciplinæ monasticæ jugum portârunt ab adolescentia sua, floremque & primitias ætatis DEO magna animi alacritate consecrârunt.

9. *Quinam sanctitate, & doctrina celebriores?*

Sanctitate præcelluere, S. Ansharius Archi-Episcopus Hamburgensis, regionum Septem-

ptemtrionalium Apostolus, S. Friderico Episcopus Trajectensis, S. Eadmundus Angliæ Rex, S. Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus, &c.

Doctrinâ eminebat Alcuinus Caroli M. præceptor, dein Abbas S. Martini Turonensis, Eginhardus, qui à secretis fuit Carolo Magno, cujus res gestas literis consignavit, Seligenstadiensis dein Monasterii conditor, & primus Abbas, Rabanus Maurus Abbas Fuldenfis, ac postea Archi-Episcopus Moguntinus, Paschasius Radbertus Abbas Corbejenfis; quem hæretici quidam omnium primum fuisse, qui doctrinâ de transubstantiatione, veraq; Christi in Eucharistiæ Sacramento præsentia tradiderit, proterve, more suo, mentiuntur; cum utrumque illud dogma inde ab Apostolorum temporibus ab Ecclesia orthodoxa Divina semper fide creditum fuisse invictis omnino argumentis demonstrari possit. Neque ulla id temporis de ipsa dogmatis veritate, sed de modo duntaxat loquendi, quo Paschasius est usus, qui nonnullis novus, sed planè immeritò videbatur, controversia erat.

10. *Quæ miracula patrata?*

1. Ramirus Hispaniæ Rex prodigiosam à Mauris victoriam reportavit S. Jacobi Apostoli auspiciis, qui fervente prælio, in aère candido insidens equo, niveum vexillum rubræ crucis figurâ distinctum præferre conspectus est. Quapropter Rex victor edito
diplo-

diplomate Hispaniam magno huic Evergetæ vectigalem fecit. 2. Caradignæ in Hispania pavementum, sub quo tumulati jacent ducenti Monachi, à Saracenis ex odio fidei trucidati, quotannis sanguineo sudore madere conspicitur, quo die illustres hi pugiles martyrii laureâ coronati sunt. 3. SS. Ansharius, Eulogius, Rembertus, aliique plures miraculis claruere.

Sæculum X.

1. *Qui sæculi bujus Pontifices?*

118. Bened: IV. ad	903	130. Maring II. ad	948
119. Leo V.	903	131. Agapet: II.	956
120. Christoph:	905	132. Joannes XII.	964
121. Sergius III.	911	133. Benedict: V.	965
122. Anastasius III.	913	134. Joan: XIII.	972
123. Lando	914	135. Benedict: VI.	974
124. Joannes X.	928	136. Donus II.	975
125. Leo VI.	929	137. Bened: VII.	984
126. Steph: VIII.	931	138. Joann: XIV.	985
127. Joannes XI.	936	139. Joann: XV.	996
128. Leo VII.	939	140. Gregor: V.	999
129. Steph: IX.	942	141. Silvest: II.	1003

2. *Quid de Pontificibus hifce commemorandum?*

Posteaquam Stephanus VII. priore sæculo omnium primus Petri sedem vitæ improbitate infamaverat, ejus vestigiis sæculo X. plures alii institere. Tanti mali hæc erat origo: Adalbertus Tusciæ Comes longè potentissimus, ejusque conjunx Theodora, cum geminis filiabus Marozia, & Theodora, im-

mensæ

mensæ ambitionis, ac prostitutæ impudicitia
 mulieribus Romæ dominatum quasi & dicta-
 turam exercebant, Pontifices suarum parti-
 um, nulla doctrinæ morumque ratione ha-
 bita, per vim intrudendo. Horum è nume-
 ro erat Sergius III. cujus tamen principia non
 tam mala esse, quàm credidit Baronius, nec
 pudendos fuisse progressus, nisi eos Maro-
 zia nobilis scõrti amor infamasset, Papebro-
 chius, vir in omni historia longè versatissi-
 mus testatur, aitque temerè quædam eidem
 impingi. Quin etiam inter Pontifices de
 Ecclesia bene meritos numerandum censet,
 esto suam ipse famam incontinentiæ macu-
 lâ inquinârit. Joannes X. tametsi vitæ pri-
 us esset minùs probatæ, atq; artibus insuper-
 & potentiâ Theodoræ in Petri sedem intru-
 sus fuerit, Pontificatum tamen tredecem &
 amplius annis non malè administravit, vitæ-
 que anteaactæ maculas, tum poenâs de se sum-
 ptis, tum à Divina Nemese inflictis eluisse
 creditur. Namque à Guidone Tusciæ Co-
 mite, instigante imprimis Marozia conjuge,
 de supremo dignitatis gradu in carcerem de-
 trusus, nec multò post faucibus, ut ajunt,
 cervicali oclusus, suffocatus est. Eadem
 Marozia adnitente intrusus est Joannes XI.
 quinque circiter & viginti annorum juvenis,
 Marozia, & uti meretrix hæc perhibuit, Ser-
 gii III. filius nothus, cæterà non malus, sed
 nec laude dignus, qui à fratre suo Alberico
 Pontificatu dejectus, & in carcerem cum im-
 pia

pia matre sua abductus est, ubi & mortem
 appetiit. Joannes XII. modò memorati Al-
 berici Tusciæ Comitis filius, vix duodevigin-
 ti annos natus, præpotenti suorum factione
 & armis in supremo dignitatis Ecclesiasticæ
 gradu collocatus, id quod tolerari iniquissi-
 mîs illis temporibûs debuit, nè Ecclesia schi-
 smate, malorum omnium pessimo, scindere-
 tur. At licèt hic Pontifex vitam duxerit
 Christi Vicario indignam, non pauca tamen
 crimina à personato illo Luitprando, aliis-
 que, Leonis præsertim Antipapæ, quem
 Otho Imperator intrudendum curavit, par-
 tes sequentibus, eidem afficta fuisse constat.
 Christophorus post aliquot mensium Pon-
 tificatum per vim occupatum, à Sergio III.
 in monasteriûm detrusus est, ubi paulò post
 obiit. Hunc quidam à Pontificum albo ex-
 pungunt, uti & Landonem, post aliquot pa-
 riter mensium Papatum vitam functum, cui
 illud probro vertitur, quòd importunûs, &
 vix non armatis imperiosissimæ Theodoræ
 precibûs victus, Joannem à Bononiensi ad
 Ravennatensem Episcopatum transferri sit
 passus. Cæteris Pontificibus muneri suo
 gnauiter intentis, Comites Tusculani mul-
 tum negotii facessiverunt, quibusdam exilio,
 aliis carcere, aliis etiam morte mulctatis, suo
 ut arbitrato sublegere possent Pontifices,
 tanto licet munere prorsus indignos. Ca-
 lumniam porrò Silvestro II. à Bennone ho-
 minum mendacissimo, impactam, & à jura-
 tis

tis Pontificii nominis hostibus toties decantatam, factis superque refutant Scriptores coævi, qui eximiis omnes laudibus efferunt hunc Pontificem, virtute non minus, quam doctrinâ, ac matheseos præcipuè peritiâ præstantem; unde à quibusdam magiæ infimulabatur. Tanta temporum illorum iniquitas dicam, an ignorantia fuerat. Antipapas demum, quorquot Ecclesiam unquam conturbârunt, ad calcem Opusculi hujus ordine percensëbimus. Hos inter Bonifacius VII. fuerat, qui sublatô Benedictô VI. in Petri sedem An: 974. se intrusit, de qua post mensē dejectus, direptâ Basilicâ Vaticanâ Constantinopolin aufugit, indeque An: 985. rediens, cum solium Pontificium post Joannis XIV. mortem menses aliquot occupâset, repentina morte interit.

3. *Quis Ecclesiæ status?*

Calamitosior longè, quàm unquam aliàs sub ethnicis, vel hæreticis Imperatoribus, aliisque mundi Monarchis; quò enim furiosius hi, Orco instigante, Ecclesiam oppugnabant, eò gloriosius hæc de idololatria, & hæresi semper triumphabat. At postquam perversô hóc sæculô infensissimus generis humani hostis ipsos adeò Principes, qui orthodoxos se profitebantur, eò induxit, ut electionem Pontificum tyrannicè sibi arrogare sint ausi; quot non exinde orta sunt mala? Cùm enim Pontifices in sanctam illam sedem per summum nefas intrusi, vitæ essent
 minus

minùs probatæ, tam Clerus, quàm populus
 probro sibi haud duxit, ad summi sacrorum
 Antistitis exemplum mores suos conforma-
 re. Hinc tanta rerum Divinarum ignoran-
 tia simul & incuria: hinc sacrorum nundina-
 tio: hinc sacrilegi concubitus, malaque alia
 penè innumera. Nihilominùs Ecclesia ta-
 men contra hos inferorum assultus, utut pe-
 riculosissimos, non solùm perstabat ex Chri-
 sti promissione invicta semper & immobi-
 lis, sed novis etiam incrementis, & accessio-
 nibus aucta est.

4. *Quanam incrementa illa?*

1. An: 965. Poloni cum Duce suo Miecislao.
 2. An: 912. Normanni cum Rollone Duce suo.
 3. An: 958. Slavi. 4. An: 988. Russi Christo nomen dedere.
 5. An: 949. Dani cum Rege suo Haraldo Ecclesiæ penitens se subjecere.

5. *Num hæreses quoque Ecclesiam infestârunt?*

Singulari DEI pro Ecclesia jugiter, etiam
 cum dormire videtur, excubantis providen-
 tia factum est, ut sæculum hoc solum & uni-
 cum nulla sit nova hæresi funestatum, nec
 factioso schismate, cui perversi quorundam
 Pontificum mores ansam præbere poterant,
 secellio ab Ecclesia à quoquam fuerit at-
 tentata; cum quisque sanæ mentis clarè per-
 spexisset, improbos antistitum mores inte-
 gritati sanctitatisque doctrinæ nil quidquam
 posse officere.

6. *Num*

6. Num & Concilia celebrata?

Cùm nulla hęc sæculò exorta sit hæresis, nullò eum in finem Conciliò Oecumenicò opus erat; plures tamen Synodi *particulares* ad instaurandam morum disciplinam, in Germania præsertim, celebratæ fuerunt: Confluentiæ nempe, Treviris, Erfordiæ, Ingelhemii, & Augustæ Vindelicorum, &c.

7. Quid de sacris ritibus memorandum?

Joannes XIII. campanas solemnè consecratione sacro usui dedicare cœpit, cujusdam è Cœlitibus nomine imposito: Joannes XV. verò Romæ in Concilio Lateranensi An: 993. S. Udalricum Episcopum Augustanum ritu publico & solemnè, editoque etiam diplomate, seu Bulla, ut vocant, *Canonizationis*, quorum neutrum antea usitatum, Sanctorum factis adscripsit.

8. Num disciplina monastica etiam tum viguit?

1. Ineunte hoc sæculo Ordo Cluniacensis, tot virorum sanctitate illustrium seminarium, à Bernone Abbate in pago Cluniaco fundari cœptum, S. Benedicti disciplinam paulatim, ut fit, collabescentem, feliciter instauravit. 2. Eodem hoc sæculo vergente S. Romualdus Abbas Ordinem Camaldulensium instituit, additis Regulæ S. Benedicti peculiaribus quibusdam statutis.

9. Num etiam ferreò hęc, obscuròque sæculò fuere, qui sanctitate, & doctrina inclaruerint?

Imò vix aliud sæculum tot Sanctis utriusq; sexus,

flexus, regia etiam dignitate fulgentibus, il-
 lustratum est. Nam ut taceam Orientis jux-
 ta, & Occidentis Imperatores pientissimos,
 Sedique Apostolicæ addictissimos, Robertum
 item Gallix Regem miraculis clarum, san-
 ctitate eminuere Edvardus II. Angliæ, Ola-
 us Norwegiæ, Stephanus Hungariæ, Wence-
 slaus Bohemiæ Rex, Henricus Baviariæ Dux,
 postea Imperator, cum Kunegunde Virginea
 sua cõjuge, Mathildis Othonis M. mater cum
 Editha prima, & Adelhaidæ altera ejusdem
 conjuge, Bruno Archi-Episcopus Colonien-
 sis Othonis M. frater germanus, Colomân-
 nus regio Scotorum sanguine ortus, Editha
 Edgari Angliæ Regis soror, Virginum sacra-
 rum Antistita, Pelagius Regiæ itidem stirpis
 adolescens, qui atrocissima subire tormenta
 maluit, quàm integritatis, pudicitixque de-
 trimentum facere; Episcopi item Adalber-
 tus Pragensis Ruthenorum Apostolus, Ber-
 nardus Hildesimensis, Conradus Constantien-
 sis, Dunstanus Cantuariensis, Heribertus Co-
 loniensis, Lambertus Ultrajectensis, Oswal-
 dus Vigorniensis, Sisenandus Compostella-
 nus, Udalricus Augustanus, Wolfgangus Ra-
 tisbonensis, Elias, & Quarinus Vallesiæ Co-
 mites & Episcopi: Romualdus ejusque disci-
 puli Joannes, Benedictus, & Bonifacius Im-
 peratori Othoni III. sanguine junctus, Pruf-
 forum, & Slavorum Apostolus, Berno, Odo,
 Ademar, Majolus, & Odilo Abbates Clu-
 niacenses, &c.

Doctrinā celebriores fuere Regino Abbas Prumiensis, Leo Imperator, *Savens* cognominatus, Simeon Metaphrastes, SS: Odo, & Odilo, Atto Vercellensis Episcopus, Luitprandus Episcopus Cremonensis, cujus historiam Germanus quidam Scriptor anonymus continuasse videtur, &c.

10. Num hoc quoque seculum illustratum est miraculis?

Hæc nec istò, nec aliò unquam seculò defuere. 1. Dynasta quidam dæmoniacus ex Othonis M. comitatu Romæ solo vinculo- rum Petri contactu à stygio obsessore exem- plò manumissus est. 2. In Synodo Vintoniensi Christi è cruce pendentis effigies ad S. Dunstani preces pro Monachis probis contra improbos Clericos disertè loqui audita est. 3. SS: Udalricus, Conradus, Majolus, Nilus Abbas, &c. claruere miraculis, quorum complura Regino, & Frodoadus Abbas, aliique literis mandârunt.

Sæculum XI.

1. Quinam Pontifices Ecclesiæ gubernacula tenuere?

142. Joan: XVII. ad 1003	151. S. Leo IX. ad 1054
143. Joan: XVIII. 1009	152. Victor II. 1057
144. Sergius IV. 1012	153. Stephanus X. 1058
145. Bened: VIII. 1024	154. Nicolaus II. 1061
146. Joan: XIX. 1033	155. Alexāder II. 1073
147. Bened: IX. 1044	156. S. Greg: VII. 1085
148. Gregor: VI. 1046	157. Victor III. 1087
149. Clemens II. 1047	158. Urbanus II. 1099
150. Damasus II. 1048	

2. Quid

2. *Quid de Pontificibus istis peculiari notatione dignum occurrit?*

Magna omnes laude Ecclesiam gubernarunt, excepto Benedicto IX. Parentis sui Alberici Comitis Tusculani factione, & Tyrannide in Sedem Apostolicam intruso, qui licet tunc duodecem, vel ex aliorum sententia decem & octo, aut viginti esset annorum, summoque sacerdotio ob mores perversos prorsus indignus, majoris tamen mali metu ab Ecclesia est receptus. Joannem XIX, tamen auctoritate, ut creditur, & largitionibus Comitum Tusculanorum in Benedicti VIII. fratris sui germani locum sit subrogatus, vitam mirifice ab omnibus laudatam duxisse *Stella* testatur. Joannes re ipsa XVI. appellatus est XVII. ea de causa, ne edicta, & Bullae Joannis XVI. Antipapae nomine sparsae, cum veri hujus Pontificis actis confunderentur. Gregorius VI. Joannes Gratianus antea dictus, Pontifex laudatissimus, falso a quibusdam Simoniae accusatur; nam licet Benedictum IX. pacta pecuniae summam permoverit, ut Pontificatu se abdicaret, id tamen non alia egit mente, quam ut Ecclesia dignum exinde Pontificem liberè posset eligere. Nec alium Romani digniorem esse judicabant, quam Joannem hunc, qui Gregorii VI. nomine assumpto, postea in Synodo Sutrina Pontificatum pacis studio sponte cessit Clementi II. Saxoni, Bambergensi prius Episcopo, cui successit Damasus II. Ba-

varus, Episcopus antea Buxinensis, & huic S. Leo IX. Alfata è Comitum Dagsburgicorum profapia, indeque Victor II. Suecus è Comitum Calvensium stemmate Episcopus Eystettensis; post hunc verò Stephanus X. è Lotharingæ Ducibus, sanctitate, & miraculis clarus, perinde atque Alexander II. sanctissimus itidem Pontifex. Verùm inter hos omnes & doctrinâ, & sanctitate, multis antea ac post mortem miraculis testatâ, eminuit S. Gregorius VII. Hildebrandus antea dictus, quem Scriptores coævi summis efferunt laudibus, si Bennonem, à Guiberto Antipapa Cardinalem creatum, excipias, cujus imprudentissima mendacia, & enormes calumnias tanquam oracula suspiciunt hæretici, hisque nihilo meliores pseudopolitici, qui *nec DEUM timent, nec hominem reverètur*, sed jura omnia Divina æq. è ac humana fusque deque habent, dummodo iis placeant, quorum nutum præ Divinis adedò mandatis, religione, & conscientia observant, adorantque.

3 *Quis Ecclesiæ status?*

Hinc acerbissimè afflixit Henricus IV. non Imperator, hoc est: *Advocatus, & Defensor*, sed hostis Ecclesiæ infestissimus potius appellandus, utpote qui sacros ejus proventus ipsūque adedò Christi patrimonium tum in luxum, & luxuriam, tum in stipendia militum, quos ad Ecclesiam oppugnandam conduxit, immani sacrilegio profudit; Sacerdotes, & Episcopos effrenatæ suæ libidini, ite-

ratæ

rata perfidia, perjuriis, sacrilegiis, crudelitati planè inaudita repugnantes, aut conje-
cit in vincula, aut trucidavit, substitutis in
eorum locum hominibus profligatissimis, qui
vel plus pecuniæ repræsentabant, vel imma-
niore odio furoreque insectabantur Christi
Vicarium. Verùm his, aliisque pluribus ma-
chinationibus prævalere haud poterant *in-
ferorum Porta*, sed invicta prorsus tum alio-
rum Pontificum, tum præcipuè S. Gregorii
VII. *instantis opportune, importune arguentis, ob-
secrantis, increpantis, &c.* virtute, & constantiâ
restituta Ecclesiastica disciplina, sacrilega Cle-
ricorum incontinentia, rerumque sacrarum
nundinatio cõercita, jura, immunitasque Ec-
clesiastica strenuè vindicata, impii Henrici
affecta, consilarii, scelerumque focii horri-
bili morte à DEO mulctati, Henricus ipse ab
omnibus tandem destitutus, Imperiique in-
signibus à suomet filio exutus, ac brevi post
repentina morte ad DEI tribunal citatus est,
cujus, utpote Ecclesiæ diris etiam tum de-
voti cadaver quinque ipsos annos insepul-
tum horrori omnibus, & execrationi fuit,
dum è contrario sacrum S. Gregorii VII.
corpus annis ab obitu quingentis integrum
omnino & incorruptum est repertum, DEO
Vicarii sui longè fidelissimi sanctitatem plu-
ribus miraculis toti orbi testificante.

4. *Quibusnam regionibus Evangelii lux
oborta est?*

1. Universum Hungariæ regnum S. Stephani
Regis

Regis operâ planè Apostolicâ Christo, ejus-
que Ecclesiæ subiicitur. 2. Religio ortho-
doxa sacrîs expeditionibûs hâc sæculò in
Palæstinam susceptis, ibidem cœpit reslo-
rescere.

5. *Quinam heretici contra Ecclesiam
insurrexere?*

1. Agmen ducit Berengarius Andegaven-
sis Ecclesiæ Archi-Diaconus, Sacramentario-
rum antesignanus, qui veram Christi in Eu-
charistia præsentiam primus negare ausus est:
ad extremum tamen resipuit, moriènsque
suarum quidem noxarum veniam à DEI cle-
mentia sperare se dixit ob peractam rite pœ-
nitentiam; vehementer tamen Divinam for-
midare justitiam ob peccata aliena, eòsque
præcipuè, quos perversâ suâ doctrinâ in hæ-
resim induxisset. 2. Michæel Cerularius Pa-
triarcha Constantinopolitanus, hominum
superbissimus, dum Pontifice Romano, quem
tamen solum Christus ipse supremum ovi-
um suarum omnium pastorem constituit,
inferior esse recusabat, impii Photii schisma,
& divortium cum Latina Ecclesia instaura-
vit. Utque nequitix suæ tegumentum quæ-
reret, varios eidem, sed immeritò profusus,
exprobravit errores, cum funestis illius schi-
smatis potissima, si non unica causa fuerit su-
perbia, hæresion omnium mater, nutrix, &
gerula.

6. *Quid in Conciliis potissimè decretum fuit?*

1. Berengarii hæresis pluribus in Conciliis
damna-

damnata est. 2. Plures itē Synodi celebratæ ad restituendam disciplinam Ecclesiasticam, exterminandam sacrorum nundinationem, & sacrilegum concubinatum. 3. Jus eligendi Pontificem solis Cardinalibus asser- tum à Nicolao II. in Cōcilio Romano A. 1059.

7. *Qui ritus inducti?*

1. Pœnitentiæ publicæ, æque austeræ admodum ac diuturnæ, prioribus sæculis ad expiandas noxas irrogari solitæ, in sacras subinde expeditiones, piasque peregrinationes commutatæ fuere. 2. Insigne militum ad sacrum bellum Urbani II. auspiciis profici- scientium crux erat purpurea dextro hume- ro affuta. 3. *Corporalia*, ut vocant, sive sacra- linteæ restinguendis incēdiis exoptato even- tu fuere adhibita. 4. Solennem omnium pia morte defunctorum memoriam die. 2. Novembri: à S. Odilone Abbate Cluniacensi in suis primum monasteriis fieri cœptam, in suis primum monasteriis fieri cœptam, universa dein Ecclesia faciendam curavit.

8. *Qui Ordines Religiosi instituti?*

1. S. Joannes Gualbertus, Nobilis Floren- tinus, Ordinem à Valle Umbrosa, ubi pri- mum Monasterium exstruxit, nuncupatum condidit. 2. S. Stephanus, Nobilis Gallus, instituit Ordinem austeræ admodum disci- plinæ, cui Grandimontium, à Monachis post S. Stephani obitum Divino monitu incol- cœptum, nomen hoc indidit. 3. S. Bruno Colonia Agrippinæ à Parentibus genere ac virtute claris oriundus, cum sex sociis in
rupem

rupem altissimam, & asperrimam, cui Carthæ-
siæ nomen, secedens, prima Ordinis sui fun-
damenta An: 1086. jecit. 4. Occasione ignis
sacri in Gallia vehementer grassantis, à Ga-
stone Nobili Gallo instituta est pia primùm
Congregatio, quæ deinde in Ordinem Ca-
nonicorum Regularium S. Antonii coaluit,
quorum officium est operam suam prædicto
morbo laborantibus commodare. 5. S. Ro-
bertus Abbas Molismensis Ordinem, cui à
Cistertio, solitario Burgundiæ loco nomen,
instituit, à S. dein Bernardo mirificè pro-
pagatum.

9. *Quinam sanctitate, & doctrinâ floruere?*

S. Abo Floriacensis Abbas, S. Emericus S.
Stephani Regis Hungariæ filius, S. Edvardus
III. Angliæ Rex, S. Benno Episcopus Misnen-
sis, S. Stanislaus Episcopus Cracoviensis, S.
Canutus Daniæ Rex, S. Margaritha Scotiæ
Regina, &c.

Doctrinâ excelluere S. Bruno Episcopus
Herbipolitanus, Conradi II. Imperatoris con-
sanguineus, Berno Abbas Augiæ divitis, quam
in signi quoque virtute, mira que eruditione
illustravit, B. Hermannus *Contractus* è Comi-
tum Veringensium prosapia, auctor Anti-
phonæ *Salve Regina*, &c. B. Petrus Damia-
nus Cardinalis, Episcopus Ostiensis, Lam-
bertus Schafnaburgensis, Monasterii Hirsch-
feldensis, & Marianus Scotus Fuldensis Mo-
nachus, Paulus Bernriedensis Canonicus Re-
gularis, Gerochus Præpositus Reichersper-
genis

gensis in Bavaria, Bertoldus Presbyter Constantiensis, qui Hermanni Contracti chronicon continuavit, &c.

10. *Quibus miraculis Ecclesia illustrata est?*

1. S. Stanislaus Episcopus Cracoviensis virum Petrum nomine triennio abhinc demortuum multis spectantibus ad vitam revocavit, secumque ad Regium tribunal deduxit, ut de agro, quem pro sua quondam Ecclesia ab ipso emerat, testimonium publicè diceret. 2. Ad S. Guntheri Anachoretæ preces pavo affatus repentiè avolat è mensa S. Stephani Hungariæ Regis. Miraculis celebriores fuere SS: Benno, & Stanislaus Episcopi, S. Joannes Gualbertus, & S. Stephanus, cujus crebra miracula Grandimontii patrata, cum ingentem hominum frequentiam attraxissent, Petrus Abbas amore sacrae solitudinis S. huic demissè supplicavit, imò & præcepit, patrandis ut miraculis desisteret. Morem gessit Sanctus, quoad Petrus superstes fuit; hoc verò mortuo, novis illico maximisque, ut antea, prodigiis inclaruit. Plura ævi sui miracula recensent B. Petrus Damiani, Adamus Bemensis, Glaber, aliique.

Sæculum XII.

1. *Quo ordine Romani Pontifices sibi successere?*

159. Paschal: II. ad 1118	163. Innocēt: II. ad 1143
160. Gelasius II. 1119	164. Cælesting II. 1144
161. Callistus II. 1124	165. Lucius II. 1145
162. Honorius II. 1130	166. Eugenius III. 1153

167. Anastas: IV.	1154	171. Urbanus III.	1187
168. Hadrian: IV.	1159	172. Gregor: VIII.	1187
169. Alexand: III.	1181	173. Clemens III.	1191
170. Lucius III.	1185	174. Cælestin: III.	1198

2. *Quid de hisce Pontificibus Historici memorant?*

Seduli quisque Pastoris munia strenuè obierant. Diuturna porrò controversia Pontifices inter & Henricos IV. & V. de Ecclesiasticis Imperii Ordinibus in clientelam suscipiendis à Callisto H. composita tandem ac dirempta est. Eugenius III. S. Bernardi discipulus in summo illo dignitatis fastigio positus, nihil admodum de monasticæ disciplinæ asperitate remisit, miraculis post obitum clarus. Alexander III. laudatissimus itidem Pontifex, Imperatoris Friderici Ænobarbi, triumque ejusdem Antipaparam, qui infelici omnes morte periêre, molitionibus fortissimè se opposuit.

4. *Quis Ecclesiæ status?*

Triplici hæc scilla est schismate. Primum excitavit Henricus V. Imperator, qui Gelasio II. legitimo Pontifice repudiato, Mauricium Burdinum intrudendum curavit, Gregorii VIII. nomen sibi arrogantem. Secundi schismatis auctor fuit Petrus Leonis homo nequissimus, versutissimusque, origine Judæus, qui artibus pessimis in S. Petri legitimeque ejus Successoris Innocentii II. sedem se ipse intrusit, Anacleti II. nomen usurpans. Tercium schisma induxit fovitque Fridericus

cus

cus I. Imperator, qui ternos Antipapas, continenter sublectos, omnibûs opibûs viribûsque adjuvit. Verùm uti aliàs semper, ita hîc quoque gloriosè triumphavit Ecclesia, ac præcipuè quidem de Friderico I. Imperatore, qui ex præpotente Ecclesiæ oppugnatore in strenuum ejusdem propugnatorum mutatus, ingenti cum exercitu in Palæstinam contendit, Hierosolymam recuperaturus. Plures hujusmodi expeditiones hîc sæculû sunt susceptæ eventu tamen minûs prospero ob Christianorum maximè flagitia, & discordias.

4. *Quæ regiones sacra Christiana suscepere?*

Pomeraniæ Ducatum S. Otho Episcopus Bambergensis è Comitum Andecensium stemmate sub annum 1109. Livoniam verò S. Meinardus Christo adjunxit primus gentis illius Episcopus An: 1186. inauguratus.

5. *Quæ hæreseon lolia progerminârunt?*

1. Petrus de Bruis, & Henricus ex Monacho infamis apostata, Lutheri, & Calvinî prodromi, rejiciebant Missæ Sacrificium, cultum, & invocationem Sanctorum, preces pro defunctis, Baptismum parvulorum, traditiones, sanctorumque Patrum monumenta, &c. Petrus in Gallia infami rogo impositus est, Henricus verò in perpetuam datus custodiam, nè plures corrumpere. 2. Waldenses à Petro Waldone cive Lugdunensi nomen sortiti, damnabant cultum imaginum, confessionem auricularem, extremam Unctio-

nem

nem, Indulgentias, Purgatorium, &c. In hos hæreticos, à pluribus Conciliis damnatos, gravissimis pœnis animadverterunt Imperator, Galliaëque & Aragonum Reges. 3. Albigenses, viperea Waldensium progenies, novos prioribus errores addebant, ridebantque omnes ritus, ac cæremonias Ecclesiæ, quam speluncam latronum, ac meretricem Babylonicam appellabant.

6. *Quid in Conciliis actum?*

Tria hęc sæculò Concilia Oecumenica Romæ in Lateranensi Basilica celebrata fuêre. In primo, cui amplius trecenti Episcopi interfuêre, actum de Sacerdotii, & Imperii concordia ab Henrico IV. & V. aliquamdiu disturbata: de instauranda item morum disciplina, sacroque bello continuando. In secundo damnati à mille ferè Episcopis Petrobursani, & Arnaldus Brixienfis, qui aliquot post annis vivus est exustus: rescissa quoque acta omnia Anacleti Antipapæ, &c. In tertio, cui trecenti aderant Episcopi, diris devovebantur Waldenses Hæretici in varias sectas divisi, multaque alia salubriter sanciebantur. Præter tria hęc generalia, ad quinquaginta insuper Concilia *particularia* hęc sæculò celebrata fuêre, tum contra grassantes hæreses, tum ad tollenda schismata, morumque corruptelas.

7. *Qui ritus recepti fuêre?*

1. Illibata Virginis DEI paræ Conceptio ab Ecclesia Lugdunensi An: 1136. solemnî ritu cele-

celebrari cœpta. 2. Pœnitentiæ publicæ minùs semper minùsque frequentari, inque alia opera pia commutari solebant. 3. Mos, quo profani etiam homines meritorum religiosæ cujusdam familiæ participes fiebant, cœpit invalescere.

8. *Qui novi Ordines Religiosi?*

Hòc sæculò occasione sacrarum expeditionum tres Equitum Ordines insigniores cœperunt efflorescere, nempe 1. Melitensium sub annum 1104. cujus primus Magister fuit B. Gerardus. 2. Templariorum, à vicina Templo Hierosolymitano habitatione nomen ducentium An: 1118. 3. Teutonicorum An: 1119. S. Norbertus An: 1120. Ordinem Canonicorum Regularium, cui à Præmonstrato, deserto olim Galliæ loco, nomen instituit. De Ordinis porrò Guilielmitarum auctore variant Scriptores.

9. *Quinam sanctitate, & doctrinâ celebratiores?*

S. Anselmus Episcopus Cantuariensis, S. Norbertus Tanchelini hæreseos exterminator, S. Bernardus Ordinis Cisterciensis totiusque Ecclesiæ ingens lumen, & columen, Rupertus Abbas Tuitiensis Ord: S. Benedicti, Ven: Petrus Abbas Cluniacensis, Hugo, & Richardus de S. Victore, uterque Canonic: Reg: S. Augustini. Guerricus Abbas Cisterciensî, Otho Episcopus Frisingensis, Petrus Lombardus Episcop: Paris: &c.

10. *Quibus*

10. *Quibus miraculis Religio orthodoxa confirmata est?*

Ingens ægrotantium multitudo gustatis panibus, quos S. Bernardus crucis signo lustraverat, repente convaluit, uti ipse palam præ-nunciârat. Complura alia miracula edidit SS: Bernardus, Norbertus, Malachias, Isidorus agricola, &c. literis verò consignârunt Petrus Abbas Cluniacensis, Sigebertus Gemblacensis, &c.

Sæculum XIII.

1. *Quinam Christi in terris Vicarii?*

175. Innoc: III. ad 1216	184. Innoc: V. ad 1276
176. Honorio III. 1227	185. Hadrian: V. 1276
177. Gregor: IX. 1241	186. Joan: XX. 1277
178. Cælestin: IV. 1241	187. Nicolag III. 1280
179. Innocēt: IV. 1254	188. Martin: IV. 1285
180. Alexand: IV. 1261	189. Honorio IV. 1287
181. Urbanus IV. 1264	190. Nicolag IV. 1292
182. Clemens IV. 1268	191. S Cælest: V. 1296
183. Gregorius X. 1276	192. Bonifa: VIII. 1303

2. *Qua laude hi suum obiere munus?*

Omnes ad commune Ecclesiæ bonum graviter intenti, vitæ erant probatissimæ, constantiæque in extirpandis hæresibus, morumque corruptelis prorsus invictæ. Innocentius III. ex Signiæ Comitibus, Pontifex verè Optimus Maximus, à supremis Christiani orbis capitibus maximopere suspiciebatur. Innocētio IV. virtute atq; eruditione eximio, ad declinandas Friderici II. insidias in Galliam

liam se recipere coactus est. Martinus re ipsa II. sed à plerisque, qui duos Marinos Pontifices cū Martinis confundunt, IV. dictus, multis à morte miraculis claruit. S. Cælestinus V. Pontificatu, quem quinque gessit mensibus, sponte se abdicavit, non Card: Benedicti Cajetani ejus postea Successoris instinctu, uti testes omni exceptione majores asseverant, sed amore sacræ solitudinis, cui à puero assueverat. Bonifacium VIII. libertatis, juriumque Ecclesiasticorum assertorem ac vindicem strenuissimum, quem idcirco Philippi IV. Galliarum Regis asseclæ, & assentatores atrocissimis calumniis proscindunt, omni sceleris suspicione absolvunt tum Scriptores coævi, neutri parti obnoxii, tum ejusdem Pontificis cadaver annis ab obitu trecentis An: 1605. 15. Octob: Româ, imò & Ecclesia universa applaudente omnis corruptionis expers inventum, tum demum pœnæ gravissimæ Philippo à DEO ob Vicarium suum tam indignè habitum irrogatæ, uti in Opusculo III. innuimus.

3. *Quis Ecclesiæ status?*

Innocentius IV. quinque gravissimas, quibus cum Ecclesia tunc conflictabatur, calamitates cum 5. Christi vulneribus comparabat. Has inter prima erat Græcorum schisma. 2. Hæreses per Galliam potissimum grassantes. 3. Terræ sanctæ amissio. 4. Frederici II. Imperatoris Ecclesiam, cujus *Advocatus ac Defensor* ex officio esse debuerat, multifa-

tifariè vexantis violentia. 5. Tartarorum in terras Christianorum irruptio. Atque his aliisque machinis penè innumeris Ecclesiæ arx oppugnari quidem, ac expugnari nunquam potest. Hac spe fiduciaque animatus Simon Monfortius An: 1213. cum mille duntaxat peditibus, equitibusque octingentis centum millium hæreticorum exercitum ad urbem Tolosam penitus profligavit, ex suis nonnisi unico equite, & octo peditibus desideratis.

4. *Quæ regiones ab idolorum cultu ad Religionem Christianam sunt traductæ?*

Viri Apostolici complures è Religiosa S. Dominici, & S. Francisci familia à Sede Apostolica in Græciam, Norwegiam, Bulgariam, Armeniam, Indiam, Æthiopiam, Tartariam missi paganos plurimos Christianis sacris initiârunt. Honorius IV. Albanensis etiam tum Episcopus in Norwegia Christi Evangelium promulgavit. Prussiam Equites Teutonici ab ethnica superstitione purgârunt.

5. *Quas suppetias prioribus hæreticis Orcus submitit?*

In Gallia potissimum magnas animarum strages edidit Albiensium hæresis, quam præ cæteris S. Dominicus miraculis, & gladiò spiritûs, Monfortius verò, dux belli sacri ab Innocentio III. indicti, vi armorum exterminatum ibant. In Italia An: 1260. pia flagris se cædendi consuetudo in superstitionem tandem, imò & hæresim, plures dein regio-

regiones hęc, & sequenti sæculò pervagatam, degeneravit.

6. *Quid in Conciliis definitum est?*

Præter alias Synodos, quæ contra hæreses, morumq; corruptelas pluribus in locis cogebantur, tria hęc quoque sæculò Concilia Oecumenica celebrata fuere, nempe An: 1215. Lateranense IV. inter generalia XII. præsidente Innocentio III. ubi damnati Albigenfes, aliq; hæretici: cùmque primus ille Christianorum fervor Confessionis, & Eucharistiæ Sacramenta frequentandi magis semper magisque refrigesceret, lege cautum est, ut quisque semel saltem quotannis de peccatis confiteatur, mensæque Eucharistiæ circa festa Paschalia accumbat An: 1245. in Concilio Lugdunensi I. & Generali XIII. præsidente Innocentio IV. Fridericus II. Imperator Ecclesiæ communionem repulsus, decretaque insuper est expeditio in terram sanctam ductore S. Ludovico Galliæ Rege. An: 1274. in Lugdunensi II Generali XIV. præsidente itidem Papa Gregorio X. redintegrata Græcam inter, & Latinam Ecclesiam concordia, quæ tamen haud diu viguit: actum quoque de recuperanda Palæstina, &c.

7. *Qui sacri ritus inducti?*

1. Urbanus IV. An: 1264. solemnitatem SS. Corporis Christi quotannis in Ecclesia universa ritu solemniter celebrandam instituit, cui occasionem dedit, tum ingens illud miraculum, quo species Sacramentales in sanguinem

nem versæ, tum B. Juliana Virgo IDEO dicata, quæ hac de re jam antè divinitus edocta est. 2. Ad Virginem DEIparam verbis Archangeli consalutandam populus quotidiano æris campani pulsu excitatur. 3. S. Dominicus auctor est Rosarii, quod pietatis exercitium DEIparæ acceptissimum, hominibus utilissimum. 4. Innocentius IV. Cardinales purpurei galeri insignibûs condecoravit, ut memores essent fundendi, si quando opus foret, sanguinis quoque pro Ecclesiæ bono. 5. In Concilio Lugdunensi II. accuratè præscribitur, quid in *Conclavi* pro eligendo Pontifice observandum. 6. Bonifacius VIII. tiaram Pontificiam duplici coronamento circumdat, cui postea tertium addidit Urbanus V. non ostentationis, sed pietatis ergò. 7. Austeram admodum jejunii lex posterioribûs sæculis plurimùm mitigata est. Nam duodecem sæculis præcedentibus non solum à piscibus, & lacticiniis, sed à vino quoq; & oleo, accõdimētis, sale excepto, abstinendum erat, solaque *Xerophagia*, sive esus aridorum, & quidem toto verni jejunii tempore nonnisi post sextam à meridie horam permissus erat. Hòc tamen sæculò consuetudo invaluit, ut post horam tertiam pomeridianam corporibus cibus indulgeretur. 8. Sacræ *Inquisitionis* Officium contra hæreticam pravitatem S. Dominico, Albigentium hæreticorum malleo, demandatur. 9. Bonifacius VIII. annum *Jubileum* 1300. solemniter
ore

ore ritu celebrandum induxit. 10. Iis, qui
 sacro bello nomen dabant, peculiare *Indul-*
gentia sunt concessæ.

8. *Quæ Religiosæ familiæ instituta?*

1. Ordinem SS: Trinitatis redemptionis
 captivorum à S. Joanne de Matha, & S. Fe-
 lice Valesio institutum Innocentius III. An:
 1198. vel certè An: 1209. confirmavit. 2. S.
 Franciscus Assisias An: 1208 Ordinis sui, de-
 in ab Innocentio III & Honorio III appro-
 bati, fundamenta jecit. 3. Ordinem Prædi-
 catorum auctore S. Dominico confirmavit
 Honorius III. An: 1216. 4. Carmelitis circa
 montem Carmelum dispersim degentibus B.
 Albertus Patriarcha Hierosolymitanus sub
 annum 1209 regulam conscripsit, ab Hono-
 rio III. An: 1226. approbatam. 5. Ordinis
 B. MARIÆ de Mercede redemptionis ca-
 ptivorum auctor est S. Petrus Nolascus, ad-
 jutoribus S. Raymundo Pennafortio, & Ja-
 cobo I. Arragonum Rege. 6. Ordo Servo-
 rum B. V. MARIÆ An: 1233. originem duxit
 à septem nobilibus Florentinis. 7. Alexan-
 der IV. plures Eremitarum congregationes
 An: 1256. in unum corpus, & Ordinem rede-
 git, S. Augustini regulam sub uno capite pro-
 fitentem. 8. Cælestini Cælestinum V. Pa-
 pam, Silvestrini B. Silvestrum Guzolinum,
 Eremitæ S. Pauli primi anachoretæ Eusebi-
 um Strigoniò Hungariæ urbe oriundum,
 Religiosæ familiæ suæ ducem ac parentem
 venerantur: hic tamen ordo Paulinor. m. le-

quenti primùm sæculò à Joanne XXII. confirmatus est An: 1328.

9. *Qui celebratiores Sancti, & Doctores?*

Præter Ordinum conditores jam memoratos S. Antonius Patavinus, S. Engelbertus Archi-Episcopus Colonienſis, S. Edmundus Archi-Episcopus Cantuarienſis, S. Hyacinthus, S. Thomas Aquinas, S. Bonaventura, S. Ludovicus Galliæ Rex, B. Albertus M. S. Clara, S. Elitabetha, S. Hedwigis, S. Margaritha Cortonenſis, &c.

10. *Quibus miraculis orthodoxa Religio illustrata est?*

Præter plurima, maximaque miracula à SS. Dominico, Francisco, Antonio, Hyacintho, aliisque patrata, atque à S. Bonaventura, Jacobo de Vitriaco, Thoma Cantipratano, &c. literis mandata, notissimum est illud de mulo tres ipsos dies impasto, non ad pabulum ab hæretico Bonovillo porrectum, sed ad Eucharistiam à S. Antonio Patavino monstratam accurrente, demissoque eam capite ac flexis poplitibus adorante. Item de scheda, in quam S. Dominicus Fidei Catholicæ capita retulit, ab hæreticis Albigensibus semel, iterum ac tertio in ignem cõjecta, sæperq; illæsa.

Sæculum XIV.

1. *Qui Pontifices rexere Ecclesiam?*

193 Bened. XI ad 1304	198. Innoc: VI ad 1362
194 Clemens V. 1314	199 Urbanus V. 1370
195 Joan: XXII. 1334	200 Gregor: XI. 1378
196 Bened: XII. 1342	201. Urbanus VI. 1389
197. Clemens VI. 1352	202. Bonifa: IX. 1404

2 *Quid de his Pontifibus summam dicendum?*

Omnes doctrinam zeloque animarum, plerique etiam vitæ sanctimoniam præstabant, quos inter Benedictus XI. (re ipsa X. cum Joannes Mincius, qui An: 1058. per menses aliquot Pontificatum nomenque Benedicti X. sibi arrogabat, Pseudopapa fuerit) pluribus à morte miraculis claruit. Clementi tamen V. vitio vertitur, quod Philippi IV Galliarum Regis inductu sedem Pontificiam Romam Avenionem transtulerit, ubi annis amplius septuaginta, quos Itali cum captivitate Babylonica comparabant, Romani Pontifices quasi peregre agebant, magnam rei Christianæ, ipsiusque adeo Galliarum detrimentum. Statuerat quidem Urbanus V. sanctitate, & miraculis clarus, sedem Pontificiam Romam transferre, sed morte præreptus id negotii Gregorio XI. Successori suo, virtute pariter & doctrina eximio, relinquere cogebatur. Huic rite successit Urbanus VI. Neapolitanus, qui, cum esset justitiæ, temperantiæ, aliarumque virtutum, ac disciplinæ porissimum Ecclesiasticæ observantissimus, talesque profusus esse vellet Cardinales suos omnes, horum mores acrius liberiusque redarguit. Unde exacerbati Cardinales præcipue Gallicani, secessione facta, Antipapam creant, Clementem VII dictum, secumque Avenionem deducunt, tametsi Urbanum VI. toto semestri coluerint, ut verum Papam. Arque hoc pacto schisma conflatum est omnium ter-

rimum quadraginta ferme annorum. Pontificibus alijs Romæ, alijs Avenione sedentibus. Mortuo Urbano VI. Romæ surrogatus est Bonifacius IX. Clementi verò Pseudopapæ Avenione suppositus est Petrus de Luna, qui Benedicti XIII. nomen usurpans, triginta ipsos annos in schismate obstinatè persistit, eique immortalis est.

3. *Quis Ecclesiæ status?*

Cùm Orcus omnibus suis machinis ad eam usque diem adhibitis nihil quidquam profecisset, novos longèque vehementiores tentavit assultus, excitando schisma multò exitiosissimum, ex quo lites, discordiæ, factiones, animorum dissensiones, malæque innumera, & quod caput est, morum ac disciplinæ Ecclesiasticæ corruptela ingens; ut proinde, si humanæ rationis trutinâ rem examinemus. Ecclesia, uti antea sæpius, ita hoc maxime tempore everti debuisset, nisi ædificata esset *supra petram* prorsus immobilem.

4. *Quæ gentes Christianis sacris initiata?*

1. Jagello Lithvanicæ Dux sacro fonte illustratus Lithvanos, & Samogeras verbò, & exemplò ad Christum perducit. 2. Bosnia cum Principe Stephano Christo subiicitur, uti & regnum Congense in Africa.

5. *Quinam lupi heretici insidiati potissimum sunt Christi ovili?*

Joannes Wicleffus Sacerdos Anglus, homo arrogans & ambitiosus, Vigorniensis Episcopatu non impetrato, in rabiem actus, vi-

rus suum in Christi Vicarium, & Ecclesiam sub annum 1372. cœpit evomere. Hæresiar-cha hic, Lutheri, & Calvini prodromus, impugnabat *transsubstantiationem*, veramq; Christi in Eucharistia præsentiam, Sacro-Sanctam Missæ Sacrificium, Hierarchiam Ecclesiasticam, liberum hominis arbitrium, invocationem Sanctorum, venerationem imaginum, indulgentias, vota monastica, &c. Ejus ossa ex Concilii Constantiensis decreto resossa, exustaque sunt, cineribûs in profluentem abjectis.

6. *Quæ Concilia coacta?*

Præter *particularia*, generale XV. Viennæ Allobrogû præsidete Clem: V. A. 1311. celebratum est, ubi Beguardi, Beguini, Fraticelli, aliique hæretici condemnati, actumque denovo de expeditione in terram sanctam. Extinctus item Ordo Templariorum, criminibûs manifestis convictorum, horumque fortunæ Equitibus Melitensibus partem maximam attributæ. Clementem porrò V. Regemque Franciæ à Templariorum Magistro, dum rogo imponeretur, ad DEI tribunal citatos fuisse, fabula est.

7. *Qui sacri ritus introducti fuere?*

1. Pompa solemnis, publica que supplicatio Festo Theophoriæ ab universo orbe Christiano DEO Eucharistico adornanda decernitur in Concilio Viennensi. 2. Clemens VI. Jubilæum annis quinquagenis, Urbanus VI. verò ternis ac tricenis circumscripsit, &c.

8. *Qui sacrorum Ordinum conditores?*

1. Ordinem Olivetanum instituit B. Bernardus Ptolomæus Nobilis Senensis. 2. Ordinem verò Jesuatorum B. Joannes Columbinus, à Clemente IX. postea extinctum. 3. S. Brigitta Vidua illustrissimis orta natalibus initium fecit Ordini à S. Salvatore nuncupato, Regulâ à Christo ipso acceptâ, virisque simul ac mulieribus datâ, quibus omnibus præflet Antistita. 4. Ordinem Hieronymitarum à Petro Ferdinando institutum Gregorius XI. An: 1373. confirmavit. Eremitæ S. Hieronymi B. Petrum Gambacurram fundatorem venerantur?

9. *Quinam sanctitate, & doctrinâ eminuere?*

Sanctitate: S. Ivo, pauperum advocatus, S. Nicolaus Tolentinas, S. Agnes de Monte Politiano, S. Elzearius Comes, S. Rochus, S. Elisabeth Lusitanæ Regina, S. Catharina Senensis, S. Brigitta, S. Catharina Suecica S. Brigittæ filia, &c.

Doctrinâ præstabant: Joannes Duns-Scottus, Nicolaus de Lyra, Joannes Taulerus, Gregorius Ariminensis, Franciscus Petrarca, Ruisbrokius, &c.

10. *Quæ edita miracula?*

1. Amstelodami An: 1345. Eucharistia in ignem projecta totam noctem omnino illæsa permansit, quam exinde in templum translata magna omnes veneratione prosequuntur. 2. Prope Cracoviam Hostiæ consecratæ à sacrilegis templi spoliatoribus in palu-

paludem projectæ cœlesti luce diu noctuq;
circumfulsere. Ad cuius rei perennem me-
moriâ Casimirus II. Poloniæ Rex magnifi-
cam ibidem Basilicam excitandam curavit
An: 1347. S. Ivo, S. Nicolaus Tolentinas,
S. Rochus, (qui pestifera lue infectos solô
crucis signô confestim persanabat) multique
alii claruere miraculis, quorum complura
B. Raymundus Capuanus, Joannes Villa-
nus, &c. in acta retulere.

Sæculum XV.

1. Quo ordine Romani Pontifices successere?

203. Innoc: VII. ad 1406	210. Callist: III. ad 1458
204. Gregor: XII. 1409	211. Pius II. 1464
205. Alexand: V. 1410	212. Paulus II. 1471
206. Joan: XXIII. 1415	213. Sixtus IV. 1484
207. Martinus V. 1431	214. Innoc: VIII: 1492
208. Eugenio IV. 1447	215. Alexand: VI. 1503
209. Nicolaus V. 1455	

2. Quid de his generatim commemorandum?

Innocentius VII. doctrina non minùs quàm
vitæ integritate præstabat, uti & ejusdem
Successor Gregorius XII. qui Pontificatu
cessurum se recepit, si id ipsum Petrus de
Luna, sive Benedictus XIII. Antipapa præ-
stitisset. Verùm cum hic alias ex aliis mo-
ras neçteret, prætensi sui juris dignitatisq;
ad mortem usque retinentissimus, ac proin-
de ambo pro Papa se gererent, utriusque par-
tis Cardinales Conciliô Pisis coactô, exau-
thoratis Gregoriô, & Benedictô, novum cre-

ant Pontificem Alexandrum V. eò fastigiò, vitâque diuturniore longè dignissimum, cui post menses decem vitâ functo suffectus est Ludovici Siciliæ Regis commendatione Joannes XXIII. bello, quàm Pontificatui gerendo aptior. Hic urgente potissimùm Sigismundo Cæsare Concilium Constantiense indixit, ubi communi omnium lætitiâ, & acclamatione electus est Martinus V. doctrinâ, & virtute insignis, postquâ Joanni XXIII. è fuga retracto, & Benedicto XIII. Pontificatus, quo Gregorius XII. se sponte abdicabat, est abrogatus. Martinus porrò V. ejusque Successores magna cum laude rexere Ecclesiam. Alexandrum tamen VI. alii deterioris, alii contrâ melioris notæ Pontificibus annumerant. Ante initum Pontificatum, in juventute vitam minùs castam duxisse, constat inter omnes. Sed & illud certum, non pauca ei vitia ab obrectatoribus, quos inter primas fert Sannazarius, afficta fuisse. Neque tamen omnia, quæ de Alexandro VI. passim in vulgus sparguntur, inconsultè ac temerè conficta esse dixerim. Eundem non veneno, ut plerique opinantur, sed feбри ex impuro infectoque àère contracta, die septimo, quàm cœpit decumbere, Sacramentis Confessionis, Communionis, & extremæ Unctionis rite munitum decessisse, Joannes Brocardi, testis auritus, & oculatus, asseverat.

3. Num optata tandem pax, & tranquillitas

Ecclesie reddita?

Electo Martino V. schisma penitus sublatum fuisset, nisi Alphonsus Aragoniae Rex Petri Lunensis partes suscipere perrexisset, quod è vivis anno Antipapatus tricesimo, Christi 1424. erepto, à duobus reliquis ejus factionis Cardinalibus Antipapa Clemens VIII. & ab hoc novi mox Cardinales sunt creati. Hi tamen unà cum Pseudopapa quarto post anno Martino V. se submisere. Hinc nonnulli memoratum schisma quinquaginta ipsos annos durasse perhibent. Ultimè, quod Ecclesia scindebatur, schisma excitatum est à Conciliabulo Basileensi, ubi An: 1439. ab Episcopis septem, unoque Cardinale Gallo, & aliquot Theologis exauctoratus Eugenius IV. Pontifex laudatissimus, ejusque in locum suppositus Amedeus Sabaudiae olim Dux, Felix V. appellatus; qui tamen post Eugenii IV. obitum sponte se abdicavit. Jam inde à tempore illo nullus porro Pseudopapa supremum sibi Sacerdotium arrogare est ausus.

4. Quae Ecclesiae incrementa?

1. Mauris ex tota Hispania ejectis, pristinus Ecclesiae illi splendor est redditus. 2. In Concilio Florentino redintegrata quidem Graecae cum Latina Ecclesia concordia, quae tamen diuturna non fuit, Constantinopolitanae mox ad genium suum reversis, qui, cum suave Christi ejusque Vicarii jugum detestassent, inde ab An: 1453. quo à Mahomete

II. capta Constantinopolis, in hanc usque diem durissimum Turcicæ servitutis jugum subire coguntur.

5. Qui Pseudopropheta ab Orco omitti?

Horum primipilus erat Joannes Hus, Sacerdos Bohemus, invidia, æmulatione, fastuque turgens, qui Waldensium, & Wicleffi hæreses recoxit, novisque condidit erroribus, adjutore Hieronymo Pragensi, & Petro Dresdensi, ob hæresim exulare jussu. Hic cum Christi sanguinem sub vini quoque specie ab Laicis sumendum esse docuisset, in errorem induxit longè plurimos, vini quam sanguinis Christi appetitiores, utpote quem sub unica panis specie orthodoxi, rebelles contra Ecclesiæ filii sub neutra sumunt, sed Christum totum, ejusque gratiam prorsus amittunt; quandoquidem S. Augustino teste, neque Fides, neque Sacramenta ullis, nisi in Ecclesiæ unitate persistentibus, sunt salutaria. Hereticus Hussus, DEO, Ecclesiæ, & Cæsari rebellis An: 1415. annoque sequenti Hieronymus Pragensis Constantiæ vivus est combustus. Quæ porro Sectarii fidèle, pro more suo, & contumeliosè de fide publica Hussio à Cæsare data violataque, de colore itè anserem Hussiticum post annos centum subsecuro, passim sparsere in vulgus, germani, hoc est sincere, & antiquæ fidei Scriptores pridem confutarunt.

6. Quæ celebrata Concilia?

1. Oecumenicum XVI. An: 1438 Ferrariæ inchoa-

inchoatum quidem, sed peste ibidem grassante Florentiam, unde & appellationem traxit, translatum est. Præsedit huic ipse Pontifex Eugenius IV. præsentibus centū quinquaginta Episcopis cum Patriarcha Constantinopolitano, & Imperatore Græco Joanne Palæologo, ubi Orthodoxa Ecclesiæ Latinæ doctrina contra Græcorum errores denuo constabilita est. 2 In Concilio Constantensi damnatæ Wicleffi, & Hussii hæreses; non tamen, uti Galli quidam opinantur, definitum est. Concilium esse supra Papam: nam decreta Sessionis IV, & V. non nisi de Papæ dubio, deque tempore schismatis, quo plures pro Papa se gerunt, intelligenda esse plerique doctores existimant, atque à Martino V. ea duntaxat, quæ ad fidei dogmata pertinent, rata fuisse habita. 3 Concilium Basileense rite quidem inchoatum, sed perperam continuatum nunquam approbavit Ecclesia. 4. Concilium Pisanum fueritne legitimum, an secus? adhuc sub judice lis est.

7 *Qui novi ritus. vel consuetudines receptæ?*

1. Paulus II. & Sixtus IV. Jubilæum quinto, & vicesimo quovis anno celebrandum indixit. 2. Paulus item II. Cardinalibus vestes purpureas attribuit. 3. Callistus III Festum transfigurationis Domini ob insignem de Mahomete II. An: 1455. ad Belgradum reportatam victoriam solemniori deinceps ritu celebrandum curavit. 4. Idem Pontifex constituit, ut populus meridie quoque æris

campani pulsu admonitus, Virginem IDEL-
param quotidie salutaret, quam dein consti-
tutionem Alexander VI renovavit. 5. Pa-
ctiones, quas *Concordata Germania vocant*, ini-
tæ inter Nicolaum V. Papam, & Imperato-
rem Fridericum An: 1448.

8. *Qui Ordines instituti?*

1. Ordinem Minorum à S Francisco de
Paula conditum, Sixtus IV. aliique exinde
Pontifices confirmârunt. 2. Augustiniano-
rum discalceatorum Ordini, à Sixto IV. ap-
probato, Baptista Pogius An: 1474. initium
dedit. 3. Ordo Annuntiarum B. MARIÆ
institutus est à B. Joanna Ludovici XI. Gal-
liæ Regis filia. 4. Philippus Bonus Burgun-
diæ, & Brabantix Dux Ordinem Equestrem
Velleris aurei in DELparæ Virginis, & S. An-
dreæ honorem, ad Religionis orthodoxæ in-
crementum, recuperandasque terras à Tur-
cis ereptas, instituit An: 1430.

9. *Qui sanctitate, & doctrina præstabant?*

S. Vincentius Ferrerius, qui à Confessio-
nibus primùm erat Antipapæ Benedicto
XIII, & sacri Palatii Magister ab eodem
creatus, sed perspectâ hominis ambitiosi per-
tinaciâ, eundem deseruit, imò & oppugna-
vit: S. Bernardinus Senensis, quem Fratres
Minores de *Observantia*, à *Conventualibus* exin-
de distincti, veluti Parentem colunt: S. Lau-
rensius Justinianus primus Venetiarum Pa-
triarcha, S. Joannes Capistranus, S. Antoni-
nus Archi-Episcopus Florentinus, S. Dida-
cus,

eus, S. Joannes à S. Facundo, S. Casimirus
Poloniæ Regis filius, S. Lidwina, S. Franci-
sca Romana, S. Catharina Bononiensis, B.
Coleta, quæ S. Claræ Ordinem instaura-
vit, &c.

Virtute item & doctrinâ eminuere Joan-
nes Gersonius Cancellarius Parisiensis, Al-
phonfus Tostatus Episcopus Abulensis, Dio-
nysius Carthusianus, Thomas Kempensis,
Joannes Picus Mirandulanus, &c.

10. Num & miraculis Ecclesia claruit?

Longè plurimîs, quibûs plena sunt acta
Sanctorum tum aliorum, tum præcipuè S.
Vincentii Ferrerii, S. Bernardini Senensis,
S. Joannis Capistrani, S. Francisci de Paula,
qui à nautis rejectus, Siciliæ fretum stratò
super aquas palliò cum socio trajecit, &c.

Sæculum XVI.

1. Quinam Christi in terris Vicarii?

216. Pius III. ad 1503	225. Pius IV. ad 1565
217. Julius II. 1513	226. S. Pius V. 1572
218. Leo X. 1521	227. Grego: XIII. 1585
219. Hadrian: VI. 1523	228. Sixtus V. 1590
220. Clemès VII. 1534	229. Urban: VII. 1590
221. Paulus III. 1549	230. Grego: XIV. 1591
222. Julius III. 1555	231. Innoc: IX. 1591
223. Marcellus II. 1555	232. Clemès VIII 1605
224. Paulus IV. 1559	

2. Quid de hisce Pontificibus scribitur
memorandum?

Pius III. septimò, & vicesimò, quàm ele-
ctus

Etus est die, publico omniū luctu decessit. Julius II. excelsi animi Pōtifex Cæsarē Borgiam ad arces, & oppida, quæ Ecclesiæ vi eripuit, reddenda cōpulit Gallosq; totā Italiā exegit. Hic An: 1506. fundamēta jecit magnificētissimæ Basilicæ Vaticanæ, inter miracula orbis meritò numerandæ: cumq; Cardinales nonnulli Galliæ Regis instinctu conciliabulum Pisis cōegissent, ad hoc disturbandum, Synodum in Basilica Lateranensi An: 1512. celebrandum indixit. Leonem X. ipse adeo Lutherus ob insignem morum innocentiam, vitamque inculpatam cum agno, cum Daniele Propheta, & Ezechiele comparabat. Ac verò ut primùm hæresiarchæ illius errores edito diplomate condemnavit Leo, subita metamorphosi ex agno in lupum, ex Angelo in diabolum, è Christi Vicario laudatissimo in Antichristum, & Atheum est transmutatus. Atque hæc sola & unica demum causa est, cur cæteros quoque Pōtificates, utut magna omnes laude rexerint Ecclesiam, infami Antichristi appellatione notent hæretici, quia nempe Pastores illi vigilantissimi, quib9 Christy ipse oves suas omnes, & agnos pascendos tradidit, hos lupos gregem Christianum fœdè dilaniantes arcere, oviculasq; miserè seductas, ad opima & salutifera pascua, unūque illud ovile reducere omni ope ac viribus connitebantur.

3. *Quis status Ecclesia?*

Hæc, si aliàs unquam, hōc præcipuè sæcu-

Iō schifinate longē atrociffimo difcifia, innu-
 merifque afflicta calamitatibus fuit. Auctor
 tantorum malorum præcipuus erat Luth-
 rus, qui licet vitæ, doctrinæque fuerit mul-
 tō perveriffimæ, atque adeo reformatione,
 & correctione præ aliis omnibus indignif-
 fet, univerfam tamen Chrifti Ecclefiam re-
 formare, feu potiùs horrendum in modum
 deformare aggreffus eft, fideliumq; do-
 gmata à Chrifto, & Apoftolis tradita, totiùs-
 que Ecclefie iudicio pridem approbata con-
 vellendo penitùs, doctrinamque Evangelio
 prorsus contrariam introducendo. Hære-
 fiarchæ hujus veftigiis alii fubinde atque alii
 ejuſdem furfuris novatores certatim inſtitê-
 re, qui licet inter fe maximopere diſſenſe-
 rint, & alius alium hærefeos inſimulârit, in
 id unum tamen conſpiravere omnes, ut
 DEI Ecclefiam everterent. At ſtetit hæc
 tot inter aſſultus non modò immota, ſed in-
 dè à tempore illo, quo hæretici iſti velut ar-
 tus gangrenâ infecti, à reliquo corpore ab-
 ſcindi, & tanquam noxii ſtolones à vitæ quam
 Chriſtus plantaverat, amputari cœpère, læ-
 tiùs longè reſloruit, *vinea ille electa*, fructuf-
 que uberiores protulit. Mirâ proin Numi-
 nis providentiâ factū eſt, ut per ipſam adeo
 hærefim, velut ignem, aridos palmites ac ſar-
 menta corripientem, & abſumentem, Reli-
 gio vera auri inſtar probata, & à ſcoria ſpu-
 rioque metallo ſecreta, ac depurgata fuerit.

4. Num hō: quoque seculū Ecclesia Christi aucta
& dilatata est?

Omnino; nam dum Lutherus alique apostata, & satanæ emissarii in extremo propè Europæ angulo non paucos à veritatis tramite, fideque & obsequio, quod Christi Vicario præstare omnes debent, impiè ac perfidio è abduxissent, in Asia, Africa, & America à *Missionariis* Apostolicis multæ hominum myriades Christianis sacris initiatæ, Romano Pontifici se submisère. Atque ut Syros, Æthiopes, Cophos, aliosque plurimos omittam, ab extremo usque Oriente Japoniæ Principes, missa solemnī legatione, Christi Vicario Sacramentum Romæ dixère. Sed & in Europa, præter alios (quos inter Philippus, Eduardus, & Jacobus Marchiones Badenses, &c] Joannes Saxonæ Elector, qui solus è Septemviris cum quatuor Principibus, & duabus Imperii urbibus An: 1530. Confessionem Augustanam, ab Imperatore, cæterisque Imperii Ordinibus rejectam, subscripserat, bienniō post ad sanctæ Matris Ecclesiæ gremium rediit, ac Lutherum cum ejus affectis proscribi, errores exitiales, in quos & se, & subjectum sibi populum fraudulenter inductum fuisse fatetur, funditus extirpari, veramq̃ & Orthodoxam Religionem sarram semper rectamque conservari jussit, uti in Opusculo IV. de *Electoratu Saxonico* memoratum est. Variis quoque conciliis, & anfractibus hæresis penetrare tentabat

bat in Bavariam, quò à nonnullis etiam optimatibus clanculum invitata est. Sed adicum omnè præclusit tum religiosissimorum Bavarix Ducum, tum Petri Canisii, & Pauli Hoffæi Societatis JESU Sacerdotum indefessa planè cura, & vigilantia, quos idcirco magnanimus ille & sapientissimus Bavarix Dux Albertus V. encomio, geminis Apostolorum Principibus ab Ecclesia tribui solito, condecoravit, hæc sæpius verba iterando: *Petrus. Canisius, & Paulus Hoffæus, ipsi nos docuerunt legem tuam Domine.*

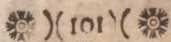
5. *Quinam hæretici DEO, & Ecclesie bellum intulere?*

Primus classicum cecinit Lutherus hæresiarum ex omnibus flagitiis concretus, uti vel ex solis libris, à perditissimo hoc tenebrione in lucem protrusis, sole meridiano clariùs apparet. Hic horrenda animarum strage per Germaniam plagasque Boreales edita, mox complures alios commilitones ad similia audenda exemplo suo provocavit, quos inter Zwinglius Helvetiam, Calvinus Galliam miserandum in modum devastavit. Ille nil nisi Catholicorum sanguinem sitiens, cum iisdem acie congressus, & vitam & victoriam, contra ac suis prædixerat, amisit, meritasque perfidiæ, & impietatis suæ pœnas dedit: hic Genevæ horrendos inter cruciatus, execrationes, & blasphemias, dæmonumque invocationem, impiam animam evomuit, DEO & hominibus exosus, Longum nimis ac
 G2 lestum

lestum foret recensere cæteros omnes errorum magistros, è quibus 1. Melanchthon coryphæus erat *mollium*. 2 Flaccus Illyricus *rigidorum* Lutheranorum. 3 Joannes Brentius Ubiquistarum. 4. Nicolaus Pclargus, & Manzerus Anabaptistarum, in plures iterum sectas divisorum. 5. Michaël Servetus Antitrinitariorum. 6. Lælius Socinus, ejusque patruelis Faustus Socinianorum, &c. qui omnes corruptissimo hoc, rudissimoque seculo piscabantur in turbido. Ac nè hamum mitterent sinè esca. Principibus laicis opima Sacerdotiorum spolia, hominibus perpetuo Castimonix voto obstrictis sacrilegos concubitus, omnibus omnem vivendi licentiam permiscere, sicque multa animarum millia in nassum suam, æternumque pertraxere exitium. Henricus VIII. Angliæ Rex, cum obrepudia legitimum conjugem, & Annam Bolenam nefandis nuptiis sibi copulata ab Ecclesiæ communionem seclusus fuisset, se Papam. & Hierarcham ipse renunciavit. Indè Anglia, tot olim Sanctorum patria, omnium ferme hæreticon receptaculum fieri cœpit.

6. *Quæ celebrata fuere Concilia?*

1. Lateranense V. inter Ocumenica XVII. An. 1512. à Julio II. inchoatum, subque Leone X. An. 1517. ad exitum est perductum, ubi præter alia, expeditio contra Turcas decretata est. Sed heu! imminior longè hostis ipso hoc anno Ecclesiæ, Sacrique Romani Impe-

(101)

Imperii pacem disturbare ingressus est, Lutherus nempe, DEO. Ecclesiæ, & Cæsari rebellis transfuga, qui eò impietatis ac furoris processit, ut palàm asseverare sit ausus, pugnare contra Turcas, internecinos illos Christiani nominis hostes, n̄l esse aliud, quàm DEO ipsi arma inferre. Unde Christianos omnes enixè obtestatus est, nè contra Turcas ullo modo arma capefferent, hòcque in bellum nè tantillum quidem contribuerent; sed expeditione contra Turcas usque eò sperederent, quoad Papæ nomen, & potestas sub Cœlo vigerit. 2 Concilium Oecumenicum XVIII à Paulo III. indictum, cœptumque Tridenti An. 1545. & sub Julio III. ac Pio IV. continuatum, optato tandè exitu An. 1563. terminatum est, & ab eodem Pio IV. confirmatum. Huic præsidebant Pontificis locò Cardinales quinque, ac præter Cardinalem Lotharingum & Madrucium, aderant Patriarchæ tres, Archiepiscopi 33. Episcopi 235. Abbates 7. Præpositi Generales Ordinum Religiosorum 8. cum Theologis amplius 146. Damnatus Lutherus, Calvinus, aliique hæretici, multaque ad instaurandam disciplinam Ecclesiasticam utilisimè decreta. Complures insuper Synodi *particulares*, cùm ad exterminandas hæreses, tum ad mores corrigendos, tum ad Concilii Tridentini decreta executioni mandanda coactæ fuerunt. Sectarii tamen, ut fucum facerent orbi Catholico, ad Concilium Oecu-

menicum identidem appellabant; malebant tamen Lutherum aliquem, aut calvinum, aut Zwinglium, &c. qui ob vitam enormibus, & infandis sceleribus infamem nē ad profanum quidem tribunal ut testes idonei admitti poterant, omnium fidei Controversiarum Judicem, veræ religionis, & sanctitatis Magistrum, viæque ad Cœlum, ipsomet Christo teste, a Deo arcæ, & impeditæ ducem sibi deligere, quàm ad Ecclesiæ universæ in Concilio Oecumenico congregatæ Judicium certum omnino & indubitatum, nisi Christum ipsum mendacii velint arguere, se conformare.

Præter Synodos jam memoratas, plures alii Conventus, & consultationes, sinè auctoritate tamen, & approbatione Magistratûs Ecclesiastici, frequentabantur occasione schismatis à novatoribus illis excitati.

Ac primò quidem simul ac Lutherus Anno 1517. errores suos disseminare cœpit, mox à Leone X. Romam ad causam dicendam citatus est. Sed intercessit Fridericus Saxonie Elector, obinuitque, ut Luthero facti sui rationem reddere liceret Augustæ Vindelicorum coram Cardinali Cajetano. Sed hunc, uti antea Leonem, versipellis hæresiarcha, nequiter delusit, utrique in speciem se omnino submittens, cum revera supra universam Christi Ecclesiam insolentissimè sese efferret, & huc atque illuc tergiversando, nunc à Cardinali ad Pontificem, moxque ab hoc

hoc ad futurum Concilium appellaret. animo semper obstinato ad morem nec huic, nec illi unquam gerendum.

II. An. 1519. in celebri illa disputatione Lipsiensi Lutherus à Joanne Eekio Academia Ingolstadiensis Professo e eas in angustias est redactus, ut disceptationem his tandem verbis abrupterit: *Res hæc cæpta non est propter DEUM, nec propter DEUM finietur* Hæresiarum porrò hujus doctrina, & ab Academiis, & a Papa Leone X. damnata est ut hæretica, & à Carolo V. Imperatore, infami rogo addicta. Lutherus contra & diploma Pontificium, & Corpus, ut vocant, *Juris Canonici* Wittembergæ publicè combussit has inter execrationes, & diras: *Quia tu conturbasti Sanctum Domini, idè te conturbat ignis æternus!* Indè homo perditissimus ac profligatissimus libros complures. horrendis in DEUM, ac Cœlites blasphemis, immanibus in principes sacros æquè ac profanos conviciis, & contumeliis, innumeris mendaciis, calumniis, anti-logiis, jocis scurrilibus, dictis spurcissimis, obscœnissimis, &c. oppletos vulgare non desinit.

III. An. 1521. in Comitibus Wormatiensibus Carolus V. Imperator, summi Pontificis sententiam exsecuturus, subscribentibus cæteris Imperii Ordinibus, Lutherum, utpote non hominem, sed diabolum ipsum sub hominis specie, qui ad humani generis perniciem hæresum pridem rejectarum sordes, & purgamenta in unam quasi congestisset.

sentinam, & sub Evāgelicæ professionis nomine omnem Evāgelicam pacem, & charitatem penitus pessumdare voliat. Et proscripsit, ejusque tanquam pervicacissimi hæretici libros pestiferos publico igne aboleri jussit. Hunc tamen hæresiarcham ab Ecclesia, & Imperio proscriptum Fridericus Saxonix Elector à personatis militibus in arcem Wartenburgensem clam abducendum curavit, ubi novem amplius menses delitescens perliberaliter est habitus, Lutheri interim sectatoribus ubique tumultuantibus, ducemq; & coryphæum suum Cæsaris jussu contra datam fidem publicam ex itinere clam interceptum ac trucidatum fuisse calumniantibus. Lutherus porro in asylo suo Wartenburgensi minas omnes, & fulmina Papæ juxta ac Cæsaris ridens, & nec DEUM, nec homines pensi habens, non pauca, æternis condenda tenebris, elucubravit diabolo Magistro, ex cujus disciplina, & institutione Missam, Sacro-Sanctum illud & unicum novæ Legis Sacrificium, se abrogasse, ultro ipse falsus. imò & gloriatus est.

IV. Cùm in binis conventibus An. 1523 & 1524. Norimbergæ celebratis Legatus Pontificius vehementer instaret, novitii ut errores abolerentur, responsum non aliud tulit, quàm causam hanc in Cōcilio generali disceptandam esse. Interim mali contagio latius in dies serpebat. Cùmque Leonardus Koppen Lutheri jussu novem moniales, quas inter Catharina de Bore, è parthenone Nimicensi ipsa

ipsa die Parasceves Wittembergam secum a-
 vexisset, Lutherus sacrilegum raptorem ora-
 tione panegyrica celebrare, & cum Christo,
 animas ex inferis educente comparare est au-
 sus: quin etiam, ut sacrilegium sacrilegio cu-
 mularet, Monachus Monialem, Catharinā
 de Bore, infame illud scortum in concubi-
 nam, quoad vixit, sibi ascivit. Cujus facti,
 capitali supplicio digni, immanitate ipsi adeo
 Lutherani summopere offendebantur.

V. An. 1530. Confessionem Augustanam,
 ex variis hæresum pridem damnatarum cen-
 tionibus, fraudibus, mendaciis, & calumniis
 consutam, & Cæsar, & Imperii Ordines ple-
 rique omnes tanquam *doctrinam factiosam, per-
 viciosam, & jam olim reprobam* condemnarunt,
 uti Melanchthon ipse, qui Confessionem il-
 lam cudebat, iterumque ac sæpius recudebat,
 hunc in modum dolenter conqueritur: *In
 Comitibus Augustanis tristi, & atroci sententia da-
 mnati sumus* Quem tamen Lutherus per literas
 his verbis solabatur: *Si vim evaserimus, pace ob-
 tenta, postea dolos, mendacia, & lapsus nostros fa-
 cile emendabimus.* Horum veteratorum dolis
 ac mendaciis fraudulenter circumventum se
 fuisse serò quidem (paulò nempe ante mor-
 tem) sed serò doluit Joannes Saxonie Ele-
 ctor, tantus exinde Lutheri, Confessionisq;
 Augustanæ osor, & hostis, quātus nuper fau-
 tor ac patronus erat. De origine porrò *Pro-
 testantium*, scedere Smalcaldico, formula Re-
 ligionis *Interim*, Transactione Passaviensi, pa-

ce Religiosa, &c. in Opusculo III. parte IV. cap. IV. mentio facta est.

VI. An. 1525. Badenæ Helvetiæ urbe Joannes Faber Constantiensis Episcopi Vicarius Generalis, Joannes Eckius, & Thomas Murnerus contra Oecolampadium, Hallerum. & Studerium (nam Zwinglius disputationem detrectabat) congressi, crassissimos sectæ Zwinglianae errores tam evidentibus argumentis confutarunt, ut duodecim *Cantonum* legati uno omnes consensu eam rejecerint. Soli Tigurini Zwinglio, impio illi & sanguinario Hæresiarchæ adhæserant, quos An. 1528. secuti Bernates ferventes olim Catholici, tum Basileenses, Scaphusiani, Sangallenses, &c.

7. *Quæ piæ consuetudines, atque ordinationes?*

1. Paulus IV. magnæ sanctitatis, & doctrinæ Pontifex, fidei morumque integritati consulturus, librorum prohibitorum Indicem promulgavit. 2. S. Pius V. ob eximiam vitæ sanctitatem, nec minorem doctrinam, omnium acclamatione divinitus electus, constituit, ut ad Missæ finem S. Joannis Evangelium, pro quo illud S. Lucae: *Loquente JESU ad turbas, &c.* licebat antea substituere, ab omnibus deinceps Sacerdotibus diceretur. Ex quo tempore magorum, sagarum, incuborum, lemurum, &c. insectationes plurimum sunt repressæ. 3. Idem Pontifex sanctissimus. Festum B.V. Mariæ de Victoria, sive Rosarii, primâ Octobris Dominicâ quotannis celebrandum

dum instituit ad perenne monumentum victoriæ celeberrimæ de Turcis non tam armis quàm fufis ad DEUM precibus, ad Naupactū An. 1571. reportatæ, quã eã ipsã qua obtēta est; horã divinitus cognovit 4. Gregorius XIII. Pontifex veré Optim9 Maxim9, dēque Christianã Republicã universã quã optimè meritus, inter alia opera præclara prorsus, tantòque digna Pontifice, etiam Calendarium emendandum curavit, expūctis mense Octobri An. 1582. diebus decem, translatoque æquinoctio verno ab undecimo ad vicelimum Martii diem, à Concilii Nicæni Patribus præstitutum. Ac licet emendatio hæc orbi Christiano universo non utilis tantum, sed omnino necessaria fuerit; maluere tamen Novatores *stillo veteri*, hoc est: inveteratæ suæ pervicaciæ contumaciter inhærere, & in errore hoc, utut satis supèrque cognito (perinde nempe atque in hæresi sua) obstinate perseverare, quàm cum Papa sentire; qui tamē hac in re nil nisi communem omnium utilitatē ac necessitatem, ipsiusque ad eò Nicenæ Synodi ordinationem spectabat: quo ad tandem An. 1700. quando Calendarium utrumq; diebus undecim discrepare jam cœpit, pleriq; omnes Calendarium Gregorianum recepere, licet non sinè nova, eãque frivola prorsus exceptione, ab omnibus, rerum intelligentibus, meritò explodenda. 5. Sodalitates Marianæ Romæ An. 1563. à Joanne Leonio in Scholas Soc. JESU introductæ sunt insigni prorsus

prorsus juventutis, & aliorum bono. 6. Tri-
duo Bacchanalium in Templis Soc: JESU 40
horarum comprecatio ingenci animarum lu-
cro institui cœpta, &c.

8. *Qui Ordines Religiosi recens condit*

Dum communis, & implacabilis humani
generis hostis per Lutherū, Calvinū, Zwin-
glium, aliōsq; fœderatos disciplinam, & vo-
ta monastica penitus abolere parat, DEUS
plures hoc sæculo Religiosas familias, tanquā
legiones recentibus armis, viribusque instru-
ctas, militanti Ecclesiæ suppetias misit, quæ
horrendam animarum stragem, damnaque,
à scedifragis illis Religiosæ & Christianæ mi-
litæ defensoribus illata, resarcirent. Has in-
ter 1. confirmatus est à Clemente VII. An.
1524. Ordo Clericorum Regularium, quem S.
Cajetanus, & Petrus Carafa Episcopus pri-
mum Theatinus (unde *Theatini* cognominati)
dein Papa Paulus IV. dicto, condidit. 2. Or-
do Minorum S. Francisci Capucinorum, iti-
dem approbatus An. 1528 à Clemente VII.
uti & 3. Ordo Minorum S. Francisci de *Stric-
tiori observantia*, quos & *Recollectos* vocant An.
1532. nec non 4. Congregatio Clericorum
Regularium S. Pauli, qui & Barnabæ dicun-
tur An. 1533. 5. Paulus III. An. 1540 confir-
mavit Societatem JESU, à S. Ignatio de Loy-
ola institutam. 6. S. Pius V. An. 1568 Cō-
gregationem Clericorum Regularium S. Ma-
joli sive de Somascha, cujus auctor B. Hero-
nymus Æmilianus; item 7. An. 1572. Ordi-
nem

nem Fratrum hospitalitatis à S Joanne de DEO fundatum approbavit. 8. Gregorius XIII. An. 1575. Congregationē *Oratorii* à S. Philippo Nerio institutam; & 9. An. 1580. Ordinem Carmelitarum discalceatorum à S. Theresia, & S. Joanne à Cruce ad pristinam S Alberti regulam reductum. 10. Sixtus V. Ann 1585 Congregationem Clericorum ministrantium infirmis, & 11. An. 1586. Congregationem Fulientem strictioris observantiæ Monachorum Ordinis Cisterciensis. 12. Clemens VIII. An. 1592. Congregationem Clericorum regularium doctrinæ Christianæ cōfirmavit.

9. *Qui Sancti celebriores Ecclesiam illustrarunt?*

S. Franciscus de Paula, S. Cajetanus, S. Joannes de DEO. S. Franciscus Xaverius. S. Thomas de Villanova, S. Ignatius de Loyola, S. Petrus de Alcantara, S. Stanislaus Kostka, S. Pius V. S. Franciscus Borgia, S. Ludovicus Bertrandus, S. Theresia, S. Carolus Borromæus, S. Felix de Cantalicio, S. Philippus Neri, S. Aloysius Gonzaga, S. Joannes à Cruce, S. Paschalis Baylon, sex & viginti Martyres, qui in Japonia ab ethnicis, & unde viginti, qui Gorcomii Hollandiæ urbe ab Hereticis orthodoxæ Religionis causâ occisi fuere, præter complures alios, sanctitate, & miraculis claros, quibus Ecclesia honores cœlestes necdum decrevit.

10. *Quae miracula vulgatiōra?*

1. In Polonia Sacro-Sancta Hostia, quam Judæus ab ancilla Christiana emptam iteratis ictibus perfoderat, copiosum sanguinem fudit: quocirca Judæus cum ancilla, Regis Sigismundi jussu flammis est absumptus. 2. Imago Christi Crucifixi lapidibus appetita, sanguinem pariter reddidit, cujus facinoris auctor Moguntiaē supremo affectus supplicio est. Quot porrò, quantaque miracula vel solus S. Xaverius (ut Sanctos alios silentio præteream) patravit, testis est orbis universus.

Sæculum XVII.

1. *Quinam summo functi sunt Sacerdotio?*

233. Leo XI. ad 1605	239 Clemēs IX ad 1669
234 Paulus V. 1621	240 Clemēs X. 1676.
235. Gregorius XV 1623	241 Innocēt: XI. 1689.
236. Urban9 VIII 1644	242 Alexād: VIII 1691.
237. Innocent. X. 1655	243 Innocēt: XII. 1700.
238. Alexāder VII 1667	

2. *Qua laude hi omnes Ecclesie gubernacula tenere?*

Cum Lutherus cæterique apostatæ eò impietatis progressi fuissent, ut ipsum aded JESU Christi in terris Vicarium Antichristū appellare sint ausi, DEUS, ut immanem hanc hæreticorum calumniam facto ipso refelleret, orbique universo manifestas eorum fraudes, technas, & mendacia ob oculos poneret, jã indè à Lutheri apostasia ad hoc usque tempus, eos sibi vicarios delegit, in quibus nè cõjurati quidem Pontificii nominis hostes haberent

berent, quod jure possent reprehendere.

3. *Quis Ecclesie status?*

Tot licet errorum ac hæresum spinis passim progerminantibus, morum tamen disciplina, & scientiæ, rosarum instar, pulchrius indies cœperunt reflorescere. Instaurata quippe ubique Catholicorum pietas, templorum nitor, rituum Ecclesiasticorum decentior, & accuratior usus, institutionum Christianarum, Concionum, ac Sacramentorum frequentia, &c. Quæ porro, quantaque detrimenta Religio orthodoxa extricænali bello, securaque exinde pacificatione Westphalica acceperit, in Opusculo III. strictim attigimus.

4. *Quâ ratione Religio orthodoxa propagata est?*

1. In America propè innumeri à Missionariis Apostolicis ad Christi ovile sunt adducti. 2. Nec minor animarum mensis collecta in Indiis, & vastissimo frequentissimoque Sinarum Imperio, quò Soc. JESU Missionarii post diuturna, annorum nempe amplius quadraginta, longèque difficillima, & ineluctabilia propè obstacula labore incredibili, summisque vitæ periculis ægerrimè tandem perrupta, aditum sibi compararunt, multis hominum millibus annuatim ad Ecclesiam Catholicam aggregatis, quos inter Constantinus fuerat, legitimus Imperii Sinici hæres, ejusque Mater Helena Imperatrix, & Anna Avia, cum Maria Imperatoris Junlie uxore: Imperatoris itè Sinensis nepos, aliique regni illius proceres. &c.

In Japonia ineunte hoc sæculo amplius
quadraginta Christianorum millia numerabatur,
qui miranda prorsus virtutum planè
heroicarum dedere specimina. Sed heu! tā-
tas & res, & spes interverterunt Hollandi,
qui postquam & ipsi appulere in has terras,
quò Catholici immensis pridem sumptibus
periculisque trajecti glaciem quasi fregere,
Christiana indè Religio penitus profligata est.

3. In Africa Monarcha Monomotapæ cū
conjugē & filio, aliisque pluribus: tres itē
Regum diversorum filii natū maximi, &c.
Religionem Catholicam sunt amplexi. 4. In
Europa Rex Christianissimo Ludovicus XIV
An. 1685 solemnī edicto Calvinianos ad Reli-
gionem Orthodoxam, à qua majores ipsorū
perfidiosè defecerant, redire, ac Pseudo-Evā-
gelii præcones toto regno jussit excedere.
Reducta quoque ad Ecclesiam Orthodoxam
Bohemia, Moravia, Palatinatus superior, Du-
catus Neoburgicus, &c. Austria itē, Carin-
thia, Styria, Carniola, &c. ejectis indè erro-
rum magistris, ab omni hæresi depurgata. Ex
Regis porrò & Principalibus Europæ fami-
liis in salutis semitā, à qua progenitores frau-
dulenter sunt abducti. Deo duce atque auspi-
ce rediēre Carolus II. ejusque frater Jacobo
II. Angliæ uterque Rex, Christiana Sveciæ
Regina, quæ in ætate, fortunaque florentis-
sima factò planè heroico in omne ævum me-
morando An. 1654. regno amplissimo spon-
te abdicato, Romam exinde commigravit,
ubi

ubi ab ipso summo Pontifice Alexandro VII. S. Confirmationis Sacramentò initiata, anno demum 1689. cœlestis regni possessionem addit. Tota præterea Domus Electoralis Palatina Neoburgica, & Sulzbacensis, uti & Hasso-Rhenofeldensis; Joannes itèm Fridericus Dux Hannoveranus, & Fridericus Augustus Saxonix Elector cum pluribus aliis Ducibus, Principibus, Comitibus, &c. ad a-vita sacra sunt reversi.

5. *Quæ novæ hæreses hoc sæculo sunt exortæ?*

1. Præter plures alias sectas è Lutherana, & Calviniana hæresi in Britannia præsertim & Hollandia prognatas, hæresin Jansenianam in orbem invexit Cornelius Jansenius, non Flander ille, Gandavensium Episcopus, celebr sacrarum literarum interpres, An. 1576. vitâ functus; sed Hollandus, è Doctore Theologo Iprensis Episcopus, An. 1638 pestifera lue extinctus. Hic de gratia Christi, & libera hominis voluntate librum elucubravit, *Augustinus* inscriptum; à cujus tamen doctrina tam longè abest, quàm propè accedit ad Calvinum, qui & ipse cum Wicleffo, Luthero, aliisque hæreticis gloriari ausus est, Augustinum totum à se stare. Quapropter librum illum à Jansenii primum obitu typis vulgatum, perque Belgium, & Galliam undique dispersum, Batavi Calviniani mox in linguâ vernaculam traduxêre, palam professi, nihil eo aptius ad confirmanda Calvinii dogmata

inveniri posse, nec dubium esse, quin, si Catholicici omnes Jansenii doctrinam reciperent, duæ Ecclesiæ, Calviniana nempe, & Romana, in unam sint coalituræ. Merito pro in monstrosus, ac pestilens hic partus, ut primum in Belgio lucem aspexerat, mox Romæ ab Urbano VIII. An. 1641. edita Constitutione *In eminenti*, &c. proscriptus, & ad tenebras est damnatus, utpotè Michaëlis Baji Theologi Lovaniësis errores à Pio V. & Gregorio XIII. damnatos pridem, sepultosque resuscitans Innocentius X. quinque dein propositiones è Jansenii *Augustino* excerptas An. 1653. solemnè Constitutione damnavit ut hæreticas. Quam sententiam Alexander VII. An. 1656. aliique exinde Pontifices edictis diplomatibus ratam habuere. 2. Michaël Molinos Sacerdos Hispanus. Quietistarum coryphæus, simulatæ sanctitatis larvâ errores suos foetidissimos, diu nequissimè obtexerat: sed patefacta tandem hypocrisis, Romæ An. 1687. coram sacro Senatu, immensaque populi frequentia nefanda sua dogmata publicè retractavit, in perpetuam exinde custodiam traditus ab Innocentio XI. eximie sanctitatis Pontifice. 3. Sub annum 1688. nova exorta est secta *Pietistarum*, qui cum non Spiritum Sanctum, veræ virtutis, ac pietatis magistrum, per os Ecclesiæ loquentem, sed spiritum suum privatum, hoc est cæcum, erroneum, fanaticum, ducem sequantur, mirum non est, eos per avia, & devia temerè, & inconsultè terri

ferri, ac toto cœlo errare, totque ferè *Piis-*
starum esse sentētiās, quot capita.

6. *Quid de Conciliis memorandum?*

Post Concilium Tridentinum longè cele-
berrimum, plura quidem *particularia*, at nul-
lum exinde generale est celebratum, neque
ad id ulla adhuc urgebat necessitas. Et verò
quid aliud Romana est curia, tot perpetim
Cardinalibus, & Episcopis frequens, nisi cō-
tinua quodammodo Synodus? Cæterum nō
modò ab Latina, verùm etiam ab Ecclesia
Græca, quamvis schismatica, & Latinæ pari-
ter adversante, penitùs reprobata est Luthe-
rana, & Calviniana doctrina: cùm enim Lu-
therani An 76. & 77 prioris sæculi Jeremi-
am Patriarcham Constantinopolitanum, quē
Sanctissimum & Oecumenicum, &c. appellabant,
communicata Confessione Augustana per li-
teras, & legatos ad consilia, & arma adversò
Ecclesiam Romanam consocianda iteratò in-
stantissimè sollicitassent, Patriarcha triplici
libello manifestos sectæ novitiæ errores cō-
futavit, ostenditque Ecclesiam Orthodoxā
fide indubitata semper credidisse septem Sa-
cramenta, confessionem auricularem, Trans-
substantiationem, Sacro-Sanctum Missæ Sa-
crificium, in quo pro vivis, & defunctis sup-
plicetur, DEparatō & omnium Sanctōrum
patrocinium impleretur, &c. Nec minùs
Calvinianos spes sua frustrata est; nam cùm
Batavi adnitente supremo militiæ Turcicæ
Præfecto, quē pecuniā, & largitionibꝯ cor-

ruperant, Cyrillum Calvinianæ sectæ fauto-
rem in sedem Constantinopolitanam intru-
dendum curâssent, ejus postea successor Par-
thenius, univërſaque Græcorum Episcopo-
rum Synodus An. 1642. Constantinopoli
coactæ, hæresin Calvinianam omnibus diris
decevit.

7. *Quæ pia consuetudines introductæ?*

1. Perpetua quadraginta horarum com-
precario Romæ in singulis deinceps templis
à Clemente VIII. instituta est. 2. Commu-
nio generalis, sive menstruus populi ad Sacrà
Synaxin concursus sub Paulo V. frequenta-
ri cœptus. 3. Urbanus VIII in codice pre-
cum horariarum hymnos, aliâque meliorem
informam redigenda curavit. Idem purpu-
paratos Ecclesiæ Patres *Eminentissimi* titulo
condecorari voluit, ac distingui.

8. *Quæ Religiosa familia institutæ?*

1. Ordinem Clericorum Regularium *Pia-
rum Scholarum*, à Venerabili Josepho Calasanto
fundatum, Gregorius XV. An. 1621. cõ-
firmavit. Horum munus est pueros paupe-
res primis literarum elementis imbuere, 2.
S. Franciscus Salesius Ordinem Monialium
à Visitatione Beatæ Virginis nuncupatum
An. 1610. condidit. 3. Congregationi Ursu-
linarum priori jam sæculo institutæ, & à plu-
ribus Pontificibus laudatæ, Urbanus VIII.
An. 1633. solemnia Religionis vota nuncu-
pare permisit, scholâsque aperire, ubi puel-
læ sine minervali erudirentur. 4. Moniali-
um

um five Canonillarum Regularium S. Augustini Congregationem Dominæ nostræ à B. Petro Forerio institutam, Paulus V. An. 1614. approbavit &c.

9. *Quinam post vitæ curriculum hoc seculo cum sanctitatis, & miraculorum fama emensum, Sanctorum exinde, aut Beatorum factis solemni ritu fuere à-*
scripti?

Sancti, Franciscus Salesius Episcopus Genevensis, Turibius Archiepiscopus Limensis in Peruvia, Andreas Avellinus, Franciscus Solanus, Maria Magdalena de Pazzis, & Rosa Limana. Beati Joannes de Prado, Fidelis Sigmaringanus, Joannes Franciscus Regis, Petrus Forerius, & Hyacintha Marefco-ta. Ut nihil dicam de pluribus aliis, quorū virtutes, & miracula Roma etiam nunc summa, quā solet, circumspeditione, & accurati-one ad pondus Sanctuarii examinat.

10. *Quæ miracula patrata?*

Ex pluribus unum alterūque recensere juvat. 1. Cū Faverniaci, quod Burgundiæ Comitatus oppidum. An. 1608. die 25. Maji, in quem Dominica Pentecostes tunc inciderat, in æde *Abbatiali*, B. V. Mariæ sacra, noctu scintilla è cereo excidens, tapetes, & proxima quæque, igni longè lateque diffusio, absumpsisset. ecce tibi! Sacro-Sancta Hostia unà, cum hierotheca medias inter flammās nō modò illæsa. verū etiam, collapsis omnib9 fuleris, trium & triginta circiter horarum

spatiò in aère suspensa, prorsùsque immota perstitit, omnibus, qui cùm ad obtinendas Indulgentias Pontificias, tum ad grande hoc miraculum spectandum catervatim undique confluerant, stupore attonitis, dum tandè die tertio Pentecostes sub horam decimam, cùm Sacerdos, sacris operans, peracta consecratione, Hostiam populo adorandam pro more ostendisset, memorata quoque hierotheca, ex aère sensim delapsa, sacro linteo insedit cum ingenti omnium, quotquot aderant, pietatis sensu. Rei porrò totius feriem Archiepiscopus Bisantinus Ferdinandus de Longuy, causâ rite cognitâ, typis vulgavit, missòque Romam ad Pontificem nuncio, Urbem, & Orbem Orthodoxum mista lætitiæ admiratione complevit. 2. Neapoli An. 1634. Marcellus Mastrillus Soc: JESU sacerdos à lethifero contusi cranii vulnere ope S. Francisci Xaverii repentè convaluit. Cujus, uti & plurium miraculorum exinde cōsecutorum fama non solum Italiam pervasit univertiam, sed & Hispaniam, Lusitaniam, Indiam, & Japoniam, ubi Marcellus gloriolum martyrium, pluribus pariter prodigiis illustratum, fortissimè subiit, &c.

Seculum VIII.

1. *Quinam Christi Vicarii ad hoc usq; tempus Petri sedem tenuere?*

244. Clemēs XI ad 1721 | 247 Clemens XII 1740

245. Innocē. XIII. 1724 | 248 Bened: XIV ^{vivas}

246. Ben. XIII ad 1730 | 249 Clemens XIII

250 Clemens XIV
251 Pius VI

2. *Quid de hisce Pontificibus memorandum?*

Clemens XI. virtutis, & doctrinæ famâ celebratissimus Pontifex, temporibus longè difficillimis, & turbulentissimis insigni sanè prudentia, circumspèctione, animique magnitudine ad Ecclesiæ gubernacula sedit annos amplius viginti, quibus septuaginta omnino Cardinales creavit. Innocentius XIII dum Petri naviculam feliciter pergit gubernare, anno Pontificatûs tertio ad æternitatis portû appellit. Benedicti XIII multiplicia virtutum lectissimarum exempla, & monumenta in recenti omnium memoria etiamnum insident.

3. *Quis Ecclesiæ status?*

Jansenistæ, Quesnello duce, turbas innumeras gravissimasque in Gallia maximè, ac Belgio excitârunt. His tamen adversantium Inferorum procellis adèd merfa non est Petri navicula, ut altiùs etiam sustolleretur, naufragii semper securâ. Hac quippe occasione per celebrem illam constitutionem *Unigenitus*, quâ centum & una Quesnelli propositiones à Clemente XI. An. 1713. sunt damnatæ, Orthodoxæ Ecclesiæ doctrina de Divinæ præsertim gratiæ auxiliis, & libera hominis voluntate magis est dilucidata, occultæ Jansenistarum artes, technæ, fraudes, insidiæ patefactæ: detracta pietatis larva, detectaque palàm turpitude, ut nè fallaci porro specie deciperentur incauti: veri germanique Ecclesiæ filii ab adulterinis, & suppositicis

fititiis, Catholici à pseudocatholicis, fidi cliētes à perfidis, iisque intestinis, ac proin nocentioribus hostibus distincti, sejunctique; excitati demum Orthodoxi ad arma capessēda, & perduelles istos gladio spiritūs ad internecionem usque persequendos, &c.

4. *Quæ Ecclesiæ propagatio?*

In America, uti & in India. Armenia, &c. indefesso Missionariorum ex Europa identidem succedentium labore, & industria Religio Orthodoxa majora in dies cepit incrementa. Ac licet Missio Sinensis, nuper florentissima, jam propè exspirarit; non pauci tamen sunt ex prima quoque Nobilitate, qui malint extrema quæque perpeti, quàm Religioni Catholicæ nuncium remittere. Ex sola certè stirpe Imperatoria *Sunu* Christiani amplius sexaginta, & alius septuagenario major, ejusdem pariter cum hodierno Monarcha Sinico profapiæ, hujusque & filii, & nepotes, & propinqui An 1724. Religionis causâ universas aulae delicias cum gravissimis exilii ærumnis læto omnes animo commutarunt. Patriarchæ quoque tres, Alexandrinus, Damascenus, & Alepensis, abjuratis Græcorum schismaticorum erroribus, Clementi XI tanquam Christi in terris Vicario, & Ecclesiæ capiti sese plenissimè subjecēre. In Europa ad Ecclesiæ Catholicæ gremium, & vitam Religionē rediēre è Ducali Brunsvico-Guelpherbytana Domo Elisabetha Christina, Augustissima Imperatrix, hujusque Serenissi-

nissimus avus Antonius Ulricus Dux, &c.
 Ex Electorali Domo Saxonica Fridericus Au-
 gustus, Princeps hæreditarius: Mauritius itē
 Adolphus Saxo-Zeizius. Ex Ducali Domo
 Wurtembergensi Carolus Alexander, Sylvi-
 us Fridericus cum conjugē Eleonora Caro-
 lina, Christianus Ulricus, aliique viri Prin-
 cipes complures.

5. *Quæ nova hæreses grassantur?*

Baji, Janseniique erroribus, ac centonibus,
 pridem rejectis, novos cœpit assuere Pascha-
 sius Quesnellus, Otatorii primùm Berullia-
 ni in Gallia Presbyter, dein *Prior Ordinis Jan-
 seniani*: ità enim factionem suam, quam in
 Abbatias, Prioratus, Collegia, Domos, Ho-
 spitia, Eremos, &c. partiuntur, vocare solēt
 hi simii, Ordinùmque Religiosorum irriso-
 res, & contemptores, *Ordinis* hujus, non à
 Christi Vicario, sed à satana [uti nomen
 ipsum J A N S E N I S T A, *anagramma-
 ticè* SATAN INEIS indicat) confirmati,
Fundator erat Jansenius, pestilentissimus S.
 Augustini corruptor: *Abbas* Joannes Verge-
 rius, sive Sancyranus, Angelici Doctoris cō-
 temptor, dein Antonius Arnaldus, qui Ec-
 clesiam *bicipitem* in fanatico suo cerebro ar-
 chitectatus est: *Prior*, quem dixi, Quesnel-
 lus. Hic & moderatorum suorum, & Regis
 iussa respuens, pœnarum metu è Gallia An.
 1685. secessit in Belgium, ubi, ut noceret se-
 curiùs, assumpta laica veste, plurimos libel-
 los infames, quorum aliqui etiam carnificis
 manu

manu sunt exusti, furtivis typis evulgavit,
 donec An. 1703. tenebrio hic, ejusque socii
 Gerberonus, & Brigodius Bruxellis cum om-
 nibus chartis, unde non pauca iniquita-
 tis mysteria patefacta sunt, è latebris suis pro-
 tracti, & ab Archiepiscopo Mechliniensi tra-
 diti sunt in custodiam: è qua tamen Que-
 snellus suorum operâ elapsus, in Hollandiâ
 profugit, tutissimum Jansenistarum asylum.
 Illic fugitivus hic miles, quasi in insidiis la-
 tens, cum suis commilitonibus, & fœdera-
 tis tum Religiosos, eos potissimum, quos
 impiis suis molitionibus maximè adversari
 noverat, tum etiam Episcopos, ac Cardina-
 les; ipsumque adedò Christi Vicarium novis
 identidem machinis, & armis, in Jansenianæ
 impietatis officina recens procufis, oppugna-
 re non destitit. Cui ultra suppetias tulere
 non solum multi hypocritæ, & pseudoca-
 tholici, imò & Religiosarum quarundam fa-
 miliarum alumni; sed & Lutherani, & Cal-
 vini, quos inter & Jansenistas, ipsomet Que-
 snello teste, *super materia de gratia non est am-
 pliùs solidum dissidium*; postquam nempe Jan-
 seniani ad Calvinianos omnino accesserunt in
materia de gratia, uti Petrus Hurieux Calvini-
 sta libro de Spiritu Arnaldi apertè fatetur.
 Ac nè Quesnellus cum affectis pervicaciâ,
 & perduellionis spiritu cederet Luthero, Pe-
 lagianis, cæterisque hæreticis, horum præ-
 claro scilicet, raròque exemplo à Clemente
 XI. ejusque Constitutione definitiva, & de-
 cre-

cretoria sententia, cui universa DEI Ecclesia subscripsit, ad Concilium, hoc est: ab Ecclesia DEI universa ad Ecclesiam provocare est ausus. Verùm hic ipse paulò post, nempè An. 1719. ad DEI tribunal, ubi provocatio locum non habet, est evocatus. Meliùs longè, temporiùsque rebus suis consuluit Cardinalis Noallius Archiepiscopus Parisiensis, dum An. 1728. publicè palinodiam cecinit, revocavitq̄, quidquid ejus antea nomine vulgatum est contra Constitutionem *Unigenitus*, quam mente sincerissima recepit, utque id ipsum facerent oviculæ, curæ ipsius commissæ, pastorali mandato sanxit. Accessit edictum Regium, in Curia Parisiensi An. 1730. solemniter promulgatum, & in acta relatum, quo Rex Christianissimus Ludovicus XV. Constitutionem *Unigenitus* ab omnibus & singulis sinè ulla exceptione, ac tergiversatione recipi jussit, pœnis gravissimis in prævaricatores statutis.

6. *Quæ concilia celebrata?*

1. Concilium Romanum An. 1725. præfidente Benedicto XIII. ubi damnati denuo Jansenii, & Quésnelii errores, assertaque Constitutio *Unigenitus*. 2. Concilium Avenionense anno eodem. 3. An. 1726. Concilium Firmanum. 4. An. 1727. Concilium Ebrodunense, ubi Episcopus Sanitiensis, ex Appellantium factione, damnatus, & in monasterium est detrusus.

7. *Qui ritus introducti?*

1. Clemens XI. solemnitatem SS. Rosarii ob insignes victorias An. 1716. & 1717. DEIPARÆ patrocínio de Turcis reportatas ad universam Ecclesiam extendit. 2. Innocentius XIII. Festum SS. Nominis JESU secundá post Epiphaniam Dominicá ab universá itidem Ecclesia celebrandum edixit. 3. S. Josephi, Christi nutritií, cultum magnopere amplificavit Clemens XI. & Benedictus XIII. &c.

8. *Quid de Religiosis familiis memorandum?*

1. Congregationē Fratrum, quos Bethlehemitas vocant, ab Innocentio XI. An. 1687. approbatam, Clemens XI. An. 1707. Ordinem Medicantium privilegiis auxit. 2. Congregatio Benedictino-Polonica confirmata est An. 1709, à Clemente XI. perinde ac Benedictino-Bavarica An. 1684. ab Innocentio XI. & ab hujus antecessoribus Benedictino-Helvetica, &c. 3. Antiquissimum Ordinem Equestrem Constantinianum S. Georgii, à Francisco Farnesio Parmæ, & Placentiæ Duce restitutum confirmavit itidem Clemens XI. An. 1718. Instituti præterea alii Ordines Equestres, videlicet S. Ruperti à Joanne Ernesto Archiepiscopo Salisburgensi An. 1701. *Amoris proximi* An. 1708; ab Elisabetha Christina, Romanorum hodie Imperatrice Augustissima; DEIPARÆ sinè labe conceptæ, & S. Georgii Martyris à Carolo Alberto Electore

store) Bavaro, qui Ordinem hunc Equestrē,
olim celeberrimum, instauravit An. 1729.

9. *Quinam ad hoc usque tempus cum
sanctimonie fama decessere*

Venerabiles, F. Nicolaus de Lombardis
Ordinis Minim. 1709 Josephus Cardinalis
Thomasius Theatin. 1713. P. Franciscus de
Hieronymo Soc. JESU. 1716. P. Antonius
Balducci Soc. JESU. 1717. F. Angelus
Carmelita 1721. ut complures alios sanctitate,
& miraculis claros, qui eodem hoc tempo-
re in cœlestem patriam commigrarunt, silē-
tio præteream. Augustissima quoque Roma-
norum Imperatrix Eleonora Magdalena The-
resia, quæ An. 1720. ad cœleste regnum trās-
lata est, virtutum planè heroicarum splendo-
re univèrsam orbem Christianam illustravit,
&c.

10. *Quid de miraculis commemorandum restat?*

An. 1725. Parisiis Festo Theophoriæ in i-
psa solemnī supplicatione Anna de la Fosse
post preces ardentissimas ad Christum sub
speciebus Eucharisticis verè latentem magna
cum fiducia susas, à morbo insanabili con-
festim liberata est. Quod miraculum, exami-
natis ritè testibus plurimis, juridicaque dis-
quisitione accuratissimè instituta, tã Parisiis,
quàm alibi iteratis typis vulgatum, non mi-
nori solatio fuit & gaudio Catholicis. quàm
pudori & ignominix acatholicis: uti & mi-
raculum illud ubique jam terrarum celebra-
tissimum, Romæ in Basilica Vaticana ad S.
Petri

Petri statuam eodem Anno 1725, editum, cu-
 jusmodi ab eodem Apostolo jam olim Hie-
 rosolymis ad *Speciosam* portam templi per-
 petratum novimus ex actis Apostolorum
 cap. 3.

His aliisque miraculis plurimis hoc tem-
 pore patraſis unum alterumque perpetuò du-
 rans adiciere juvat. Hujusmodi est illud
 Neapoli, ubi S. Joannis Baptiſtæ, & S. Janu-
 arii Martyris ſanguis concretus in ampulla
 vitrea adhuc ſervatur, qui admirandum in
 modum colliqueſcere, & ebullire, perinde
 atque recens effuſus, ad hæc uſque tempora
 cernitur; Joannis quidem, quando decol-
 lationis hiſtoria legitur; Januarii verò, cum
 in ejuſdem capitis conſpectu cruor pro Chri-
 ſto fuſus ponitur. Pluribus quoque ſæcu-
 lis Bari in Apulia oſſa S. Nicolai copioſiſ-
 ſimè exſudant mirificum proſus, ac ſaluti-
 ferum liquorem: uti & oſſa S. Walburgæ
 Virginis Euiſtadii, &c. Sed & lingua S. Jo-
 annis Nepomuceni poſt annos amplius
 trecentos incorrupta etiamnum & vivi-
 da pro Religionis Catholicæ ve-
 ritate facundiſſimè hodie dum
 perorare non ceſſat.

Observationes

Denis cujusque sæculi paragraphis
summatim respondententes.

§ I.

De continua Pontificum successione.

1. *Num successionis hic ordo certus omnino est,
& expeditus?*

Quod ad rem ipsam attinet, nulli dubiū,
imò sæculis omnibus cognitum, & explora-
tum est. S. Petrum per Successores suos in
hanc usque horam semper vivere, semper-
que victurum esse; quamvis de tempore, or-
dine, & nomine Pontificum quorundam di-
screpent Scriptores. Sic Petrus ex Baronii
sententia, imperante Claudio Romam veniē
An. Chr: 45. & An. 69. martyrium subiit
Pontificatū annō 24. Linus verò Martyr oc-
cubuit An. 80. Cletus, quem non pauci an-
te Clementem ponunt. An. 93. Clemens An.
102. Anacletus 112. Evaristus 121. Alexander
132. Sixtus 142. Telesphorus 154. Hyginus 158.
Pius 167. Anicetus 175. Soter 179. Eleuthe-
rius 194. Victor 203. Zephyrinus, 221. Cal-
listus 226. Alii Chronologiam Baronianam
singulorum, quos modò recensui 17. Ponti-
ficum binis; nos verò ex Papebrochii, An-
tonii Pagii, & aliorum computatione pluri-
bus etiam annis anticipamus.

2. *Ecquam successionis hujus notitia offert utilitatem?*

S. Augustinus in Epistola ad Generosum novem & triginta à S. Petro ad suam usque ætatem recenset Pontifices, indèque Ecclesiam Catholicam nunquam defecisse, nec Pontificum successionem interruptam fuisse demonstrat. Pari ratione & nos ostendimus, in hodiernam usq; diem Ecclesiam, semper stetit firmam, atque immobilem, cum nullo unquam tempore capite visibili, à quo Christi vice regebatur, fuerit destituta. Quid quòd Pontifices, continua serie sibi succedentes totidem sint testes locupletissimi, qui doctrinam Catholicam indè ab Apostolorum temporibus ad nos usque per manus quasi transmittunt?

3. *Nonne tot Antipapa memoratam successionem interrumpere?*

Haud quaquam; nam intrusos hujusmodi Pseudopapas Ecclesia nunquam recepit, agnovitque, sed eos duntaxat, qui Antipapis oppositi erant. Neque diuturnior electionis procrastinatio interruptit successionem; secus enim electio nè unum quidem diem comperendinari posset.

3. *A quibus eligitar Pontifex?*

1. Primis Ecclesie nascentis temporibus eligebatur à Clero, & populo Romano. Hic tamen non ferebat suffragium, sed vitæ duntaxat morumque testimonium. 2. A solo Clero, excluso populo, ad confusionem devi-

tan-

tandam. 3. Subinde Imperatores quoque ad evertendos tumultus, & schismata præcavenda suam interponebant auctoritatem, non quidem, ut crearent ipsi, sed approbarent duntaxat Pontificem ritè electum. 4. Ab Anno 1143. post Innocentii II. obitum soli Cardinales eligunt Pontificem, & quidem ex Alexandri III. præscripto ita, ut illè ritè, ac secundum canones electus censeatur, in quem duæ ex tribus (vg. 40. ex 60.) Cardinalium præsentium partes consenserint.

5. Num intrusi quoque, & improbi Pontifices veri erant Christi Vicarii?

Pontifices quantumvis intrusi, quos Ecclesia ad schisma evitandum recipit, agnoscitq; hac ipsa acceptione, & agnitione, quæ est altera, veraque & absoluta electio, legitimi sunt Christi Vicarii. Improbi porro Pontifices, quorum è tanto numero vix septem, octòve reperias (cum tamen in ipso duodecem Apostolorum Collegio repertus sit bipedum nequissimus) haud dubiè veri fuerunt Christi Vicarii. Quibus proinde non minùs, quàm sanctissimis quibusq; Pontificibus obtemperandum est ex Christi præcepto Math. 23. *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisei. Omnia ergo, quæcunque dixerint vobis, servate & facite; secundum opera vero eorum nolite facere.*

§. II.

De vita, & moribus Pontificum,

1. *Num verisimile est, quod heterodoxi quidam perhibent, ducentos ipsos annos Pontifices sceleratos præfuisse Ecclesia?*

Hæc quisquis effutire audet, vel in historia Ecclesiastica, omnino peregrinus est, vel non nisi mendacibus rumusculis, libellisque famosis animum intendat, necesse est. Atque esto, sæculo X. & XI. Pontifices quosdam, quinque fortassis ex tanto número, eosque ipsos tyrannicè, aut malis artibus intrusos, sacram Sedem infamasse, an non eo ipso tempore, ferreo licèt, ac plumbeo, plerique omnes vitæ erant admodum probata? Imò ausim dicere: si scelera omnia, etiam per calamitiam Pontificibus afficta, in unum congerantur cumulum, perexigua sanè minutaque videri posse, si cum enormibus innumerisq; vel unius Lutheri hominis perditissimi, & profligatissimi flagitiis comparentur. Quis enim unquam Pontificum in DEUM, DEIque Matrem sanctissimam, ac Cœlestes blasphemio ore debacchari ausus est, uti Lutherus? Quis crassissimis mendaciis, manifestis antilogiis, & contradictionibus, obscerrimis sordibus, atque illuvie omnia sua scripta conspurcavit? Quis supra omnes sanctos Patres, supra mille Augustinos, & Cyprianos insolentia, & arrogantia inauditâ se exculit? Quis unquam Pontificum Principe & Duces,

Duces, Reges, Imperatorem ipsum, sacrum æquè ac profanum magistratum atrocissimis convitiis, probris, contumeliis, maledictis, procacissimè est infectatus? Quis ipsa sacra Biblia? quis Symbolum Apostolorum adulterare deprehensus est? Quis Pontificum diaboli aut victor fuit, aut discipulus, uti se fuisse palam etiam gloriabatur Lutherus? Quis unquam Pontificum eò malitiæ pervenit, ut contra juratam DEO fidem, & castimoniam perpetuo solemnique voto promissam non dubitaret virginem ejusdem voti religione DEO pariter obstrictam incestis sibi nuptiis copulare, & in sacrilego hoc nefandoque concubinato ad extremum usque habitum perseverare, aliosque verbo, & exemplo ad eadem flagitia pellicere, & adhortari? Quis unquam potestatem fecit, fidem DEO hominibusque datam impunè violandi, Sacerdotia, bonaque Ecclesiæ. atque adeò Christi ipsius patrimonium sacrilegè diripiendi, ac profanandi, Rempublicam Christianam tot tantisque turbis, seditionibus, perduellionibus, bellis cruentis, & internecinis, malisque innumeris vexandi, & affligendi, totque animarum millia in æternum secum exitiù pertrahendi, &c. uti hæc aliaque plurima Lutherum fuisse ausu, testis est orbis universus?

2. Cur Acatbolici tantopere exaggerant paucorum quorundam Pontificum vitia; tot vero aliorum, in d plerorumque omnium virtutes laudesque eximias vel silent omnino, vel nonnisi parcissimè attingunt?

Cùm Heterodoxorum & vita, & doctrina, vitæ & doctrinæ Christi, hujusque Vicariorum è diametro sit contraria, si hos laudarent, se ipsi damnarent. At verò dum Pontifices plerisque ut ambitiosos, feroces, arrogantes, imperiosos, totiusque orbis dominatum affectantes contumeliosè traducunt, sacrilegam suam defectionem, perduellionem, contumaciam, & infanda flagitia quadantenus obtegere se posse autumant.

3. *Num Pontifices improbi detrimentum aliquod attulère Ecclesie?*

Turbare hi quidem Ecclesiam poterant at neutiquam pervertere. Quin ex hoc ipso luculenter apparet, non hominum sagacitate, industria, virtute, & probitate, sed DEI unius sapientia, & providentia Ecclesiam perpetuò gubernari. Sicut ergo Petri navicula inter decumanas atrocissimarum persecutionum procellas perstabat illæsa prorsus, & incolumis; ita imperito quantumvis ac improbo navarcho ad clavum sedente, rectum nihilominus certumque semper tenebat cursum, nec ad ullos errorum, aut hæresum scopulos unquam allisa est, naufragii omnis æternum secura. Hinc nullus unquam Pontificum dogma ullum, priscae Orthodoxæque fidei contrarium, Ecclesiæ credendum proposuit: nec quisquã tempore illo, quo Pontifices minus probi regebant Ecclesiam, ab hac idcirco defecit; cum exploratum esset omnibus, *obediendam esse Præpositis non tantum bonis,*

modestis, sed etiam discolis. Quid igitur causæ est, quod hodierni novatores Christi Vicariis omni laude honoreque dignissimis non modo non obtemperent, verum etiam, quod prioribus illis sæculis nemo est ausus, summum DEI Sacerdotem Antichristum appellare, horrendisque maledictis insectari non cessent; cum tamen ipse gentium Doctor religioni sibi duxerit, quod impio illi Synagogæ jam reprobatae Pontifici, & jam per ignorantiam male sit precatus? Act. 23. v. 5.

4. Num omnes has calumnias, & convitia excogitarunt heretici?

Non pauca ex mendacissimi illius Benno- nis, quem Antipapa Guibertus Cardinalem dixit, pseudohistoria, & Sigeberti Gemblacensis chronico solent exscribere. Ambo hi Henrici IV. contra Romanos Pontifices, quibus erant intensissimi, partes secuti, calumnias, & maledicta innumera in viros illos sanctissimos, rectique & æqui servantissimos coniciebant. Hildebrandum certè postea Gregorium VII. dictum, magnanimum illū, verèque sanctum Pontificem, quem Religionis Orthodoxæ, ac Sacerdotii hostes per immanem calumniam *inferni titionem* appellant, æquales illorum temporum, Bennone & Sigeberto, unoque aut altero ejusdem farinae excepto, maximis omnes laudibus efferrunt. Urque Scriptores alios complures, sanctitate etiam & miraculis conspicuos, taceam, Lambertus Schafnaburgensis sanctū hunc

Pontificem sic vindicat: Apud omnes sanum aliquid sapientes luce clariùs constabat, falsa esse, que dicebantur. Nam & Papa tam eximie, tamque Apostolicæ vitæ instituebat, ut nec minimam sinisteris maculam conversationis ejus sublimitas admitteret. Signa etiam, & prodigia, quæ per orationes Papa frequentius fiebant, & zelus ejus ferventissimus pro DEO, & Ecclesiasticis legibus satis eum contra venenatas detractorum linguas communiebant. Idem porrò Lambertus refert, quo pacto S. Gregorius VII. postquam Canusii Henrici IV. anathematis vinculo solvisset, sacris exinde operatus, Sacro-Sanctæ Hostiæ partem, ad innocentiam suam Cæsari, omnibusque adstantibus probandam, gravissimas inter contestationes sumperit, hortatusque sit Imperatorem ad residuam SS. Hostiæ partem pari cum contestatione sumendam: qui tamen, utpote non unius sibi sceleris conscius, horrendi hujus examinis aleam subire neutiquam est ausus.

§ III.

De Ecclesiæ Statu.

1. Quo pacto Ecclesia tot inter calamitates, & persecutiones atrocissimas in hanc usque horam perdurare potuit?

Id non nisi solius DEI sapientia potentique fieri potuisse, palam est. Hinc cum reliquæ mundi Monarchiæ, utut potentissimæ, pridem ita conciderint, ut de iisdem vix nomen amplius supersit; solum tamen Christi Regnū

Regnum, quod est Ecclesia, stabile firmum-
que adhuc perstat. Ad hoc oppugnandum
Satanas in aciem eduxit: 1. Judæos, inter-
necinos Christi hostes. 2. Reges, & Impe-
ratores, quæ ethnicos, quæ hæreticos, & schi-
smaticos, quæ pseudopoliticos. 3. Ipsos adeò
Pontifices in Sanctam Sedem violenter in-
trusos. 4. Tot hæreticorum, schismaticorū,
Religionisque desertorum succenturiatas co-
pias, novis identidem armis è stygio armamē-
tario depromptis instructas. 5. Tot degene-
res, malèque morigeros Ecclesiæ filios,
sive pseudocatholicos &c. Verùm omnibus
his copiis, tanto armorum apparatu instru-
ctis, tot tantisque oppugnationibus, impres-
sionibus, machinamentis, stratagematis, cuni-
culis, &c. prævalere haud potuère, nec ul-
lo unquam tempore prævalebunt *inferi porta*,
uti Christus ipse certos nos fecit. *Math. 16 v 18.*

2. Num ulla unquam doctrina fidei mutatio in
Ecclesia Catholica facta est?

Nè minima quidem; uti ex universa histo-
ria Ecclesiastica, Conciliorum decretis, san-
ctorumque Patrum monumentis perspicuū,
ac manifestū est. Impudentissimè proin mē-
tiuntur heterodoxi illi, qui contra totius an-
tiquitatis fidem rudi plebeculæ persuadere
necitantur, Confessionem auricularem, *Trans-*
substantiationem, extremā Unctionem, Clerico-
rum cœlibatum, quadraginta dierum jejuni-
um, Indulgentias, Purgatorium, cultum, &
invocationem Sanctorum, aliaque Fidei Ca-
tholicæ

tholicæ dogmata vel à Pontificibus, vel Cõciliis excogitata fuiffe; cum certũ omnino & indubitatum fit, hæc omnia indè ab Ecclesiæ exordio in hunc ufque diem credita fèper fuiffe, & obfervata. Nihil igitur Ecclefia Catholica, quod ad fidei dogmata attinet, ex priftino fplendore quidquam remifit, fed Solis inftar tot jam fæculis *manet immutabilis*; dum interim Hærefis Lunæ in morem vel menfis unius fpatio aliam identidem atque aliam induit formam. Id quod manifefte apparet ex novitiis Sectariorum pseudogmatis, nominatim ex Confessione Auguftana, quæ cum patentibus mendacijs, calumnijs, antilogijs, &c. fcateat, mirum non eft, eam cudi toties, ac recudi, poliri, repoliri, ac interpolari, & in aliam identidem formã transfundi debuiffe.

2. *Num æquè immutabilis fuit morum difciplina?*

Hæc magnas haud dubiè viciffitudines fubiit. Ac primorum quidem Christianorum vivendi ratio fâncta ferme erat, & inculparã. At fervor hic procedente tempore haud parum remifit; qui tamen cum à tot pijs, fanctisque Pontificibus, tum ab alijs viris Apoftolicis refufcitatus identidem fuit, & inflãmatus. Unde femp̃er in Ecclefia exfiftère, atque hodie dum exiftunt non pauci, qui primorum Christianorum virtutem, & fanctitatem strenuè æmulantur.

De Ecclesiæ incremento, & propa-
gatione.

1. *Quid de hac sentiendum?*

Homines mundo despectos, pauperes & ignobiles idololatriam, quæ tam altas ubiq; radices egerat. potentissimis mundi Monarchis omni ope nisûque obluçantibus, eradicare, ac Religionem sensibus, & carni usq; adeò repugnantem invehere potuisse, non humanæ industriæ, sed Divinæ opus potèntiæ fuerit, necesse est, quæ per vias mundi prudentiæ, ac sagacitati inaccessas prorsus & incognitas, imò in speciem contrarias, ad propositam sibi metam certissimè novit per-tingere.

2. *An æquè prodigiosa erat Lutherana, aut Calviniana sectæ propagatio?*

Si hæc inter miracula numeranda est, lō-
gè profectò mirabilior fuit propagatio sectæ
Arianæ, & Mähometanæ, utpote quæ mul-
tò plura amplioraque regna, & provincias
rapidissimi torrentis instar celerrimè inunda-
vit. Et quale hoc tandem miraculum, sæcu-
lo illo rudissimo, & corruptissimo tot ventris
& gulæ mancipia, Baccho, & Veneri ex asse
devota, præeunte, & classicum canente pe-
tulantium Sacerdotū, ac Cœnobitarū grege,
adhæsisse doctrinæ, carni ac sensibus tanto-
pere blandienti, viam sternenti ad omnem
scelerum licentiam, cœlumque pollicenti vix

non dormientibus? Quid quòd Lutheri, & Calvini pseudo-Evangelium perinde atque hæresis Ariana, & Mahometis Alcoranus, nõ nisi turbis, seditionibus, perduellionibus, prodicionibus, mendaciis, fraudibus, calumniis, violenta piorum oppressione, factiæquè, ac profani magistratûs contemptu, & oppugnatione, bellis, cædibus, rapinis, incendiis templorum, monasteriorum, Episcopatum spoliatione, & profanatione, jurisque Divini, & humani conculcatione, &c. fuerit propagata? Quod si Lutherus, Calvinus, aliique novatores propotuisent doctrinam, sensibus inimicam, carni, ac depravatæ naturæ omnino contrariam, si ad bonorum operum studium, continentiam, obedientiam, jejunia, corporis afflictiones, voluptatum, honorum, divitiarum, rerumque terrenarum contemptum verbo, & exemplo viam prævisent, totasque nihilominus nationes à vitiis inveteratis ad excellentem vitæ sanctitatem traduxissent, tunc enim verò miraculum omnes clamare possemus, & exclamare: *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris!*

3 Nullusne fuit, qui sectæ Lutheranae sese opponeret? Opposuit se imprimis Carolus V. Imperator Religiosissimus, aliique Principes Catholicici, qui vehementer urgebant tum Lutheri proscritionem, publico Comitiorum Wormatiensium decreto pridem sancitam, tum bonorum Ecclesiasticorum restitutionem.

Sed

Sed obstitere *Protestantes*, qui, postquã Franciscum Galliarum, & Henricum Anglorum Regem, ipsumque aded Solimannum Turcarum tyrannum adversus Imperatorem Carolum in cassum sollicitarunt, collecto exinde centum ferè millium exercitu bello eundẽ de repente lacessiverunt, primo haud dubiè impetu oppressuri, nisi pro Carolo excubasset exercituum Dominus. Hujus proin nutu, & auspiciis dissipatus est formidabilis ille exercitus, præcipuique factionis duces, Saxonix Elector, & Hassix Landgraviõ ad Muhlbergam capti, Septemviratu in Mauritium ex Albertina ortum prosapia translato. Hic ipse tamen, inito postea cum Henrico II. Gallix Rege fœdere, Imperatorem, de se optime meritum, imparatum proflus, nihilque hujusmodi de fidissimo, uti credebat, amico, & cliente suspicantem, ex improviso aggreditur, ægerrimeque fugã elapsum ad interiora usque Tyrolis persequitur, quid jam in arena consilii caperet Cæsar cum Ferdinando fratre? Gallus tres nobilissimos Episcopatus cum pluribus Lotharingix, & Belgii urbibus eripuerat: Turcæ ipsi in Christianæ Reipublicæ perniciem evocati, classe ingenti appulerant in Italiam: Albertus Brandeburgicus implacabili Religionis Catholicæ excindendæ cupiditate flagrans, ope Gallorum flammã, ferrõque omnia devastavit. Igitur intestinorum æque & externorum hostium violentia, extremaq; necessitate adactus Fer-

di-

dinandus Romanorum Rex deplorandā Catholicis, totique Ecclesiæ transactionem, ut vocant, Passaviensem profusis lacrymis subfignare cogitur. At necdum malorum finis; nā & hoc, & sequenti sæculo *Protestantes* in bello præcipue tricennali, Gallico ære, & milite adjuti, irreparabilem Ecclesiæ, Orthodoxæque Religioni cladem intulêre, uti alibi meminimus.

4. *Num Ecclesia Catholica inde ab exortu sua aucta semper, an potius imminuta est?*

Auctam semper fuisse, indè patet, quòd, sicubi Ecclesia exoriente hæresi, velut amne rapace, ac violento deperdere quidquid videatur, mox alibi sua damna alluvionib9, novæque terræ accessione cum fœnore etiam compenset. Unde quod ad Septemtrionem, extremumque Europæ angulum, Clero, Religiosisq; familiis, atque Ecclesiæ Catholicæ subtraxerat hæresis, Deus abundè re'arciebat ad Meridiem, Orientem, & Occidentem, tot centenis animarum millibus ad Ecclesiam Christique ovile adductis.

§. V.

De hæresibus.

1. *Quis dicendus hæreticus?*

Qui Christianum quidem se profiteretur, dogma tamen quoddam Religionis Catholicæ contrarium contumaciter tenet. Ac licet omnis hæresis schisma quoque sit: non tamè vicissim omne schisma est hæresis. Sic non omnes

omnes, qui Antipapis quondam contra legitimos Pontifices adhæserunt, hæretici idcirco erant, nisi, quod plerumque fieri amat, erroneum insuper dogma obstinatè tenuerint, seque proinde à toto Ecclesiæ corpore segregârunt.

2. *An ergo hæreticus est, qui vel in unico fidei articulo ab Ecclesia Catholica dissentit?*

Omnino; toto proin cœlo aberrant temporis hujus pseudopolitici, quos & Libertinos, Adiaphoristas, Syncretistas, & Amphidoxos vocant, qui ad salutem consequendam nil aliud opus esse ajunt, nisi ut honestè quis vivat, si nulloque potissimos de SS. Trinitate, & Christo articulos, Symbolo Apostolorum comprehensos, credat. Errorem hunc pestilentissimum, Divinis literis, SS. Patribus, totique antiquitati, & sane rationi contrarium, Theologi Polemici invictis pridem argumentis confutârunt. Et certè quemadmodum nonnisi unus est DEUS, ita nonnisi una pariter fides esse potest. Idcirco ubi plures sunt fides, jam incipit nulla esse fides, uti jam olim S. Hilarius ad Constantinum Augustum scripsit. Verbo: *Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat Catholicam fidem, quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in aeternum peribit.* Et quanta hæc temeritas dicam, an vecordia, viam incertam prorsus intutamque præferre certæ, omnîque judicio securæ Religioni, nempè Catholicæ, quam non solum Catholici omnes, sed
 ipsi-

ipsimet acatholici recta ad cœlum nos ducere haud diffitentur, quæque tot insuper, ac tamen manifestis signis, notisque unicè vera esse evidenter demonstratur, dum è diverso sectas contrarias, nullo hujusmodi signo conspicuas, Catholici uno omnes ore condemnant, neminemque extra Ecclesiam Catholicam salutem consequi posse persuasissimum habent? Hoc argumento convictus Henricus IV. Galliarum Rex, abjurata Calvinii hæresi, cum Ecclesia Catholica se conjunxit. Quin Beza ipse, quantumvis Calvinianus, Catholicis ad se invitentibus, deque vera salutis via sollicitis, auctor fuit, ut in Religione Catholica permanerent; sic enim de salute sua minime periclitaturos. Et Melachthon matri suæ grandævæ serio percontanti: utra Religio, Catholicane, an Lutherana vera esset? planè apertèque falsus est, *banc novam gratissimam, illam antiquam securissimam esse, & certissimam.* Atque hæc ipsa, credo, causa est, quod imminente jam morte, nemo unquam Catholicorum ab Ecclesia Romana desciverit; cum tamen ad hunc transierint heterodoxorum non pauci iter æternitatis jamjam ingressuri, quos inter Joannes Saxoniarum Elector, aliique complures.

3. Undenam tot hæreses, & schismata sunt exorta?

Non aliunde, inquit S. Cyprianus, quam quod Sacerdoti DEI non obtemperatur, nec unus in Ecclesia Sacerdos, aut Judex vice Christi cogitatur. Un-

de enim schismata, & hæreses oborta sunt, & oriuntur, nisi dum Episcopus, qui unus est, & Ecclesiæ præest, superba quorundam præsumptione contemnitur, & homo dignatione DEI honoratus, ab indignis hominibus judicatur? Quis enim hic est superbia tumor, quæ arrogantia animi, quæ mentis inflatio, ad cognitionem suam Præpositos, & Sacerdotes vocare? Ita S. Cyprianus.

4. Qui qualesque omnibus temporibus erant hæresum schismatumque auctores?

Hos gentium Doctor 2. Tim. 3. sic describit: Erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, Parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites sine benignitate, proditores, protervi, tumidi, & voluptatum amatores magis quam DEI: habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes. Talis erat Lutherus, talis Zwinglius, talis Calvinus, aliique hæresiarchæ, & eorum sectatores.

5. Quo pacto hæreses pleraque disseminata fuerunt?

1. Specioso ut plurimum obtentu reformandæ Ecclesiæ, cujus tamen doctrina dogmatica, utpotè eadem semper & immutabilis, nulla unquam emendatione, & correctione indiguit. Morum verò disciplina ab egregiis scilicet his reformatoribus adeò reformata non est, ut horrendis potius corruptelis deformata fuerit, ac depravata. Et verò quis ad restituendam morum disciplinam à DEO missos esse credat homines ob infanda flagitia publicè infames, DEO, & Ecclesiæ rebelles,

les, ferro, & rogo dignos, quorum immanē arrogantiam, fastum, insolentiam, pervicaciam, ambitionem, rabiem plus quam diabolicam, petulantiam, impudentiam, obscenitatem, impudicitiam, perduellionem, impietatem, maledicentiam, blasphemias, enormia mendacia, calumnias atrocissimas, vel soli libri ab iisdem conscripti orbi universo ob oculos ponunt?

2. Hæresiarchæ plerique literas Divinas suis obtendūt errorib9, cū tamē nè unicū quidem dogma Ecclesiæ Catholicæ contrarium, ipsismet Sacræ Scripturæ verbis, sed suis duntaxat interpretationibus fallacissimis, ac perversissimis possint astruere. Et tamen sacrilegi isti bibliomastiges, rudi, & imperitæ plebeculæ sua pseudoglossemata pro puro puro Evangelio, ac verbo DEI venditant, majorque mendacissimis his sycophantis adhibetur fides, quam tot Conciliis Oecumenicis, tot SS. Patribus, Spiritu DEI, cœlestique sapientia plenis, imò Ecclesiæ universæ, omnis veritatis Magistræ.

3. Novatores plerique, ut glaucoma obiiciant populo, speciosum sibi nomen imponunt. Sic quidam ex antiquis hæreticis *Gnosticorum* five *Intelligentium*, alii *Apostolicorum*, alii *Catharorum*, alii *Angelicorum* nomen sibi arrogabant. Pari ratione hodierni Sectarii partim *Reformati*, partim *Evangelici* dici volunt; cum tamen doctrinam teneant Evangelio prorsus contrariā, nec alio nomine dici possint *Evangelici*

gelic, quàm Scipiones illi Romani, qui cognominati sunt *Africani*, quia vastârunt Africâ.

6. *Quodnam discrimen Catholicam inter, & acatholicam doctrinam?*

1. Doctrina Catholica clara, aperta, & simplex; acatholica verò obscura, captiosa, ambigua, fucata, & inanibus verborum phaleris, variisque diabolicæ nequitiae tegumentis involuta est. 2. Doctrina Catholica pacem parit, & concordiam; acatholica lites, discordias, dissensiones, tumultus, factiones, rerumque omnium perversionem, & perturbationem, &c. 3. Catholica ad sanctum sui odium, submissiois, obedientiae, sui despicientiae, & Evangelicæ perfectionis studium impellit; acatholica verò prorsus contrariū docet. 4. Doctrina Catholica, utpotè à Spiritu Sancto profecta, in primo sui exortu perfecta mox erat, & consummata, ita ut nè minima quidem immutatione, correctione, aut instauratione, unquam indiguerit; contrà acatholica, utpotè non à DEO, sed à patre mendaciorum diabolo inventa, mutari identidem & interpolari, recudi, repoliri, & reconcinnari debuit, uti manifestè constat vel ex sola Confessione Augustana, quæ cum in Comitibus Augustanis An. 1530. Caroli V. Imperatoris omniumque Imperii Ordinum conspectum primò subiisset, non nisi habitu commutato, & ab ipsa adeò Ecclesia Romano-Catholica mutato comparere, & in faciem summi illius Monarchæ, omniumque Imperii Procerum pro-

cervè, impudenterque mentiri ausa est, se in
 nullo Fidei articulo dissentire ab Ecclesia Catholica,
 sive Romana; cum tota dissensio sit de paucis quibus-
 dam abusibus. Nam si ita est, quo igitur jure tot
 tamque funestas tragœdias excitârunt Con-
 fessionistæ? Quo jure tot tantisq; turbis, diffidiis,
 factionibus, seditionibus, bellis civilibus, sa-
 crorum profanatione, & populat one non so-
 lum Germaniam, aliâq; Regni sed Eccle-
 siam DEI universam infestârunt, lacerârunt-
 que, irreparabili tot millium animarum exi-
 tio? Num ergo propter paucos quosdam abusus
 licet secessionem facere ab Ecclesia universa-
 li, fidem DEO, hominibusque datam impu-
 nè violare, in Christi Vicarium, in supremū
 ovium omnium Pastorem, & Hieracham nō
 modo ausu sacrilego insurgere, verū etiam
 velut Antichristum ipsum odio plūs quàm
 Vatiniano persequi, religionem avitam a ma-
 joribus tanta pietate, fide, & constantia sem-
 per cultam proscribere penitus, & errores
 cum novos, tum Ecclesiæ totius judicio pri-
 dem damnatos sub ementita Evangelicæ ve-
 ritatis larva introducere, in bona Ecclesiæ,
 Christiq; patrimoniū, per vim, ac summam in-
 juriam involare, Catholicas antiquissima tot
 sæculorum possessione exturbare, Turcas a-
 liosque Ecclesiæ, & Imperii hostes in patriæ
 excidium evocare, arma cum iis ac fœdera
 jungere, hosq; ad pacta DEO, Ecclesiæ & Re-
 ligioni contraria subsignanda vi armorum a-
 digere, jura demum pleraque omnia sacra, &
 profana cōvellere, &c. & hæc aliaque? §

§. VI.

De Conciliis.

1. *Quem in finem cogi solent Concilia Oecumenica?*

Ad quæstiones de Religione controversas cognoscendas, dirimendasq̃, refellendos ac damnandos, hæreticorum errores, morumq̃ disciplinam restituendam.

2. *Penes quem potestas est indicendi & convocandi Concilia Oecumenica?*

Penes solū Papam, tanquā Ecclesiæ caput, Christiq̃; in terris Vicarium, qui Conciliis hujusmodi vel ipse per sese, vel per Legatos præsideat, necesse est; secus enim Concilium foret acephalum, nulliusq̃ auctoritatis, uti ex perpetua Ecclesiæ praxi, usūque manifestū est.

3. *Cur Concilium generale legitime congregatum in decidendis Fidei dogmatis certa omnino, & indubitata auctoritatis est?*

Quia universam DEI Ecclesiam repræsentat. Si proindè hujusmodi Concilium errare posset, universa erraret Ecclesia; quod tamē disertis Christi verbis, & promissionibus manifestè repugnat, dum *portas inferi* adversus Ecclesiam nunquam prævalituras pollicitus est: prævalerent autem, si in definiendis Fidei dogmatis errare posset Ecclesia; neq̃ hæc *columna* ampliùs foret ac *firmamentum veritatis*, uti ab Apostolo 1. Tim. 3. v. 15. appellatur.

4. *Cur Protestantes identidem ad Concilium appellarunt?*

Eventus docuit, id non alio eos animo fecisse, quam ut sectam suam novis interea cogitationibus, & factionibus magis stabilirent: ac præcipuè nè bona Ecclesiæ Christi ablata restituere juberentur. Pergebant hi interim sacra, & profana rapinis violare, modisq; indignissimis vexare Catholicos; Qui, cum injustè ablata repeterent, atque injuriarum postulare heterodoxos, hi religionis scilicet libertatem obtendere: atque ad futurum Concilium, quod palam quidem flagitabant, occultis verò consiliis penitus detrectabant, Catholicos ablegare solebant. Coactum igitur tandem aliquando post perrupta difficillima obstacula Concilium Oecumenicum?

5. *Num Protestantes quoque comparuere?*

Invitati hi iterum, ac sæpius fuere, factâ liberrimâ disputandi, & ultro, citroq; commendandi copiâ; sed incassum omnia. Nam perindè atque olî Ariani Concilium Nicænū I. & alii alia Concilia legitimè coacta fuisse negabant: ita & Protestantes sexcenta querebāt effugia, & diverticula; quin eò arrogantia, & insolentia sunt progressi, ut se, & Christi Vicarii, & totius Concilii Oecumenici Judices constituere, uniusq; flagitiosissimi, ac mendacissimi apostatae somnia vanissima certissimo, & indubitato prorsus Ecclesiæ totius judicio præferre non dubitârint.

6. *Nonnè heterodoxi omnes solius Scripturae Judicio stare se velle profitentur?*

Vetq; hæc ac veteratoria fraus est omniū hæ-
rati-

reticorum, qui ipsius adeo S. Scripturæ pallio
 errores suos foedissimos obtegere nituntur,
 magistri sui diaboli exemplo. Quemadmodū
 enim hic Christum ipsum: ita illi Christi se-
 ctatores circumvenire tentant, identidem
 vociferando: *Scriptum est enim; imò hanc uni-*
cam Fidei suæ regulam statuendo, Nihil creden-
dum, nisi in sacris expressum Bibliis. Sed vos jã
 appello, quotquot estis acatholici! Imò ad
 Scripturam, solum & unicum vestrum Judi-
 cem ipsos provoco, Edicite! quo libro, quo
 capite, quo versu scriptum est: *Nihil creden-*
dum, nisi in sacris expressum Bibliis? Ibi lego 2.
 Thess. 2. v. 14. *Tenete traditiones, quas didicistis,*
sive per sermonem, sive per Epistolam nostram. Itē
 Math. 18. v. 17. *Si autem Ecclesiam non audierit,*
sic tibi sicut ethnicus &c. Hæc, pluraque hujus-
 modi lego in Scriptura: at verò fundamenti
 illius, cui totam pseudo-Evangeliū vestri fa-
 bricam superstruitis, nè vestigium quidem
 in universis Bibliis usquam invenio. Quæro
 insuper ex vobis: ubi nã scriptum sit 1. hanc,
 quam appellatis scripturam esse Divinam? 2.
 ritè fuisse versam? 3. esse penitus incorruptã?
 4. & præcipuè hunc esse verum ejusdē Scri-
 pturæ sensum, quem Lutherus aliquis, aut
 Zwinglius, aut Calvinus indè eruit; falsum
 verò illum, quem Ecclesia DEI universa, in
 Concilio Oecumenico legitimè congregata,
 quem summi Pontifices, Christi Vicarii, quē
 Sancti Patres, & Ecclesiæ Doctores uno ore
 omnes astruunt? Ad hæc scire pervelim: ubi-

nam scriptum sit, Pascha die Dominica, & hęc ipsam Sabbati loco esse celebrandam? vesci item licere *suffocatis & sanguine?* baptizatos ab hæreticis non esse denuo baptizandos, &c. Quæ aliæque complura cum S. Scriptura nunquam definiat, palam est. ab hac sententiam decretoriã ferri non posse, sed vel ab Ecclesia universa in Concilio Oecumenico congregata, vel ab illius capite, pro quo Christus ipse rogavit Luc. 22 v. 32. *ut non deficiat fides* ejus, sũmo nempe Pontifice, legitimo Petri Successore. Quod si solius Scripturæ iudicio standum, cur Lutherani, Zwingliani, Calviniani, Anabaptistæ, aliiq; hæretici in tot diversissimas abeunt sententias, tametsi eodẽ omnes Bibliorum nitantur testimonio?

§. VII.

De ritibus Ecclesiasticis.

I. *Cur tot ritibus, ac caremoniis utitur Ecclesia?*

1. Externi hĩ ritus signa sunt, testimonia & exercitia cultũs interioris, quem DEUS imprimis exigit. 2. His velut adminiculis, ac Religionis incitamentis pietas, fervor, & attentio populi Christiani mirum quantum firmatur, excitaturq;. 3. His fovetur, & augeatur dignitas majestasque Divinorum mysteriorum: indẽ enim, quotquot rei intersunt Divinæ, admonentur, nihil hĩc profanum, sed arcana quædam, & Divinis plena mysteriis geri, quæ singularem exigant reverentiã.
4. His tandem conservatur disciplina Ecclesiastica

fiastica; & publica tranquillitas, fitq̄, ut omnia honestè, ac decenti quodam ordine, prout Apostolus jubet 1. Cor. 14. v 40. peragantur.

2. *An non memorata ceremonia speciem quandã superstitionis. præferunt?*

Æquè parum atque prisçæ legis cæremoniæ longè plurimæ ac diversissimæ, quas DEUS ipso populo Isràelitico observandas præscripsit, & Moyfes retulit in librum Leviticum, Hebræorum ritualem.

3. *Num & sectarii sacros quosdam ritus etiam nunc observant?*

Cum hi careant Sacerdotio, & Sacrificio, ac Sacramentis, excepto Baptismo, què hominum quilibet rationis particeps, cujuscunque Religionis, conditionis, ac sexûs administrare potest, mirum non est, ritus quoque sacros ab iisdem dudum fuisse antiquatos: utut *Protestantes* ducentis abhinc annis in Cõfessione Augustana An. 1530. Carolo V. oblata, coram Imperatore omnibusq̄ Imperii Ordinibus solemnitate sint contestati: *Ea s̄d accusantur Ecclesiæ nostræ, quod Missam aboleant; retinetur enim Missa apud nos, & summa reverentia celebratur. Servantur & usitata cæremonia ferè omnes, &c.*

Id quod in ejusdem Confessionis Apologia iterato profitentur his verbis: *Fiant enim apud nos Missa singulis Dominicis. & aliis Festis & servantur usitata cæremonia publicæ, ordo lectionum, orationum, vestitus, & alia similia. Item in libro*

Concordiæ: *Ceremonia similes usitatis servantur tantum numerus Missarum est dissimilis.* Quam sanctè autem ac verè isthæc asseverentur, noverint illi, qui heterodoxis immisti degunt. Et tamen memoratos modo libros, tam crassis apertisq; mendaciis refertos, pro fidei symbolis habent Protestantes.

§. VIII.

De Religiosis familiis

1. *Quem in finem hæc instituta fuerint?*

Ut Christiani illi, qui ad majorem vitæ sanctimoniam aspirant, Evangelicam paupertatem, castitatem, & obedientiam amplectendo, se totos DEI possent obsequio addicere, rerum caducarum cura omni abjecta. Quæ vivendi ratio sicut Christum ipsum auctorem habet ac ducem, indeque ab Ecclesia sumpsit exordium; ita ob similem suum scopum, & efficacissima salutis perfectionisque Christianæ subsidia commendanda summopere & æstimanda est.

2. *Cur tot, tamque diversa sunt Ordinum Religiosorum statuta?*

Cum diversæ sint hominum vires, studia, propensiones, ingenia, corporis animiq; doctes, D E U S sacrorum Ordinum conditoribus diversas pariter ostendit vias, quibus eò expeditius certiusq; ad finem ultimū perveniri possit. Hæc ipsa porrò varietas Ordinum singulari ornamento juxta, & emolumento est Ecclesiæ militanti, perinde atque

in acie legiones, armis, vestibus, apparatu,
modoque & arte pugnandi magnopere inter
sefe distinctæ!

3. *Cur Lutherus, Calvinus, alique hæretici tau-
to feruntur odio in familias Religiosas?*

1. Quia hæ subsidiariæ quasi cohortes sũt,
quas DEUS singulis propè sæculis conduxit,
ut laboranti Ecclesiæ adversus hæreticorum
potissimum oppugnationes suppetias irent.

2. Cum hæretici omnes, etiam illi ipsi, qui
Evangelici appellati volunt, capitales, & in-
ter necini sint hostes *Evangelicæ* castitatis, pau-
pertatis, & obedientiæ, inedia item & affli-
ctionum corporis, &c. nemo credo, mira-
bitur, quod & institutum ipsum, & qui eidẽ
se devovent, tantopere averfentur. Adde,
hæresiarchas non paucos à Religiosis castris
ad Luciferi ejusq; foederatorũ vexilla trãsfu-
gisse.

§. IX.

De Sanctis,

1. *Suntne in Ecclesia Catholica Sancti quidam?*

Idnè Lutherani quidem inficias eunt; nã
in Apologia Confessionis Augustanæ, & ma-
jore Catechismo Lutheri Bernardum, Franci-
scum, Bonaventuram vitam piam sanctamq;
duxisse ultro fatentur: atqui hi ipsi & Catho-
lici erant, & Religiosæ familiæ alumni.

2. *Num & sectariorum aliqui inter Sanctos nu-
merari possunt?*

Minimè omnium; nam quo pacto Sancti

esse

esse possunt, qui 1. non solum Evangelica, ut diximus, floccipendunt consilia, sed ne Divinas quidem leges observant; imò observari posse negant? 2. Qui opera bona, Pœnitentiæ Sacramentum, aliaque perfectionis, & sanctitatis adminicula è medio tollunt? 3. Qui DEUM faciunt peccati auctorem? 4. Qui hominis mentem libera spoliant voluntate? 5. Qui DEUM ipsum in suo spernunt Vicario? 6. Qui Ecclesiam non audiunt, ac proinde ex Christi effato sunt sicut *Ethnici, & Publicani*? 7. Quorum duces, & magistri non modo non fuerunt sancti, sed apostatæ perditissimi, ac profligatissimi nullius prorsus fidei, ac religionis? 8. Quorum sectatores abjurato Papatu, ipsomet Luthero, & Calvino teste, non tantum *non facti sint meliores, sed longe etiam deteriores*, utpotè multò libertius ac libentius in omnibus scelerum libidinem effusi, nec ab uno duntaxat, uti prius in Papatu, sed à septem jam diabolis, fatente Luthero, obsessi? &c. Si hæc in ipso adeò magnæ illius, ut vocant, *reformationis* exordio ubi major plerumque existit fervor; quid de annis demum posterioribus sentiendum?

3. *An non inter A catholicos quoque sunt, qui vitam ducant longe honestiorem, quam multi Catholicorum?*

Fuere olim inter ethnicos quoque, qui in speciem vitam ducebant longè honestiorē, quam multi sectariorum: num idcirco Sancti erant? Quod plurimi Catholicorum sint improbi, in causa est perversa illorum voluntas,

tas, non doctrina Catholica, cui si vitam æ mores conformarent, Sancti profecto essent omnes. At cum sectariorum doctrina sit evidenter falsa, blasphema, impia, Evangelio contraria, viam sternens ad omnem scelerū licentiam, præcipuaque sanctitatis adminicula è medio tollens, qui hujusmodi tenent doctrinam, sancti esse non possunt. Unde nè unicum quidem Sanctum inter suos numerant.

4. *An numerant Martyres?*

Si qui sectariorū tormenta, mortemq; ipsā pertulere, æquè parum sunt Martyres, ac cives perduelles, milites transfugæ, aut patriæ proditores, &c. qui idcirco morte mulctantur. *Non enim pœna, sed causa Martyrem facit,* S. Augustino teste.

5. *Quodnam Catholicos inter, & A catholicos. Doctores discrimen?*

Id ex eorundem scriptis luculenter apparet. Libris certè vel à solo Luthero, ut alios taceam, editis, vix quidquam arrogantius, insolentius, petulantius, scurrilius, obscœnius, impudentius, perversius, in DEUM ac Cœlites, sacrum item profanumque magistratū contumeliosius, &c. usquam legeris. Contraria omnia invenies in SS. Augustini, Ambrosii, Gregorii, cæterorumque Patrum, & Ecclesiæ Doctorum libris, ac monumentis.

§. X.

De miraculis.

1. *Semperne Ecclesia miraculis inclavit?*

Hoc nemo prudens in dubium vocaverit, ob tot tamque indubitata sæculorum omnium monumenta, virorumque sanctitate, & doctrina præstantium testimonia. Et sicut imprudentis est, nimiumque creduli, fidem illico habere narrationi cuivis, ab ipsis interdum heterodoxis, ut sic authentica quoque miracula in suspensionem adducant, confictæ: ita miraculis ab Ecclesia, tanta quàm major excogitari non potest, circumspectione, & accusatione examinatis, probatisque fidem velle abrogare, summa profectò impudentia foret, atque temeritas. Sanctum certè Xaverium multa, magnaque patrâsse miracula, vel ipsi heterodoxi Scriptores ultro fatentur.

2. *Num apud Sectarios quoque fiunt miracula?*

Nullum in hanc usque horam ostentare; ac nè veri similiter quidem confingere, & comminisci potuere; quamvis id sæpius tentârint, at sinistro semper eventu, summoque suo dedecore, & ignominia. Sic Lutherus Caco-dæmonem ex puella obsessâ ejecturus, in summas adductus est angustias; & Calvinus simulatè mortuum resuscitaturus, revera mortuū deprehendit. Juvat hæcenus dicta concludere his S. Augustini verbis: *Multa sunt alia, que in Ecclesia Catholica gremio me justissime tene-*

ant: tenet consensus populorum atque gentium; tenet
 auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate
 aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa Sede Petri A-
 postoli, cui pascebas oves suas post Resurrectionem
 suam Dominus commendavit, usque ad presentem
 Episcopatum successio Sacerdotum; tenet postremò i-
 psam Catholicæ nomen &c.

Nihil simile sectæ habent aliæ, quod quemcūq;
 jure possit allicere, ac tenere.

Id demum observari velim, A catholicos cō-
 queri minimè posse de acerbioris forsan Scri-
 ptorū Catholicorum stylo. Nā ut taceam e-
 normē prorsus maledicentiam, quā Lutherus,
 Calvinus, aliiq; hæresiarchæ in sacrum æq; ac
 profanum magistratū atrocissimè debacchati
 sunt, hodie dum sectarii non cessant immani-
 bus passim conviciis, & maledictis contume-
 liosissimè proscindere Ecclesiam Catholicam.
 Romanosque Pontifices, ut sic despectos o-
 mnibus, & invisos reddāt. At verò si Catho-
 licorum quispiam eorum fraudes, mendacia,
 calumnias, hæresin, sectarq; falsitatem evidē-
 tibus demonstrat argumentis, mox tanquam
 pacis violatorem in crimen, & jus vocant ii
 ipsi, qui Catholicos velut abominādos idololatrias,
 arcolatrias, affectas Antichristi, meretricis Babylonis
 spurios abortus, &c passim traducunt, & quot-
 quot abjurata hæresi, ad Religionem Catho-
 licam, à qua ipsorum progenitores fraudu-
 lenter fuere abducti, DEO duce, & auspice
 revertuntur, hos apostatas, hos religionis de-
 sertos.

sertores, & transfugas appellare audent.

Faxit DEUS, ut omnes ac singuli, ii impiis, qui non tam sua malitia, quam infelici nascendi cōditione extra Ecclesiā Catholicā, ac proindè extra Christi ovile degunt, oculos tandem aliquando aperiant, & ad Religionem avitam, quam nostri æquè & illorū majores tot sæculis constantiā verè Germanā coluere, regrediantur, fraternamq; illam cōjunctionem, & concordiam, annis abhinc ducentis horrendo illo schismatè sædè scissam, & dilaceratam postliminio reducant! quam exoptata Ecclesiæ universæ, quam Patriæ totique Romano Imperio salutifera, quam utilis, & quæstiosa quotidiano foret commercio hæc prisca illius concordia reditegratio! Cessaret tunc protinus omnis similtas, diffidentia, discordia, rixæ, jurgia, animorū exulceratio, & alienatio, totque ac tam diuturnis calamitatibus succederet perpetua, verèque Christiana pax, amor, & concordia, sincera, qualis inter fratres, necessitudo, & familiaritas, suavis animorū confociatio, jucundaque voluntatum conspiratio.

Omnia ad Majorē DEI gloriā.

**Uniūsq; Sanctæ, Catholicæ,
& Apostolicæ Ecclesiæ
incrementum.**

) o (

Tabula Chronologica.

Summorum PONTIFICUM, &c.

Antipapas denotat.

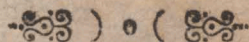
*

Sæculum I.

Series Pontificum.	sedit usq: ad	Concilia, hæreses, &c.
S. Petrus	65	Concil. Hieros. præsidente S. Petro.
S. Linus	67	
S. Clemens	77	Simon magus in prætendenda
S. Cletus	83	Ecclesiæ reformatione, re-
S. Anacletus	95	pudiando libero hominis ar-
S. Evaristus	108	bitrio, bonis, operibus, Sa- cerdotum cœlibatu, &c. magister hodiernorum hæ- reticorum, Menandriani, Cerinthiani, Ebionitæ, Ni- colaitæ, &c.

Sæculum II.

S. Alexander	116	Saturninus, Basilides, Carpo-
S. Sixtus	126	crates, Gnostici, Valentini,
S. Telesphorus	137	Chiliastæ, Cerdo, Marcion,
S. Hyginus	141	Montanus Phryx, unde Ca-
S. Pius	151	taphryges; Eucratitæ Tati-
S. Anicetus	161	ani sectatores, Prodicus A-
S. Soter	170	damitarum parens, Aquila
S. Eleutherius	185	Ebionita, & Theodotion
S. Victor	197	Marcionita, infidus uterque
S. Zephyrinus	217	Biblicorum interpres, Luci- anus ex Christi, desertore a- theus &c,

Series Pontificum.	sedit usq; ad	Concilia, hæreses, &c.
--------------------	---------------	------------------------

Sæculum III.

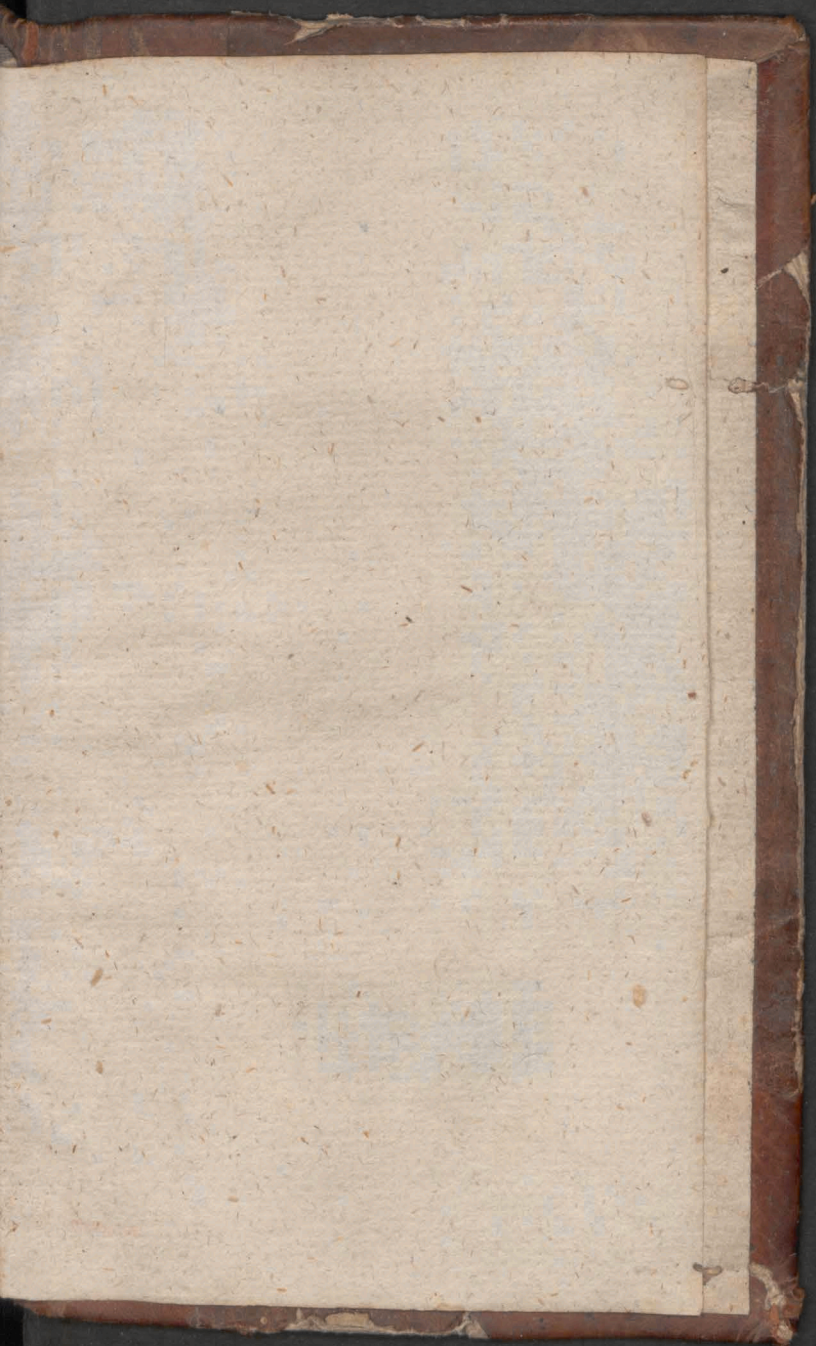
S. Callistus	222	* Novatianus primus Anti-
S. Urbanus	230	papa contra S. Cornelium,
S. Pontianus	235	Tertullianistæ, Origenistæ,
S. Anterus	236	Novatiani, qui & Cathari,
S. Fabianus	250	sive Puri. Rebaptizantes, An-
S. Cornelius	252	gelici, Apostolici, Sabelliani,
S. Lucius	253	Paulianistæ, Pauli Samosa-
S. Stephanus	257	teni, sectatores, Manichæi,
S. Sixtus II	258	quorum auctor Manes, qui
S. Dionysius	269	se Spiritum Sanctum Paracle-
S. Felix	274	tum à Christo promissum pro-
S. Eutychianus	283	fessus, hæreses Cerdoniano-
S. Cajus	296	rum, Marcionitarum, Carpoc-
S. Marcellinus	304	ratianorum, Gnosticorum,
		aliorumque præcedentium
		instaurabat &c.

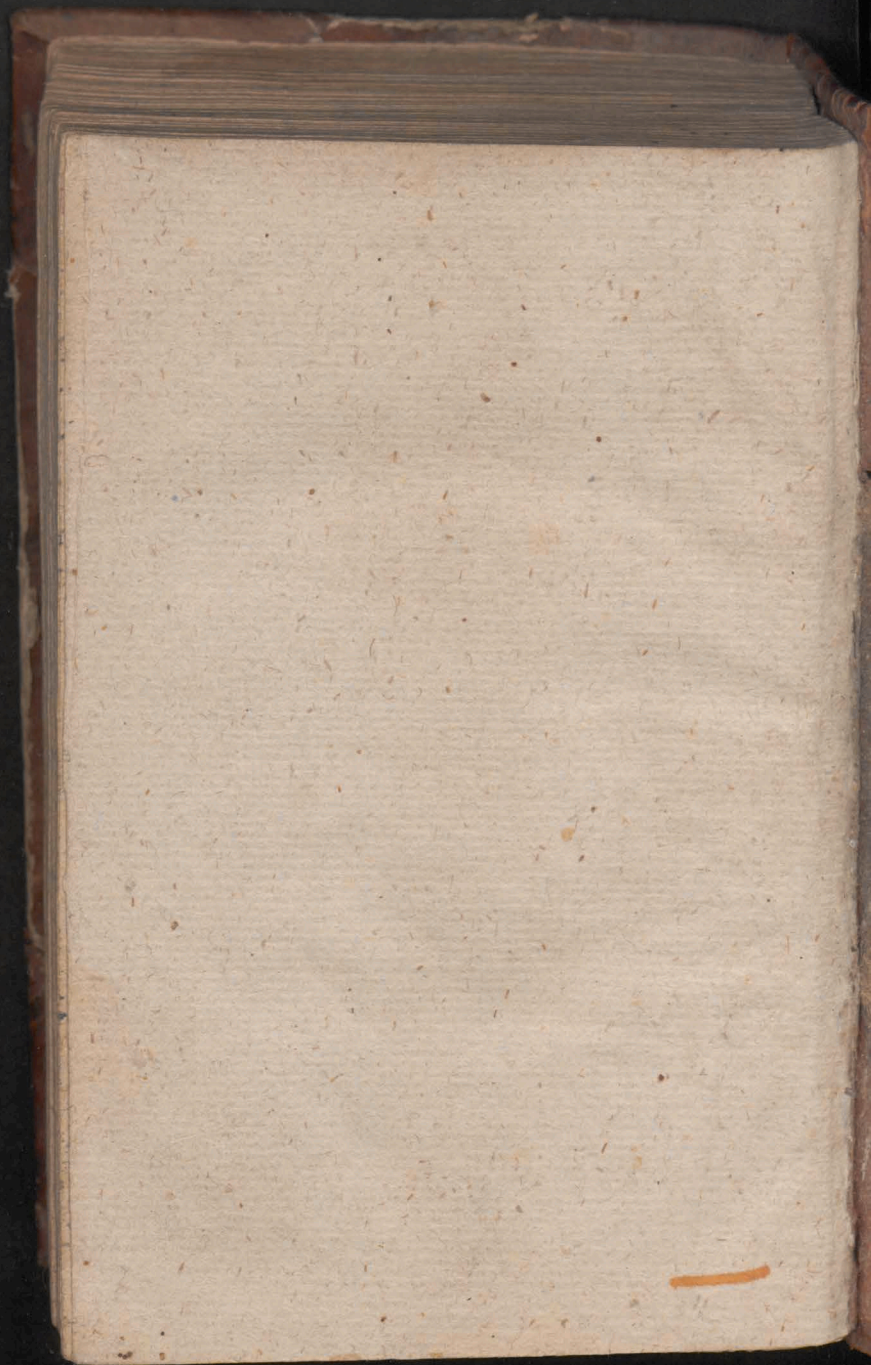
Sæculum IV.

S. Marcellus	310	Concil. gen. I. Nicæn. 325.
S. Eusebius	310	Concil. gen. II. Constantino-
S. Melchiodorus	314	politianum. 381.
S. Silvester	335	* S. Felix II. adversus Liberium
S. Marcus	336	ab Arianis primum intrusus,
S. Julius	352	dein ab Ecclesia receptus. * Ur-
S. Liberius	366	sicinus adversus Damasum.
S. Damasus	384	Donatistæ, Meletiani, Ariani,
S. Siricius	398	& Semiariani, Colluthiani, Cir-
S. Anastasius	401	cumcelliones, Antropomor-
		phitæ, Photiniani, Macedoni-
		ani, Eustachiani, Eunomiani,
		sive Aëciani, Aëriani, Luci-
		foriani,

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

O. S. M. D. C.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0029421

